

Episcopi Lubecensis, qui anno 1185. electus usque ad annum 1212. præfuit) temporibus Theodoricus Episcopus Lubicensis Tzevennam in Diœcesi Bremensi Cœnobium Sacrarum Virginum gubernabat, etiam in Pontificatu sicut ante, refugij locum constituens, ut erant res Urbis Lubicæ infinitis jactatæ perturbationibus. Cum ergo in eum locum venisset visitandi gregis sui gratia, Bremenses Cives, cum adversus Stadij Præfectum (priusquam Adolphus acciperet) exissent, prædam abegerunt. Nec magnopere (uti fieri solet in talibus) quid hostium, quid amicorum esset, discreverunt: jumenta est Boves Monasterij una abegerunt in prædam. Spoliati pauperes Episcopum circumstant, deplorantes omnia se sua perdidisse, Bremensibus cuncta abigentibus.

Vix sacra posuerat indumenta expleto officio, & pedes cum peditibus sequitur prædatores, per mille passus deprehendit, suorum jumenta reposcit. Prædatores sacram ejus caniciem (quam sudore madantem viderant) venerati, cum nihil hostile in eum sentirent, cum rubore reddiderunt, quæ abstulerant. Cerneret Sacras Pontificis manus, taurorum atque Boum cornibus insertas, pro suis pauperibus decertare. Itaque inermis & pedes sua recuperavit, quæ alius etiam eques & armatus non retulisset. Cumque Archi-Episcopus Hartwicus, per eadem tempora Henricum secutus Leonem, non recte diceretur ad eundem Theodoricum Lubicensem Episcopum, Cognatum suum, quod à Bremensibus (in quibus omnem suam Theodoricus cognationem haberet) ejectus tum esset Archi-Episcopus: prædia memorati Monasterij Satellites vel Henrici vel Hartwici misere vastaverunt. Archi-Episcopus autem in Luneburgo apud Henricum constitutus frequenter Episcopum ad audientiam suam citavit per Epistolam, sed ille legitimis objectis exceptionibus, extra Provinciam, inter hostes suos nec audebat, nec debebat comparere. Et cum aliquando ad terminum peremptorium esset citatus, ante exitum termini dicitur excommunicatus. Nam cum proximo tempore Mindæ esset constitutus Conventus Archi-Episcopi & Bremensium Civium, ut de omni controversia differeretur, inter alia Archi-Episcopus Episcopum pronuntiavit excommunicatum. Bremenses autem eam sententiam exanguem & viribus carentem contempserunt, cum Episcopus eam non meruerit, nec esset legitimus impletus ordo. Pertransiens inde proximis diebus Cinthius Cardinalis, in Daniam Legatus, eam sententiam evacuavit. Henricus autem junior, Henrici Leonis Filius, habens in comitiva Archi-Episcopum Stadium venerat introire. Sed neuter admittus indignationem auxere, & in Tzevennam divertentes, omnia quæ Sanctimonialium fuere, quæque securitatis gratia eo contulere agrestes, sine discrimine consumpsere, ut ancillæ Christi, quæ ibi clausæ, Sponso suo Christo cœlesti die noctuque laudum resonant carmina, nimium diuturna laboraverint inedia. Indoluit Bonus Pontifex gregi suo, sed quid faceret potentioribus secundum Sæculum? ubi poterat, necessitati occurrebat. Ad interveniendum autem erat strenuus, ad discordantium compositionem humillimus, ita ut nonnunquam in Pontificalibus, eorum provolveretur pedibus, quos à reconciliatione superbus erexit & avertit animus. Beatius dixit dare quam accipere. Unde in consecrationibus Ecclesiarum magis omnes de propriis sumptibus accurate procurabat, quam illis gravis immineret. In frequentia suorum gaudebat Clericorum. Hospes enim domi erat largissimus, foris verecundissimus, pauperum Procurator diligentissimus. Adversitates omnes tanta vicit patientia, ut nunquam eum aliquis viderit irascentem, audierit clamantem, aut malum pro malo reddentem: Sed cogitatum suum jactans in Dominum, dicebat cum Apostolo. Si Deus pro nobis, quis contra nos? hucusque citatus Krantzius.

Littera V.

VALENCENIANUM,

Seu *Valencenis* potissima (post Montes) Civitate Hannoniæ magnificentissimum nostris etiamnum temporibus Canonorum Collegium; idquod Samson Archi-Episcopus Rhenensis (uti refert Miræus de Regularibus cap. 54. fol. 141.) Clericis Sæcularibus loco motis anno 1113. substituit Canonicos S. P. Augustini Regulam Professos ex Monasterio SS. Crispi & Crispiniani prope Sueffionem in Gallia desumptos, eisque præfecit, & in primum loci Abbatem constituit Gilbertum Calmonicum, cujus & Posterorum Abbatum res gestas (uti legimus in Bibliotheca Belgica Desselij) item Originem & Foundationem ejusdem Abbatia prior decurrente sæculo scripsit, qui sub

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

R r

annum

annum circiter 1630. claruit Regularis Canonicus, & Prior illius Antonius Doultrmannus in Historiis & memorandis antiquitatibus Litterariis apprime versatus, cui per nos accedat etiam Teutonicus Historiographus noster Martinus Zeillerus in Continuatione Itinerarij sui Germaniæ cap. 21. fol. 281. constanter asserens, unam istam S. Joannis Baptistæ Abbatiam inter plures totius Valencenianæ Civitatis Ecclesias esse longe præstantissimam. Vide etiam nostrum Cornelium Bartholomæi in Pondere Sanctuarij part. 4. fol. 410. & 435. ubi diserte legimus, quod Abbas iste Canonicorum Regularium in Actibus publicis & alibi semper & ubique præcedat Abbatem S. Salvij Ordinis Benedictini apud Valencenas ibidem. Cæterum Pennottus noster lib. 2. cap. 38. Monasterium hoc Valencenum refert, & numero undecimum ponit inter ea quæ vel olim addicta fuerunt Venerabili Congregationi Aroasiensi. Quod etiam facit Joannes Bollandus ad diem 13. Jan. in vita B. Hildemari, ubi inter alia hujus Aroasiensis Domicilia decimum quartum ponit *S. Joannis in Valencenis*. Cæterum de præclarissimæ hujus Congregationis exordio & Progressu videri possunt ea, quæ superius *V. Aroasiense* fufius deducta sunt.

D' VALLE,

Taliter appellatus Regularis quidam Prioratus Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini apud Burgundiones in Diocesi Bisontinensi constitutus, qui tamen (uti refert Gab. Pennottus in Hist. Tripart. ejusdem Ordinis antedicti lib. 2. cap. 33. num. 10.) solummodo habet Priorem Fiduciarium, & duos Canonicos Regulares, cætera nobis incognita.

VALLIS BENEDICTA

Taliter intitulatum Leodiensis Diocesis Regulare Monasterium, primo pro Canonicis Augustinianis fundatum, inde tamen ad Ascetas Cistercienses devolutum, pro ut de hoc ab Anonymo in Magno Chronico rerum Belgicarum fol. 217. taliter habetur annotatum: *Circa annum Domini 1234 fundatur Ecclesia, quæ dicitur Vallis Benedicta, in qua erant Canonici Regulares.* &c. Et paulo ante fol. 215. *Item Dominus Cardinalis Conradus Roma regressus & per Imperium Allemanniæ constitutus Legatus Leodium venit, ibique Valli Benedictam Ordinis Cisterciensis de novo Fundatam circa Pentecosten consecravit prius ab Ottone Decano S. Pauli Leodiensi fundatam, in qua erant Canonici Regulares.* &c.

VALLIS BRUNDI,

Quoddam Canonicorum Regularium Cœnobium in Archi-Diocesi Trevirensi vel de præsentem consistere, vel præteritis saltem temporibus constituisse scribit quidem Pennottus lib. 2. cap. 39. Verum nomen Cœnobij istius in Tota Trevirensium regione ætate nostra adeo obscurum est & incognitum, ut post hominum memoriam nullum amplius superet qualecunque tandem illius indicium, atque hinc, si quod forte ubi ubi tandem locorum aliquod hujus nominis Monasterium detur seu existat *Vallis Brundi* nuncupatum, extra Provinciam Trevirensis (qualiter gratiosè me per litteras Reverendissimus Prior Everhardo-Clusanus edocuit) existentiam suam habeat, necesse est. Verum ut ut sit vel olim Monasterium aliquod *Vallis Brundi* nuncupatum inter membra Congregationis (de qua supra) Marbacensis fuisse connumeratum manifeste constat ex Catalogo apud Pennottum ante citatum relato.

VALLIS SCHOLARUM.

Hoc Cœnobium B. Mariæ dicatum, ac etiam Insula B. Mariæ nuncupatum à situ, fundatur apud Leodium ab Ottone Desprez Decano & Canonico Ecclesiæ Collegiæ S. Pauli Leod. pro Canonicis Regularibus qui quondam ex Hospitali Domo S. Matthæi ad *Catenam* dicta, modo Seminarium est Episcopale ab an. 1589. educi, tunc temporis degebant apud Vallem Benedictam non procul ab urbe, ubi nunc est Parthenon Cisterciensis Ordinis. Obiit Fundator, quem Fisenus Abbatem quoque S. Laurentii fuisse tradit in ejus Elogio, an. 1227. tribusque post annis mense Jan. Joannes de Appia Episc. Leod. & an. 1231. exeunte Septembri Gregorius IX. hanc Fundationem confirmarunt. At vero Præfatus Joannes de Appia univit hanc domum Ordini Vallis Scholarium, subditamque fecit Priori de Geroldi-Sarto Literis datis hoc ipso an. 1231. mense Octobri, quas cum ceteris jam dictis nostra inter instrumenta re-

peries.

peries. Deinde an. 1614. die 26. Septembris Paulus V. Summus Pontifex hoc Asceterium hæctenus Prioratum duntaxat exivit ad Abbatialem dignitatem, ut palam fit ex ipsius Bulla ibidem adjecta. Accessit tandem ad Congregationem Gallicanam an. 1667. sub qua potissimum floret. Templum ejus speciosum est ac celeberrimum, populi maxime cultu erga S. Mariæ Virginis imaginem ad quam fiunt plura miracula. In his factum est unum singulare circa Dominum Paulum Joannem Baronem de Groisbeck majorem Ecclesiæ Cathedralis & S. Dionysii Præpositum qui meritis B. Mariæ Virginis quam corde & affectu hac in Ecclesia invocaverat, à morte violenta quam ipsi quidam nefandus sicarius inferre inflicti plusquam 20. ictibus longioris cultri tentavit liberatus est 13. Julij 1648. In cujus rei memoriam & gratiarum actionem inscribi fecit hanc Historiam in ima parte Tabellæ ipsum ad pedes B. Mariæ Virginis exhibentis 22. Martij 1666. Excerpta hæc sunt ex *Gallia Christiana* aucta à Viris Clarissimis ex Congregatione S. Mauri Ord. S. Benedicti Tomo III. pag. 1112. & sequentibus.

Series

Priorum & Abbatum.

- I. R. Prior 1233. fortasse Robertus, qui reperitur an. 1249. cujus proinde temporibus Religiosa Domus de Houffalize ortum habuit ex hac Leodiensi an. 1243.
 - II. STEPHANUS Prior jam 1258. vivebat adhuc 1280.
 - III. LAMBERTUS occurrit 1285. in Testamento Canonici Dionanti.
 - IV. BASTINUS 1295.
 - V. RENERIUS I. 1302.
 - VI. HENRICUS I. de Hermale. 1314.
 - VII. EGIDIUS de Hoio 13....
 - VIII. HENRICUS II. Roloux 1322.
 - IX. ANCEALIS 1331. & 1348.
 - X. BALDUINUS de Jemippe fortasse de Genappia 1351. moritur 1362. die 19. mensis Aug.
 - XI. JOANNES I. Dalleur 1364. Obiit 1368.
 - XII. JOANNES II. de Lantremange 1368. & 1376.
 - XIII. JOANNES III. d' Alker 1377. & 1397.
 - XIV. NICOLAUS I. Hodeige 1401. & 1414.
 - XV. GILBERTUS Paris 1416. & 1427.
 - XVI. HENRICUS III. Delweige 1429. & 1439.
 - XVII. GUILLELMUS I. de Liewes 1440. & 1451.
 - XVIII. GUILLELMUS II. Cuper 1452.
 - XIX. FRANCISCUS d' Awans obiit 8. Novemb. 1484.
 - XX. THEODORICUS Crome 1487. & 1505.
 - XXI. PETRUS d' Arras fato functus est 15. Decemb. 1531.
 - XXII. WOOT le Follon Spiritum emisit an. 1553. die ultima Octob.
 - XXIII. HENRICUS IV. Morlet electus in Priorem eodem anno 1553. naturæ concessit Peste sublatus cum maxima Fratrum suorum parte an. 1556. cujus in tumulo hoc olim Epitaphium legebatur:

*En Prior Henricus jacet hic cognomine Morlet,
Mentis & ingenii dexteritate valens.
Has postquam tabo Pestis corruerat ades,
Non sine consociis, probo dolor! homo ruit.*
- Notatu vero dignum est Fratres huic cladi superstites voto se obstrinxisse quod hæctenus solvitur, dicendi quotidie post Officium Primæ Antiphonam & Collectam ad honorem S. Rochi, nec non in ejus die Festo annuatim recurrente cantandi solemnem Missam, post quam ritu supplicantium composito agmine defertur ejusdem sancti effigies cum SS. Sacramento quod gestat curio S. Foillani.

XXIV. NICOLAUS II. Delvignette obiit anno 1575. cujus aliquando sepulchro inscriptum erat hoc Epitaphium :

*Vineolanus in hoc tumulo post fata quiescit
Nicolaus nostra prima columna domus,
Cujus ut ad veram recto mens tramite vitem
Perveniat, Superos, Lector amice roga.*

XXV. JACOB Hexterman rebus humanis exemptus est die 4. Martij 1588.

XXVI. GERARDUS Dorio reperitur an. 1588. Mortem oppetiit 13. Junij 1596.

XXVII. LUDOVICUS Dorlot Vir frugi, subscriptus memoratur hoc anno 1596. è vivis excessit die 27. Septemb. 1605. postquam regiminis laude omnes Antecessores superasset.

XXVIII. PAULUS I. Moumale successit an. 1605. mortuus anno sequenti.

Abbates.

I. WINANDUS Latomi ultimus Prior an. 1606. ac primus Abbas 1614. quo scilicet anno die 26. Septembr. Monasterium erigi curavit in Abbatiam per Bullam Pauli V. Summi Pontificis. Vivere desit 4. Aug. 1619.

II. PAULUS Wertea, hujus Cœnobii Alumnus curionatum S. Foillani obtinebat, quando fuit electus in Abbatem anno 1619. Dies absolvit 14. Aprilis anni 1654.

III. RENERIUS de Trixhe, electus an. 1654. strictiorem vivendi normam inducere cogitavit; quamobrem Parisios vel per se, vel certo per alium accessit; verum morte intercedente rem ad exitum perducere nequivit. Defunctus est in suo Monasterio die 11. Martij an. 1664. ætatis 63. professionis 45.

IV. HENRICUS Guillelmus de Xhervels successit, sub quo unita fuit hæc Abbatia florentissimæ Canonorum Regularium Gallicanæ Congregationi, a S. Genovefa nuncupatæ, Bulla Clementis IX. data 22. Augusti 1667. & assensu Maximiliani Henrici de Baviere Serenissimi Principis Electoris Colonienfis, quorum vi R. Pater a S. Maria ejusdem Congregationis Procurator Generalis ac præcipuus dictæ Unionis Promotor, cum quinque Sociis & uno Fratre converso, hujus Abbatia possessionem adeptus est nomine Reverendissimi Patris Blanchart Abbatis S. Genovefæ apud Parisios nec non Superioris Generalis Ordinis Vallis Scholarium, & præfata Congregationis Gallicanæ, eodem anno 1667. 10. Octobr. qua die Leodii ac præsertim in hac Ecclesia Festum B. Mariæ, sub hoc titulo, *Recollectio omnium Festivitatum B. Mariæ Virginis* agebatur. Porro hi septem reformati Canonici pridie Leodium urbem ingressi, apud RR. PP. Carthusianos diversati fuerant, a quibus & maxime a Domno Priore ex Nobili Gente *Liverno* optima quæque charitatis Officia experti sunt, nec solum hac in occasione, sed quamdiu vixit, & cum in extremis esset positus, eos commendavit Fratri suo Canonico Ecclesiæ Cathedralis Archi-Diacono & Cancellario Episcopi & Principis; isque nunquam non de ipsis bene meritus est. Reticere quoque haud par est accepta tunc temporis beneficia a Domino de Slus Canonico Majoris Ecclesiæ Leod. cujus præsertim gratia ejus frater Eminentissimus Cardinalis de Slus Romæ nihil non egit apud Summum Pontificem, ut reformationis negotium consummaret. Inter hæc tamen initia novi hospites rebus omnibus maxime necessariis egebant, at brevi sparsa circumquaque virtutum odore, nacti sunt opem. Domina de la Naye sua sponte quadam ipsis pecuniæ summam absque fœnore crediderunt, quæ non nisi post annos quadraginta restituta fuit. Insuper Nobiles & Spectatissimi quique civitatis, eorum optimo genere vivendi allekti liberos suos pacta mercede eis tradiderunt instituendos; sicque domus hæc facta est quasi Seminarium, ex quo tam in ecclesiastico quam in politico Ordine præclara juvenus prodiit. Testes sunt inter alios Dominus Episcopus Sermopolis Major Vicarius & Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, Dominus Comes de Poitiers hodie Major Præpositus & Canonicus Eccles. Leod. & Dominus de la Naye nunc urbis Consul. Hæc ipsa vero potissimum debentur Reverendo Patri Watrée statim a reformatione electo Priori simul & Visitatori Campaniæ, qui jam clarus ab instituta reformatione in S. Laudi Rothomagensis, & S. Barbaræ in Augo Cœnobiis, hanc quoque Domum feliciter innovavit. Denique Henricus de Xhervels transiit ad alteram vitam 13. Junii 1674. ætatis suæ 42. Professionis 22.

V. ANTONIUS Petit-pied reformatus Canonicus primus ab Instituta in hac domo reformatione declaratus Abbas. Tot ac tantas inter quæ in eo eluxerunt virtutes, enituit maxime Studium salutis animarum, quo accensus ferventer è pulpito populum docebat nec infantibus ipsis Rudimenta Doctrinæ Christianæ tradere dedignabatur. Tandem an. 1678. revocatus est in Franciam, ut majori Valli Scholarium præfesset.

VI. THOMAS de Paris de Brancourt, Antonio successit an. 1678. die 23. Novembris, non minus pietatis quam sedis ipsius heres. Fuit quoque Visitator Campaniæ. At non multo post cum ab hostibus Galliæ Leodium occuparetur, secedere coactus est junioribus interim Canonicis, quos in Christo genuerat in ejus semper ac superiorum Ordinis obedientia permanentibus, quanquam illis antiquiores Ascetæ defectu ab ea suaderent. Obiit in Abbatia S. Genovefæ Parisiorum die 3. Aug. an. 1693.

VII. JOANNES Macaire postredie nominatus Abbas non continuo per se ipsum Possessionem accepit ob æstum Belli, sed tandem favore Domini Baronis de Mean tunc majoris Decani Ecclesiæ Leodiensis, & Domini de Quartier Scabini præstantissimi qui pro illo Sponsor factus est, liberum in urbem obtinuit accessum. Obiit omni virtutum genere clarus, die 29. Julij an. 1702. cum simul esset Provinciæ Campaniæ Visitator & Commissarius Generalis Domorum Ordinis Vallis Scholarium in inferiori Germania.

VIII. ALANUS de Large designatur Abbas à Reverendissimo Patre de Montenay Abbate S. Genovefæ &c. cujus Abbatia Possessionem nactus est per Procuratorem, cum per semetipsum apprehendere, Bello intercedente non liceret. Denique mortuus est Vir præstantissimus insalutatis Alumnis 28. Junij an. 1705. in Abbatia S. Dionysii Remensis, dum in eadem tanquam Visitator Campaniæ suum munus obiret. *Vir erat, teste Joanne Chrysofomo Hagero de Scriptoribus Ord. Can. Apostolici: immensa lectionis, & scrupulosa pietatis.* Scriptum edidit: *Disquisitiones de Canonicorum Ordine*, suppresso tamen proprio nomine.

IX. GABRIEL de Riberolles uno post quam renuntiatus est Abbas anno revoluta, necdum gregis sibi commissi visione recreatus, quanquam id summopere cuperet, designatur Reverendissimi Patris Generalis Senior assistens, ac deinde Superior Generalis, per annos sex; Gallice scripsit: *Lettre du R. P. de Riberolles*. Obiit senio gravi sed virtutibus plenus die 3. Novembris 1733. ætatis anno 87.

X. RENATUS Hiacynthus de Reminiac Successor datus, Possessionem accepit die 25. Octobris an. 1706. Iste in primis Domus Dei decorem dilexit, Verbumque Divinum indefesso labore disseminavit.

XI. CAROLUS Guerin Vir tum pietate tum doctrina conspicuus nominatus est Abbas 28. Octobris ejusdem anni. Vivendi finem fecit 13. Junij 1723. ætatis 59. simul Commissarius Cœnobiolorum Ordinis Vallis Scholarium in inferiori Germania.

XII. CAROLUS FRANCISCUS Roussel nominatione Reverendissimi Patris Generalis factus est Abbas mense Augusto anni 1723. Dignus est qui præsit post talem ac tantum Virum Decessorem.

VALLIS VIRIDIS,

Ter Inclytum hodie Congregationis Windesimensis Cœnobium, ex Eremitorio Joannis à Bosco (ut scribit Bucelinus Germaniæ Sacræ part. 3. fol. 121.) ad Canonicorum Ordinem anno circiter 1343. translatum: Genuinam tamen Foundationis Historiam, & post diligentem inquisitionem, indagare nequivimus. Meminit hujus Collegij Arfanius Tamburinius de Jure Abbatum tom. 2do fol. 318. n. 18. ubi ex Sylvestro Marulo refert, illud fuisse caput inclytæ Congregationis *Vallis Viridis*, ante annum 1200. institutæ, quæ tamen opiniones, facta annorum computatione cohærere vix possunt, nisi dicere quis velit, prædictam *Vallis Viridis* Congregationem jam anno 1200. inchoatam, ultronee hujus nominis Canoniam sæculo primo sequenti, juxta Bucelinum Canonicis Regularibus commissam, pro Capite sibimet elegisse, de quo quidem in tanta adversantium opinionum incertitudine pluribus disputare non vacat. Certiora sunt, quæ de loco hoc scribit Joannes Buschius in Chron. Windesimensi lib. 1. fol. 174. illud nempe una cum aliquot aliis Canonicorum Domiciliis ad Congregationem Windesimensis anno 1413. unanimi Generalis Capituli consensu fuisse susceptum, in quorum unione, *devotus Pater Joannes de Sconovia* (verbis utor citati Buschij) *Subprior Viridis Vallis sollemnem tunc fecit in Latino Collationem, in omnium*
Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera. S s *audi-*

audientia, sub Themate: Et fiet unum Ovile & unus Pastor. Joan. 10. Plures Canonici isthæc in hodierna tempora numeravit Viros Doctrina & Sanctitate illustres, ex quibus hic unum Joannem Rusbrochium fusiore rerum præclare gestarum relatione deprædicabimus post Catalogum Præpositorum, quem more nostro, tali Ordine subjicimus.

Catalogus

Reverendissimorum DD. Præpositorum Vallis Viridis. &c.

I. FRANCO de frigido monte S. Gudilæ Presbyter minoris Ecclesiæ Canonicus, qui contuitus Joannis Hinckaertij ejusdem Ecclesiæ majoris Canonici tantam vendi rationem illi primum se sociavit, quibus & Joannes Rusbrochius sese junxit, donec pluribus sese sociantibus à Domino Petro de Salicibus Priore Monasterij S. Victoris Parisiis vitæ Regularis normam, ac paulo post Canonicorum S. Augustini habitum è manu Petri Andreæ Cameracensis Episcopi acciperent, qui sequenti die Francionem Præpositum, Rusbrochium Priorem declaravit. Rexit Cœnobium multo tempore & anno 1386. quinto Idus Julij ex hac vita migravit.

II. REYNERUS de Velle ex Canonico Bredanæ Ecclesiæ hujus loci Religiosus ac dein Præpositus, novam & splendidiorem cum sex Altaribus struxit Ecclesiam, quam Joannes Laudicensis Episcopus jussu Cameracensis dedicavit, obiit Reynerus anno 1401. die 5. Jan. non sine opinione Sanctitatis.

III. JOANNES Spighel de Ockenzeel S. Stephani oriundus, & ipse bene meritus.

IV. HENRICUS Zelle (aliis Selle vel Sellius communiter appellatus) Magister artium Parisiensis homo industrius doctrina & virtute eximius Præposituram in Prælaturam Prioralem commutavit. Sed oportune placet hic subnectere copiosas admodum laudes dignissimi istius Præfulis, quas depromit Joannes Hogbergius in suis Notationibus ad Historiam Corfendoncanam exaratis fol. 84. ubi de eodem sic scribit: Hic Sacerdos & Magister artium atque Vir magnæ eloquentiæ, cum in Parisiensi Academia studii ergo commorans intellexisset M. Waltherum Girulanum, amicum quondam & Consodalem suum a Domina Maria commissionem initiandi Monasterii acceptasse, relicto studio & sæculo eidem se socium adjungit. Qui tandem ex tertio Redore Vallis S. Barbaræ Thenensis a Conventu Viridis Vallis electus est in quartum Præpositum ibidem. Ubi una cum Laurentio Geruntii Priore Rubæ Vallis ex injuncto Petri de Aliaco Cameracensis Episcopi, & postea S. R. E. Cardinalis constitutus est Bruxellis Inquisitor hæreticæ pravitatis pro extirpandis reliquiis nefandæ illius hæresis, quam Bruxellis tempore Joannis Rusbrochii seminasse quandam sceminam, cui nomen Blomardina scribit noster (Joannes) Meerhout supra 1250. item Petrus Impens lib. 1. art. 2. §. 3. & ex iis Laurentius Landmetter de Ver. Cler. lib. 2. p. 3. cap. unico; qui non aliam eam fuisse censet quam quæ in hodiernum diem latissime viget Libertinorum. Illam exactius licebit cognoscere ex nostro Meerhout supra citato, qui ita scribit: Erat in oppido Bruxellensi eo tempore, quo Dei famulus Rusbrochius adhuc Presbyter mansit, in sæculo mulier quædam perversi dogmatis dicta vulgariter Blœmardine tantæ famæ, & opinionis, ut etiam tempore sacræ Communionis, quando accederet ad altare inter duos gradi Seraphinos crederetur. Hæc mulier scribens de spiritu libertatis, & nefandissimo amore venereo, quem & Seraphicum appellabat, tanquam inventrix novæ doctrinæ a multis suæ opinionis discipulis venerabatur. Sedebat quippe docens & scribens in Sede Argentea: quæ quidem Sedes ob suæ opinionis redolentiam post ejus obitum Ducissæ Brabantiæ dicitur præsentata. Cujus etiam defunctæ corporis tactu Claudi se putabant posse consequi sanitatem. Huic igitur errori compatiens Vir plenus spiritu pietatis illico perversæ se doctrinæ opposuit, & quamvis multos haberet æmulos scuto circumdatus veritatis scripta fucata & hæretica, quæ tanquam divinitus inspirata, illa tot annis in fidei nostræ derogationem differuit, ipse veraciter denudavit. In quo profecto spiritu sapientiæ & fortitudinis sibi ostendit satis imbibitum, non veritus insidias æmulantium, nec fucato deceptus fallorum dogmatum sub consonantia veritatis: Scripta namque illa nefandissima taliter fuere prima facie veritatis specie supervestita, quod nemo possit erroris deprehendere Seminarium, nisi per illius gratiam & auxilium, qui docet omnem veritatem. Hæc tenus sæpe citatus Meerhout.

Quam

Quam vero noster hic Sellius hæresi huic eliminandæ insudaverit, quæque opprobria, imo vitæ pericula ab ipsis hæreticis propterea sustinuerit, videre est in libro quodam vetusto M. S. Bibliothecæ Viridis Vallis: ubi sic fere legitur: Henricus Selle factus quartus Præpositus Viridis Vallis a Reverendissimo Petro de Aliaco Episcopo Cameracensi per litteras est requisitus, ut una cum Laurentio Priore in Reimerswale, sed in Rubea Valle Professo (hunc etiam Priorem in Rubea Valle fuisse scribit Petrus Impens lib. art. 12. §. 7.) sollicitè investigaret gesta quorundam hæreticorum, qui tum Bruxellis delituerant, & sibi, quod forte perciperet, denuntiaret. Qui commissum sibi negotium diligentissime peragentes ad Episcopum singula retulerunt. Unde Episcopus eosdem, eorumque fratres ad hoc idoneos commonuit per litteras, ut ipsi per totam suam Dioccesin adversus hujusmodi pravitatem hæreticam prædicarent, & ejus detestandos articulos publice coram cunctis Christi fidelibus denudarent. Appellabatur autem hæresis illa Liberorum Spirituum. Nam & Sectatores illius hujusmodi libertatem spiritus dabant in occasionem carnis, non curantes observare Statuta Sanctæ Matris Ecclesiæ, nec præceptis Dominicis obedire, nec Sacramenta venerari, sed quadam libertate Diabolica credentes sibi licere, quidquid liberet facere. Hinc contigit, quod ab eisdem hæreticis idem Henricus lethali odio haberetur, nam in despectum ejus carmen quoddam profanum in Teutonico ediderunt, & per plateas Bruxellenses decantaverunt. Insuper eundem perimere laborarunt. Quodam nempe die dum idem Henricus Bruxellis ad Vallem Viridem contenderet, & juxta curram Monasterii ambularet, hæretici insidias posuerunt. Cumque ad locum insidiarum devenisset, illi de latibus provenientes in eum impetum fecerunt ipsum evaginati gladiis interficere molientes. Sed ille juvante Deo tam subito de eorum oculis manibusque evanuit, ut socius itineris F. Marcellus, quonam fugisset, ignoraret, donec timens & stupens Bruxellam rediens ipsum sanum & incolumem illic inveniret. Præfuit autem Præposituræ Viridis Vallis annis tribus, quando ex quarto Præposito factus est primus Prior Prælatus. Hæc ille loco citato.

V. WALTHERUS Petercels Lovaniensis.

VI. HENRICUS Petri Lovaniensis anno 1406. electus Vir præstantissimus.

VII. JOANNES Pastoris ex pago Hoolaert Cœnobium præclaris excoluit ædificiis.

VIII. MAGISTER Henricus ex Pomerio Bruxellis natus fit Præpositus anno 1431. Vir eruditus nonnulla ingenii monimenta posteris reliquit.

IX. GERARDUS Smans de Turnhout summa circumspectione exustum anno superiore Cœnobium electus anno 1432. illico reædificandum suscepit, & felicissime confecit paulo post mortuus anno 1438. die 17. Aug.

X. JOANNES ab Hasselt Territorii Leodiensis oppido ac pago Disciplinæ Regularis promotor sollicitus.

XI. HENRICUS Mortenbeck Bruxellensis Vir Columbinæ simplicitatis & senex abdicare multoties conatus post triennij regimen exauditus est. Venerabili Sacramento Altaris longe devotissimus etiam postquam ob imbecillitatem & cæcitatem non posset amplius sacris operari. Obiit die 15. Decembris 1464.

XII. CORNELIUS de Platea Oesterhutanus elegans valetudinarium struxit 1450. vita excessit anno 1457.

XIII. OLIVERIUS Verbercht Zicheimiensis obiit anno Verbi Incarnati 1467.

XIV. THOMAS Moninx Bruxellensis Cœnobium multis ædificiis auxit, rem strenue gessit, ac obiit die 5. Decembris anno 1483.

XV. PETRUS van der Eeziriczæa oriundus, de quo nihil præter nomen.

XVI. JOANNES Keyaerts Bruxellensis ab omnibus in pretio habitus, Viro- rum hospitium & desiderata ambitus Laicorum ædificia struxit electus unanimi consensu anno 1491. decessit anno 1503.

XVII. JACOBUS Dinter, Vir grandævus, in quo eluxit dignissimum Ecclesiæ suæ exornandæ studium, senile consilium, morum gravitas, & mirus animi candor. Obiit die 4. Martii anno 1512. ætatis 70.

XVIII. EVALDUS Vinx Gandensis non integros undecim annos præfuit.

XIX. DANIEL Petri Bergensis ad Zonam ingenio præstantissimo, tenaci memoria, acri judicio Bibliothecam auxit. Obiit die 17. Maji 1534.

XX. HENRICUS de Stratis Bruxellensis. Obiit 4. Nov. an. Christi 1548.

XXI. QUINTINUS Dierix ab ingressu Religionis ad supremam usque horam in omni genere disciplinae Monasticae cunctis admirabilis. Obiit die 20. Martii anno 1553.

XXII. ARNOLDUS de Winter Bruxellensis secundo statim Prælationis anno obiit.

XXIII. THEODORUS Supramontanus Bruxellensis. Obiit die 25. Augusti anno 1566.

XXIV. PETRUS Walschæus Bruxellensis magno omnium cum dolore mortuus cum vix tertium supra totidem annos mensem præfuisset.

XXV. MARTINUS Talparius Bruxellensis, vita excessit anno 1572.

XXVI. ADAMUS Fabri ob pericula ab hæreticis metuenda Bruxellis emigrans ibidem peste diem suum. obiit 1577.

XXVII. JACOBUS Stampion vere Israëlita, pulcherrimam suam Ecclesiam ab Iconoclastis pessime exspoliari expertus innumeris malis superior tandem Bruxellis vita decessit 1586.

XXVIII. JOANNES Meys Thenensis sexenne regimen tenuit, ac obiit 1592.

XXIX. VICTOR Succantius Brugenfis Flander exactæ pietatis Vir obiit die 21. Junii 1598.

XXX. ANTONIUS de Berchim Furensis Monasterium vastatum restauravit, exules suos reduxit, optimis disciplinis imbuit obiitque diem suum 1622.

XXXI. JOANNES Succantius Antverpiensis speculum Viri Religiosi de Monasterio suo & Ordine optime meritis, ex hac vita migravit Calendis Maji anno 1637.

XXXII. PETRUS Parys Bruxellensis tantæ fuit dignitatis, ut natura in ipso visa sit thesaurum suum condidisse.

XXXIII. JOANNES Lamartius Bruxellensis.

Cæterum notato Prælatorum Catalogo Venerab. Joannis Rusbrochij quondam Viridis Vallis Inquilini, præclara Sanctitatis exempla, doctrinæque monumenta, in meritam laudem tanti Viri nunquam satis laudandi hic paulo fusius annectere consultum duximus. Itaque Joannes Rusbrochius vulgo Ruysbrock (quem male Conradus Gesnerus in Bibliotheca Tigurina Rusberum appellat, diversumque à Rusbrochio statuit) Natione Belga, Patria Ruysbrockenfis, qui pagus celebris est ad Sennam fluvium inter Bruxellam & Hagas situs. Fuit is primo Ecclesiæ S. Gudilæ in Urbe Bruxellensi Vicarius & Presbyter, jam tum egregius sui ac terrenorum contemptor, & quia contemplatione addictissimus erat, turbas & consortia hominum ut plurimum declinabat, huic proinde tam sancto otio melius vacaturus, jam sexagesimum ætatis annum agens, cum jam pridem perfectionis culmen attigisset, Viridem Vallem in Sylva Sonia secundo à Bruxella lapide distantem accessit, ubi in recens excitato Canoniorum Regularium Ord. S. August. Cænobio Primus illius loci Prior sub Francone Præposito, & Auctor reformati postmodum per Belgium Canonici Ordinis fuit. Cujus virtutum ac Sanctimonie Fama illectus Gerardus Magnus Institutor Clericorum in communi viventium Sanctum Virum in Viridi Valle invisit, quem Rusbrochius antea nunquam visum proprio salutavit nomine, humanissimeque exceptum una cum socio in Cænobium introduxit, quocum aliquot dierum curricula in Sanctis Colloquiis transegit, alii quoque Viri haud vulgaris existimationis ac dignitatis ex Flandria, Alsatia, ac aliis Regionibus ad illum visendi gratia confluxere, è quibus Joannes Taulerus Dominicanus SS. Theol. Doctor, Vir raræ eruditionis ac eximie Sanctitatis, qui Venerabilem Virum Rusbrochium crebrius visitans, in summa veneratione habebat. Sæpius dicere solebat se ex animo paratum esse ad omnia perferenda, quæ Dominus ipsi accidere velit, sive mors sit sive vita, sive etiam intollerabiles inferorum cruciatus: neque quidquam jucundius aut salubrius judicabat, vel petebat, quam ut Amantissimus Dominus Jesus promptum ipsum atque paratum semper ad omnia juxta arbitrium suæ voluntatis inveniret.

Humilitatis virtutem summopere Vir sanctus ubique locorum, & quacunque sese offerente occasione exercuit, & licet Summus ac Excellentissimus esset Contemplator, otiumque potius ac quietem vita Mystica exigere videretur; ipse nihil sibi tribuens, quo minus cæteris exemplo esset, non attento senio, aut laboris molestia, sicut in colendis virtutibus & Regularibus exercitiis, ita & in Manuali labore, vigiliis quoque ac jeju-

jejunii alios omnes longe antecessit, semper quod vilius & abjectius esset, aliique horrent, eligens: Dum labori manuum insisteret, Rosarium suum manu deferre in more positum habebat, ut, dum una manu corporis labori, altera Spiritus fervori inserviret, hoc singulari dono dotatus, ut perinde in opere atque in solitudine, quoties vellet, Divinæ se contemplationi tradere, quare Canonicis suis crebro narrabat, minori se negotio, si luberet, animum sursum ad Deum per contemplationem, quam manum ad caput levare. Relucebat porro in Viri vultu gratia Dei, in verbis modestia, in actionibus pietas, in gestis submissio, in cunctis denique moribus virtutum integritas & cultus; unde non parvam consolationem Collegæ ipsius ex ejus præsentia & alloquio capiebant. In victu erat parcus, patiens in omnibus, erga omnes compassionis usque adeo plena habebat viscera, ut, nedum ratione præditis, sed & Brutis animantibus condoleret opemque, si opus foret, præberet: Gravissimas ab humani generis hoste perpeffus est tentationes, verum illæ non tam crebræ fuerunt, quin magis frequentes haberet, & paucis expertis desuper consolationes. Ipse Servator Christus sæpius ad illum invisit, gratiæque suæ muneribus participem fecit, maxime autem quadam vice cum SS. Matre sua Maria ac Cœlitibus ad ipsum visitandum advenit hisce verbis illum compellans: *Tu es Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Stringensque eum amplexibus ita Matrem ac præsentem affatus est. *Ecce Puer meus dilectus.* Frequentissimus in litando Summo Deo erat, ita ut nunquam Incruentum hoc Sacrificium, nisi adversa valetudine vel alio impedimento compulsus, senio licet confectus, annosque plusquam octoginta & septem natus, offerre omitteret, unde non raro accidit, ut præ nimio senio caligantibus oculis vix hostiæ imaginem perspicue agnosceret, ac interdum ita elevaret, ut pedes sursum, caput deorsum spectarent.

Quadam vice cum in sacro (ut vocant) Canone esset, mirandam prorsus gratiæ abundantiam sensit, adeo ut totus spiritu liquefactus sensibus pene deficeret, Viresque illi officio peragendo necessarias natura denegaret, quod sæpius ipsi contigerat. Quare cum ipsi à Præposito suo Missæ celebratio deinceps interdicta fuisset, tam graviter id Sancto Viro accidit, ut Præpositum suum accesserit, illumque pro copia ulterioris Sacrificii peragendi hisce verbis rogarit: *Ne, quæso, ait, Pater, propter banc causam mihi celebrare prohibeas, qui enim defectus ex senio accidere videtur, ex Divinæ potius gratiæ præsentis munere evenire solet, quo etiam hac vice Dominus meus Jesus Christus me afficiens, dulcissimis insuper Verbis me affatus est, dicens: Tu es meus, & ego sum tuus.*

Plurimos ac pene Divinos conscripsit Libros, in quibus componendis non vulgari sed miranda prorsus methodo usus, Divinis quippe gratiæ splendoribus se illustratum sentiens, solus in Abdita Sylvæ secessit, ubi inter arbores ac fontes, foliorum & aquarum murmure invitatus laudabat Deum, quem Creaturæ etiam Alogæ & mutæ modo capacitati propriæ congruo, diu noctuque collaudant, inibique dictante Numinis Pnevmate ea, quæ sibi occurrerunt, in tabula cerea scripto commendabat, secumque ad Monasterium rediens asportabat.

Refert Auctor illius vitæ cap. 10. Rusbrochium quadam die solito more divinitus permotum in Sylvam properantem sub arbore quadam resedisse: Ubi Divinæ Visitationis perfusus dulcedine mentis raptum passus est, adeo ut diutius de more absens permaneret. Quare Canonici de Prioris absentia anxii, eum industrie hinc inde quærere cæperunt, cum vero nusquam intra Cœnobii septa illum reperissent, per vasti nemoris ambages quærere attentarunt, quidam autem ex illis Viro Sancto multum Familiaris, cum Studiosius perquireret, vidit procul arborem quandam velut igne undique cinctam atque vallatam, tacitus igitur propius accedens conspexit Joannem necdum plene sui compotem sub ipsa arbore residere magno Divinæ dulcedinis nectare perfusum. Cum octogesimum octavum ætatis annum attigisset, paulatim viribus destitui capit, & cum jam pridem à defuncta Matre sua per visionem diei obitus certior redditus esset, ingenti cum devotione ad mortem sibi optatissimam sese disposuit, illud identidem Pauli Tarsensis, *Cupio dissolvi & esse cum Christo*, ac Regii Psaltis: *Sitavit anima mea ad Deum fontem vivum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei mei?* in corde ingeminans. Quare cum graviter febri dysenteriaque laborans quindecim fere dies lecto decubisset, ad extremum coram Con-Canonicis apud lectum suum orantibus, devote eos Domino commendans, sanus mente, ac facie rutilanti suaviter & cum ingenti gaudio spiritum exhalavit anno Christi 1381. 2da die Decembris ætatis 88. Sacerdotii 64. terræ ibidem mandatus à Canonicis maxima qua decuit devotione. Post obitum Decano cuidam Diestensi Medico expertissimo sibi in vivis perquam familiari apparuit. Hic enim cum noctu ad corpus defuncti cum Canonicis Vigiliis perageret, levi somno correptus vidit Sanctum Priorem Sacerdotalibus vesti-

bus indutum tanto cum ornatu ac decore, ut fari vix queat, ad oram accedere. Corpus Beati Viri cum quinque annis sub terra delituisse, postmodum vero effossum fuisse, tam integrum ac illaesum repertum est, ut nec vestes Sacerdotales quidem, quibus post mortem indutus erat, nec quidquam à vermibus læsæ aut corrosæ fuerint, extremam Nasi partem si excipias, tenui quadam corruptione infectam. Expositum subinde illud à Patribus in Cœnobii ambitu populo triduum spectandum fuit, unde tanta odoris fragrantia ex eodem sacri corporis ergastulo emanavit, ac si recens multis aromatibus esset conditum. Triduo elapso jussu Episcopi Cameracensis ad aliud sepulchrum in Ecclesiam honorifice translatum fuit, ubi etiamnum hodie conditum jacet, quæ sacra ossa tamen teste Auberto Myræo in Chronico rerum Belgicarum ad annum 1621. à Jacobo Episcopo Mechliniensi die 8. Novembris prædicti anni è terra elevata sunt. Nec prætereundum, quod post sacrum ejus discessum accidisse refert Auctor vitæ ejus cap. 17. Quædam enim Fœmina Religiosa gravi dentium cruciatu afflictæ, cum Medicorum ac Chirurgorum ope diu multumque frustra esset usæ, nimio tandem dolore pene exanimata, Sororem suam Religiosam quoque Fœminam adiit, quæ secum dentem aliquem Joannis Rusbrochij pro reliquiis servabat, cui suos exposuit dolores, illa vero Dei haud dubie instinctu tale responsum dedit. Equidem Soror, si hoc morbo vexarer, dentem, quem penes me habeo Ven. Patris Prioris Viridis Vallis meis dentibus devote adhiberem, spe freta, illius meritis me sanitati posse restitui. Dictis obediens illa, & admoto humiliter dente extemplo dolorem remitti sensit, ac paulo post sanitati integræ restituta est. Ex vita operibus Joannis Rusbrochij præfixa.

Scriptit autem Vir Divinæ contemplationi addictissimus lingua sua Patria Summam totius vitæ Spiritualis.

Speculum Salutis æternæ.

In tabernaculum Moysis, & ad id pertinentia Commentaria, ubi quoque multa Exodi, Levitici, Numerorum Mytheria Divino Spiritu explicantur.

Tractatum de quibusdam virtutibus.

Libellum de Fide & judicio.

De quatuor Tentationibus.

De 7. Custodiis opusculum longe piissimum.

De septem gradibus amoris.

De Nuptiis spiritualibus libros tres.

De perfectione Filiorum Dei.

Regnum amantium Deum.

De vera Contemplatione Opus præclarum.

Septem Epistolas utilissimas.

Cantiones duas admodum spirituales.

Samuelem, qui alias de Alta Contemplatione dicitur, verius autem Apologia quorundam hujus Sancti Viri dictorum sublimium inscribi posset. Hæc Joannis Rusbrochij Opuscula Germanica Laurentius Surius Carthusianus Juris Latini fecit, quod forsan in causa extitit, ut Sixtus Sennensis in Bibliotheca sancta Joannem inter Monachos Carthusianos censuerit. Edita sunt Colonia anno 1552. Quæ denuo recudi fecit ibidem anno 1608. in 4to. K. P. Gerardus ab Hamont Prior Carthusiæ Colonienfis. Notandum autem hoc loco, extare Versiones Librorum Rusbrochij in Viridi Valle longe alias, & forte meliores & fideliores referente Valeria Andrea Defelio nempe

De Tabernaculo Spiritualis.

De Nuptiis Spiritualibus.

De Calculo sive Perfectione Filiorum Dei.

De septem Gradibus Divini amoris.

Quos libros Guilielmus Jordanus Canonicus Regularis Viridis Vallis latinitate donavit, qui fatetur in versione Libri de Tabernaculo Spiritualis se adjutum fuisse ab ipso Auctore adhuc superstite.

Elogia Virorum aliquot Doctissimorum pariter & Religiosissimorum de Sanctitate & doctrina Joannis Rusbrochij.

Thomas a Kempis in vita Gerardi Magni cap. 10. scribit: Gerardum Magnum Rusbrochij vocem ac doctrinam appellasse, *Fistulam S. Spiritus, cujus pedum scabellum tam in hac quam in futura vita se fieri concupiscebat.*

Dionysius Rickel Carthusianus Doctor Extaticus passim Rusbrochij doctrinam & eruditionem deprædicat lib. 2. de Contemp. art. 9. *Virum mirabilem atque divinitus unctum, magnificeque unctum indigitat.* Tract. 2do de Donis Spiritus S. art. 13. *Alterum*

terum Dionysium, Doctorem divinum, cujus instructor nullus nisi Spiritus Sanctus erat, vocat.

Joannes Molanus SS. Theol. Doctor in Additionibus ad Martyrologium Ufuardi sub die 2. Decembris. *Virum doctum & sanctitate clarum* denominat.

Eminentissimus S. R. E. Cardinalis Bellarminus in lib. de Script. Eccles. Rusbrochium *Virum contemplationi addictissimum* testatur. Bellarmino assentitur

Aubertus Myraeus S. R. E. Protonotarius ac SS. Theol. Doctor in Auct. de Script. Eccles. scribendo, Joannem Rusbrochium *more Aquila renovata mentis Juventute tam clare in aeternos solis radios aciem intelligentiae fixisse, ut alterum quasi Joannem Evangelistam suo aëvo expressisse videatur.*

Hilarius a S. Anastasio, Carmelita discalceatus ac Concionator Viennensis in Austria quondam celebri lib. 3. cap. 15. §. 14. Archimedis Christiani, Joannem *Virum perinde sanctum ac doctum* appellat.

Alii quoque Authores fide dignissimi Rusbrochii eruditionem ac sanctitatem miris Elogiis ac Epithetis decorarunt, quorum attestations per Thomam a Jesu Carmelitam discalceatum Collectæ Antverpiæ editæ ac Romam SSmo Gregorio XV. Summo Pontifici pro Venerab. Viri Joannis Rusbrochii Beatificatione transmissæ, præsentataeque fuerunt.

Verum nullum opus tam præclarum, nulla scripta tam exacta, quæ suos non patiantur Zoilos, nullam non subeant Chrysin. Quid Platone divinius? & tamen in eo confusionem arguunt. Quid Aristotele solidius? & tamen quærunt in eo perspicuitatem, & Sepiam vocant. Quid Seneca sapientius? & tamen a Quintiliano calx sine arena dicitur, & rerum pondera minutissimis fregisse sententiis arguitur. Tullio non satisfacit Aristoteles, & Tullius ipse a Græcis repetundarum petitur, timiditatis, & superfluitatis in repetitionibus, frigiditatis in facetiis, lentoris in principiis, & quod raro incalescat, assurgat tarde, notatur. Inter Sacros vero Doctores, quid Augustus, quid subtilius, quid solidius Augustino Doctorum apice? & tamen in hac quasi sæculorum fæce, Augustino (si redivivus esset) in materia de Gratia & Prædestinatione quasi Soli lumen se mutuare posse nuperus quidam affirmavit, antiquam Poëtarum de Scarabæorum cum Aquila certamine, fabulam in memoriam revocans. Quod ipsum Religiosissimo ac Eruditissimo nostro Joanni Rusbrochio evenisse dolendum est, Joannes Gerson quippe Cancellarius Parisiensis, Vir cæteroquin notæ doctrinæ ac Sanctitatis, in Joannis nostri Scriptis tanquam in sola maculas quasdam, errores puto, hæresin Almerici sapientes se invenisse scribere ausus fuit. Sed multi, inter quos præcipui Dionysius Carthusianus lib. 3. de Contempl. cap. ult. & Joannes Schonhovius Canonicus Regularis Viridis Vallis propria Apologia Virum Sanctum acriter defendunt, Gersonem quoque excusant, quia aut verborum tantum superfitem attenderit, aut in vitiosam interpretationem incidit, id enim accidere solet iis teste Roberto Bellarmino, qui de Mystica Theologia scribunt, ut eorum dicta ab aliis reprehendantur, ab aliis laudentur, quia non eodem modo ab omnibus accipiuntur.

Vitam Joannis Rusbrochii posteris exaratam reliquerunt Joannes Schonhovien- sis, Henricus a Pomerio, & Marcus Mastalinus in suo Necrologio Viridis Vallis lib. 2. cap. 1. & sequent. Eandem quoque conscripsit Chrysofomus Henriquez ac Bruxellis edidit anno 1622. in 8. apud Joannem Papermanum.

S. UDALRICI,

Taliter intitulatum aliquod Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Monasterium Diocesis Basileensis in Sundgovia constitutum: de quo singularem mentionem facit Romanus Hay Asceta Benedictinus in sua Aula Ecclesiastica seu Horto Crusiano, ubi fol. 489. ita scribit: *Palam est, qualiter anno 1619. in Anterioribus Austriacis Provinciis hæreditariis, quando D. Angelottus Suffraganeus Basileensis Monasterium S. Morandi, & D. Hornung Officialis ibidem Monasterium S. Udalrici Canonicorum Regularium Romæ quidem impetraverant, Regimen vero Ensisheimensè (Serenissimæ Domus Austriacæ pro tunc in Superiori Alsatia constitutum) talem provisionem non admittere nec provisos in possessionem mittere voluerunt &c.* Et sic ille, post quem Reverendissimus Prænobilis ac Amplissimus D. Augustinus in una eademque Basileensi Diocesi Monasterii Marbacensis Præpositus Nobis per litteras gratiose respondit: *Modo dicti Udalricani Monasterii nomen in tota Sundgovia regione omnino esse heteroclitum, omni scilicet ejus memoria jam pridem, maxime vero durante bello Sue-*

cico penitus extincta; cujus tamen expressa mentio habetur in monumentis Bisuntinis jam supra suo loco recitatis, ubi hoc nominatum S. Udalrici Monasterium recensetur inter Regulares Prioratus Canonorum Regularium Nobilissimæ Ecclesiæ Bisuntinæ ad S. Paulum jam antiquitus unitos & incorporatos.

U D E M E N S E,

Prioratus de Congregatione S. Sepulchri in Ducatu Cliviæ nominatus apud Pennottum in Hist. Tripart. lib. 2. cap. 67. ubi is num. 20. ponitur inter Ecclesias memoratæ Congregationi subditas, & appropriatas. Cæterum de moderno statu suo nec difficulter quidem per nos amplius inquirendus.

U D E N S E,

Monasterium Virorum de Congregatione Windesimensi Diocesis Colonienfis in Ducatu Cliviæ apud Aubertum Miræum de Cann. Regg. cap. 13. fol. 66. *Monasterium S. Spiritus in Uden, seu Vallis gratiæ* nuncupatum: cujus tempus fundationis aliquantulum indicat obitus primi Prioris in noto Chronico Montis Agnetis cap. 27. taliter annotatus: *Eodem anno (1458.) obiit in Castriano S. Martini Episcopi hora vesperarum dilectus Frater noster & devotus Sacerdos & primus Rector in Uden Frater Jacobus Cluit, sepultus ibidem ante summum Altare annorum 53. cujus memoria, & benedictione & laude permanebit, quia Deo dilectus & nobis exemplaris & sibi strictus fuit.* Cæterum de Monasterio hoc aliud quicquam nobis non constat, nisi quod jam a longis retro temporibus Congregationi Windesimensi confœderatum, paucis abhinc annis casuali incendio miserrime deperditum vivis cineribus totaliter fuerit consepultum. Et quod pejus, de ejus resuscitatione per quemcunque tandem suscipienda nec quidem aliqua quomodolibet spes affulgeat.

V E R D E N S E,

Seu *Werdense* Collegium Cathedrale Ecclesiæ Verdensis Provinciæ Moguntinæ jam ab anno 1648. Pace Monasteriensi Coronæ Suevicæ pleno jure subditum & incorporatum, proin avita Patrum Religione in terris istis omnimode debellata, & penitus extincta in Sæcularem Imperii Principatum, & quidem in Circulo, uti vacamus, Westphalico detestanda prorsus Metamorphosi mutatum. Initium sumpsit Authore Carolo Magno Rom. Imperatore, qui Saxonia & Westphalia plenissime sibi subjugata inter plures Cathedrales Ecclesias à se recens in Regionibus istis fundatas Verdensem etiam (ut est apud Kranzium in Saxonia lib. 2. cap. 23.) Episcopatum instituit, quem quidem (teste Bruschio de Episc. Germaniæ cap. 14.) in loco *Kenande* dicto, seu (ut aliorum est opinio) in Bardevico (cujus brevem aliquam descriptionem exhibent Zeillerus in Itin. German. cap. 17. fol. m. 367. Abrahamus Saur in Germanica descriptione Urbium litt. B. fol. 103. Baudrand. in novo Lexico Geograph. p. 1. fol. 104.) Civitate primum instituit; post vero majoris commoditatis gratia Verdam Urbem ab ante citatis Abrahamo Saver litt. V. fol. 47. & Baudrando p. 2. fol. 316. descriptam transtulit. Hanc autem de qua nobis sermo est, Ecclesiam Verdensem antiquis Regularibus connumerandam satis manifeste ostendit Bruschius loco ante citato, ubi in Gerardo, qui genere Comes de Hoia dictus anno 1254. Insulam Episcopalem adeptus 16. annis præfuit, anno 1270. terris defunctus, de Eodem hoc ita scribit: *Sub hoc vastata est incendio Ecclesia Cathedralis tota cum Canonorum habitationibus, quæ fuit occasio mutata vitæ Regularis in Clevo Verdensi.* Nec dicant Reverendi PP. Benedictini, qui hanc Cathedralis sibi vindicare laborant, & sese antiquitus venisse nomine Canonorum, adeoque assertum hoc Bruschij etiamnum pro nostra parte saltem esse ambiguum; non, inquam, hoc dicant, quales enim tunc temporis ibi fuerint Canonici, clarius tradit Kranzius, qui universim de Ecclesiis Saxonie, inter quas etiam ista Verdensis censetur, expresse scribit, *antiquitus Fratres Ordine Canonico vixisse sub Regula S. Augustini.* Cæterum an non etiam celeberrimo Ordini D. Benedicti pro hac Ecclesia sua sit Auctoritas, non judicio, cum ipse Continuator Bollandi, Godefridus Henschenius à partium studio utique remotus, tom. 1. Martij in vita S. Willeici sub finem num. 2. in ambiguo relinquat, *an S. Suibertus Verda Monachos, an vero Canonice viventes Clericos collegerit.* Quæ quidem ambiguitas exinde oriri videtur, quod antiquitus Regulares Canonici, & Monachi D. Benedicti tam sancta inter se passim fuerint familiaritate conjuncti, ut unum idemque subinde incolere Domicilium, ac sese mutuo ad Apostolicos convocare labores non detrectarint. Quod præter alios

verbis

verbis notatu dignis expressit Anonymus noster Parisiensis, fol. 302. *Disquisit. de Ordine Canonico.* Willibrovdus Archi-Episcopus Trajecti ad Rbenum Canonicos & Monachos Apostolatus sui Adjuvatores ac Socios in uno atque eodem Cœnobio vitæ cujusdam communis Societate devinxit, usque eo dum (sunt verba Suriij cap. 5. in vita S. Werenfridi) Religiosis Viris utriusque Ordinis propria Cœnobia in diversis Ecclesiis assignari possent. Imo eundem subinde Sanctum diversam successive coluisse vivendi rationem, cit. Anonymus fol. 90. & 91. memorat ex Ven. Beda, qui in vita S. Cuthberti cap. 19. & 38. scribit, Præfatum S. Cuthbertum Lindisfarnensem Episcopum diversis temporibus *B. Patris Benedicti, & Sanctissimi Patris Antonij, & Reverendissimi Patris Aurelij Augustini Episcopi* imitatore se præstitisse, quia videlicet (ut refert citatus Anonymus) primo Monachus, deinde Anachoreta, tum Episcopus vitæ communi addictus evaserat. Hæc interim in favorem nostrum Breviter dicta sufficiant, & quidem sine præjudicio SS. Ordinis Benedicti, cui suam pro Verdensis Ecclesiæ possessione probabilitatem (quod etiam alibi notatum volumus) nequaquam volumus ademptam.

VERDENSE,

Aliud quoddam Canonissarum Regularium Phrontisterium apud Saxones in Dioecesi Mindensi post annum circiter 1100. fundatum, de quo Kranzius in *Metrop.* lib. 6. cap. 33. ita scribit: *Mindensi Ecclesiæ per ea tempora præfuit Witelo Pontificum ejus loci vigesimus secundus; cujus temporibus D. Bernardus postea Clavevallensis Abbas, insignis Doctor, cum Sociis supra triginta Ordinem Cisterciensem ingreditur jam recens enatum de Regula D. Benedicti cum additionibus quarundam constitutionum. Nec diu post Ordo Præmonstratensium exoritur sub Patre Norberto: qui nomen tenet (ut fieri solet) à loco Originis, qui Præmonstratum dicitur, sicut Cisterciensis à Cistercio: quo etiam tempore Moniales Ordinis S. Augustini Monasterium in Verden à Comitibus in Wunstorpe sive Levenvode fundatum, de Monasterio Averenkerken (alias Overenkerken) dictum de quo supra) assumptis Virginibus intraverunt Festo Catharina Virginis & Martyris anno Christi Millesimo, centesimo decimo quarto. Migravit autem hic Pontifex Witelo ex hac luce ad meliora anno vigesimo post Millesimum Centesimum.*

VERRETIUM,

Oppidum quoddam muratum, tendendo versus Pedemontium septem leucis à Civitate Episcopali, quæ est Augusta Prætoria, Ducatus & Vallis Augustensis, distans, habet perverustam quandam Canoniam S. Ægydij, ut pie creditur, à Marchionibus Montisferrati anno Domini 989. sub titulo Præposituræ fundatam, cujus reditus successivis temporibus auxere tum bona Canoniorum Regularium, ac Præpositorum Oeconomia, tum plures Devotarum Personarum etiam Principum vicinorum largitiones cui quoque multas Paræcias, Prioratus, aliaque Beneficia contulerunt, & incorporarunt Episcopi, magna quoque indulta, Prærogativas, & Privilegia concesserunt Summi Pontifices, ac Laici Principes, inprimis Sabaudia Comites. &c. Quadringentis & amplius annis libera Præpositorum Electio penes Capitulum dicti loci stetit, donec ineunte præterito Sæculo Jus nominandi Præpositum fuit Comitibus Challandi Dominis loci cum Protectionis ac Dotationis amplioris onere à Sede Apostolica concessum, quo jure nunc pacifice gaudent præsertim sub anno 1646. quo celeberrimæ Congregationi Lotharingicæ Salvatoris nostri, à Beato Petro Forrerio tum temporis inchoatæ reformationem assumens eidem unita & incorporata est.

VICEBURGENSE,

Antiquatum Ordinis nostri Canonico-Augustiniani Phrontisterium in partibus Saxonie sub limite Metropolitico Magdeburgensi circa annum 1106. Authore Viperto Comite Groicensi fundatum, quod tamen vertentibus annis cum omni Fundatione sua Reinsdorffium migravit, ubi locorum tandem cum mutatione Religionis omnimode desit ac periit. Ita Dresserus in *Mag.* part. 4. fol. 601.

VIENNENSE

S. *Dorothea* cognominatum, præclarissimum hodie Viennæ in ipsa inferioris Austriæ Metropoli Canoniorum Regularium Collegium, primus inchoavit Albertus II. hujus nominis Archi-Dux Austriæ, Dux Styriæ, Carinthiæ &c. *Sapiens & contractus* communiter appellatus, qui postquam Author operis adhuc imperfecti die 22. Julij

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

Uu

anno

anno 1328. terris defecit, ultimam manum admovit, & post biennium undequaque feliciter absolvit Filiorum Ejus natu maximus adhuc in Juvenili ætate constitutus Rudolphus IV. Archi-Dux Austriae &c. cognomento *Magnanimus*, & *Fundator*, qui anno 1360. novum Sacellum à se conditum ritu solemniter dedicari voluit, prout monstrat Authenticum Foundationis ac Consecrationis taliter confectum: *Nos Rudolphus Quartus Dei Gratia Palatinus Archi-Dux Austriae, Styriae, & Carinthiae, Princeps Sueviae & Alsaciae &c. S. R. I. Supremus Magister Venatorum Primogenitus Illustrissimi Principis quondam Domini Alberti Ducis & Principis terrarum praescriptarum banc Capellam per memoratum Genitorem nostrum inchoatam, eoque, Deo volente, sublato de medio per Nos extractam totaliter & dotatam ipsam in honorem B. Dorotheae Virginis & Martyris, S. Catharinae, Omnium Apostolorum, Archangelorum Dei, ac Sanctorum omnium & Supernorum Civium fecimus consecrari, anno Domini Millesimo trecentesimo, sexagesimo, ætatis nostrae vigesimo, Regiminis vero secundo.* Atque hoc ipsum Sacellum post primam Foundationem suam totis 54. annis solummodo, ut Beneficium simplex fuit inofficiatum, ut ajunt, & quidem à meritis Clericis Sæcularibus, quorum ultimus nominatur S. C. M. suæ Alberti II. antedicti Sacellanus, & Cancellarius, idem Parochus in Gõrs Andreas Planck magna sui nominis laude passim commendatus; qui S. P. Aurelio Augustino singulariter devotus ad animarum salutem securius fovendam sponte sua vicinam aream circum circa magnis sumptibus coëmit, & in formam Claustrum coëgit Canonicis Regularibus ex ejusdem Provinciae Austriacae Collegio Thiersteinensi supra descripto huc ad S. Dorotheam deductis; atque isthic cum omnimoda plenitudine potestatis inthronisatis juxta tenorem foundationis, cujus consummationis finem felicissimum vidit anno Domini 1414. qui propemodum anno 1435. die 9. Januarij plenus meritis requievit verus Zelator animarum, secundi Fundatoris titulo inclutus Religiosissimus Vir Andreas Planck antedictus. Vertentibus annis novum hoc Canonicorum Domicilium à Serenissimis Austriae Principibus insigniter adactum, ac pluribus Privilegiis instructum, magnos fecit progressus, inter primaria Cæsareæ Urbis Viennensis Collegia sacra hodie computari solitum: cujus templum præ cæteris formosum & illustre redditur ex pluribus Familiis Natalium splendore præcipuis alteram mansionis suæ stationem usque hætenus in eo sibi deligentibus; unde conspicuum illud cernitur Mausolæis vere pretiosissimis: Quorum unum præ reliquis attollitur quod est invictissimi Herois non tantum de communi Patriæ Salute, sed & de ipsa Urbe Viennensi à Turcis fortiter feliciterque servata meritissimi Nicolai Comitis de Salm ex rubro marmore apparatus, idemque à Ferdinando I. collocatum cum hujusmodi inscriptione.

Incomparabilis Heros Nicolaus Comes a Salm Divi Ferdinandi Rom. Hung. ac Bohemiae Regis Archi-Ducis Austriae ab arcanis Consiliis Cubicularius, & Supremus Provinciarum Austriae Capitaneus, cum Divus Carolus Rom. Imperator, & Ferdinandus Romanorum Caesar Augusti Fratres Rerum potiverunt, Eorum Auspiciis Reipublicæ Annis XLVI. fortem atque strenuam operam Domi Militiaque navavit. Anno porro Domini MDXXIX. Solymano Turcarum Tyranno Viennam obsessam atrociter oppugnante, dum divutis Manibus invicti Generosi animi robur pro muro hostium minis opponit, saxo percussus lethale vulnus accepit. Divus Ferdinandus Patriæ Pater virtutis rerumque gestarum Gloriae ergo hoc Ei monumentum fieri curavit die IV. Mensis Maij Anno Dom. Jesu Salvatoris nostri MDXXX.

Virtutem Posteris imitantor.

Præter hætenus recensita hujus Collegii tota origo Foundationis cum annexo Syllobo Reverendissimorum DD. Præsulorum illius à primo exordio usque ad nostra tempora plenissime continuato, ad me de hoc penitus inquirentem, oratione ligata, seduloque descripta talis gratiose fuit transmissa.

Si cupis Authores paucis audire Viator,
 Qui sacri istius causa fuere loci.
 Siste parum quæso, res est jucunda relatu
 Exemplis quoniam non caret illa bonis.
 Mille & ter centum. post partum Virginis annos
 Sol tredecim messes tot quoque lustra dabat.
 Austriaca viguit natus de Stirpe secundus
 Albertus, magnis splendor, honorque Viris.
 Dum vixit regno patrio virtute præibat
 Omnibus, antiquos & referebat avos
 Afflictis tribuebat opem, nec sprevit egenos
 Subjecto statuens, jura benigna regi.

Singula quid memorem? pietatis amator & æqui
 Unicus, Illustri Sanguine dignus erat.
 Auspicio in Celsum quam suspiravit Olympum
 Cœnobii istius fons & origo fuit.
 Quod Dorothea sibi castissima Virgo dicavit
 Nam coluit pura Virginitate Deum.
 Maturavit idem Rudolphus nominis hujus
 Quartus, & Alberto de Genitore Satus
 Atque Duces reliqui celebres felicibus ausis
 Incrementa novo Sacra dedere choro.
 Uno quippe die tam clarum absolvere templum
 Parca quibus nocuit, non potuere Duces.
 Alberti quinti donec tulit Austria habenas
 Accipiens Domini Sceptra cupita sui.
 Hujus ope & Colophon Sanctæ huic imponitur ædi
 Et fit devotis fratribus una Domus.
 Servarent leges, qui sub pietatis amore
 Quas Augustini Regula Sancta docet.
 Suaferat Andreas demissus origine Planci
 Talia, nam sacrum sedulus urfit opus.
 Vir gravitate potens, Alberto gratior alter
 Consiliis illo tempore nemo fuit.
 Visus enim dignus quo Cancellarius esset
 Officioque dato præfuit ipse diu.
 Quo monitore loca hæc perfecta. Georgius autem
 Germana Patavi Præful ab Urbe sacrat.
 Devovet has Dorothea tibi solenniter aras
 Ut quondam veteres edidicere Patres.
 Sed quoniam Fratrum numerus tunc defuit, æde
 Tirinsteinsenfi suppeditatus erat.
 Quinque etenim Juvēnes templo, sacrisque vocati
 Cœnobii incoherent ut nova templa simul
 Hos inter Sophiæ præclarus in arte Magister
 Ægydius templi munera primus obit.
 Præpositum siquidem poscebant tempora talem,
 Tollebat nitidum qui super astra caput,
 Exemplar foret doctis, plebique profanæ
 Monstraret strictam regna per alta viam.
 Nunc etiam brevibus reliquorum nomina prompte
 Ut referas aliis, accipe Posteritas.
 Andreas fasces justo sortitur honore
 Ægydium postquam. Parca redegit humo.
 Qui vita functus placide, jam grandior ævo
 Decrepito sequitur corpore carnis iter.
 Cessit & Henrico dicti custodia templi,
 Ornabant cujus laurea ferta Comas
 Ante etenim celebris Ludi Collega Ducalis
 Extiterat, docti functus honore Viri.
 Cui Successor erat Niclaus in ordine, primis
 Inferior nulla Religione viris
 Ornabat nactam recto molimine spartam
 Atque Monasterio præfuit arte gravi.
 Pone secutus eum Stephanus, pars maxima Juris
 Doctor enim Legum, Justitiæque fuit.
 Tertius hinc illum Cæsar Fridericus amabat
 Hic quoque curavit maxima quæque strui.
 Utpote posterior summam quæ prostat ad aram
 Induperatoris pars ea crevit ope.
 Sic etenim Stephanus sacra hæc augere studebat,
 In decus & laudes Numinis Ætherei.
 Tunc est Gregorium Domus hæc experta fidelem
 Præpositum, & qualem sæpe volebat, erat.

Si modo Lanificæ sua stamina rumpere Parcæ
 Serius aggressæ, major honore foret.
 Namque Viennensi Præses Generalis in urbe
 Electus, votis, consiliisque potens.
 Adde, quod Aonias fuerit propensus ad artes
 Diceret, ut fidum Plebs studiosa Patrem.
 Hinc multi hanc sacram subeuntes Ordinis Ædem
 Sese Divinis supposuere Sacris.
 Ante alios Gucku multis memorabilis annis
 Infighem & celebrem quem sua Clava facit.
 Tygride de sæva factus mitissimus agnus
 Extremum hic clausit sub pietate diem.
 Inde Sigismundus fit Præsul, sed cito munus
 Sponte resignavit: nam grave munus erat.
 Quippe suo studio, curis, annisque gravatus
 Longius haud poterat munia ferre senex.
 Hoc sub Præposito nova Bibliotheca parata est
 Magnifici clara nobilitate Viri.
 Qui fuit in celebri præclarus Episcopus ora
 Chemensi, curam sed quoque liquit eam.
 Ordinis istius fit Frater, & Asseda fidus
 Plurima quæ fuerant perdita, restituit.
 Vixit devote, nunc gaudia cœlica lustrat
 Mente, sed hic corpus vermibus esca jacet.
 Præsulis interea sacras accitus ad aras
 Bernardus, sacra lausque decusque togæ.
 Organa dulcisono recreantia corda susurro
 Hic posuit, famæ vera trophæa sua.
 Nicoleon Forster summo dilexit amore
 Ambitus istius pictus ab arte fuit
 Si quoque Juridicus Doctor, Legumque columna
 Fux magus templo commoda multa tulit.
 Illorum nomen donec sacra tecta manebit
 Quæ sunt in laudes ædificata Dei.
 Bernardus tandem moderamina cœpta resignat
 Hieronymo fuerant tradita dona gravi
 Hic quoque susceptas curas, susceptaque dona
 Liquit, ubi senium sensit adesse suum.
 Tempore quo Turcæ charam cinxere Viennam
 Et turpem facta strage dedere fugam.
 Successorem habuit Franciscum ex finibus Halæ
 Qui de Püchlero stemmate natus erat.
 Vatis ad exemplum David laudando Tonantem
 Tangebatur dulcis pleetra sonora Lyræ.
 Obscuras donec migravit corpus in umbras
 Nunc Vates Superis Carmina læta canit.
 Hoc vivo Comes a Salmis Niclas obivit
 Cujus in hoc templo molliter ossa cubant.
 Quodque vides coram solido de Marmore bustum
 Illud Fernandus Cæsar habere dedit.
 Insuper Albino (supremus in ære Magister
 Qui Neuburgæ aderat) Præpositura datur.
 Providus hic reficit minitancia tecta ruinam
 Structurisque ædes erigit utilibus.
 Et studia insigni cura, ac dignatur amore
 Unde illius decus hoc post sua fata viget.
 Hunc sequitur Clemens virtute insignis, & omni
 Laude, Pio Quarto charus ubique fuit.
 Primus erat teneros cui texerat Infula crines
 Infula Cœnobio nunc tenuenda sacro.
 Juvitiam multum Christi tuba magna
 Cujus in hac recubant membra sepulta domo.

Wirttenbergiacis Sallus Mayerus ab oris
 Succedens: paucos vixit & iste dies.
 Integrum officio nam vix exegerat annum
 Cum gelidum corpus mors inopina rapit.
 Accipiturque sua non sponte Georgius isthac
 Karstner, qui se mox abdicat officio.
 Cui suasit pietas, humilisque modestia vitæ
 Quam coluit semper pectore & ore gerens.
 Nunc Prennere tibi felici sidere dictus
 Cessit honor, tribuit quem Dorothea suis.
 Sacra ministrabas, quoniam simul æra ferebas
 Tu miseris, tribuit, quæ tibi larga manus.
 Hinc apud Augustam Romani Cæsaris aulam
 Tunc tibi permansit conciliatus amor.
 Cur Deus incolumes tibi multos dirigat annos
 Mittat & in captis tempora læta tuis.
 Mittit nec spatis virtutem terminat istis
 Ultra Prenneri pergere debet honos.
 Austriacos inter Proceres certo ordine lectos
 Officii quoniam jura decusque tenet.
 Nec satis: accumulat Divina Potentia laudem
 Laus ut in officio sit nova parta novo.
 Herzoburgensis nam mox Ecclesia Patrem
 Prennerum charo suscipit illa sinu.
 Sponte oblatu honor majori in sede locavit
 Prennerum & majus jussit habere decus.
 Ergo probe hoc Claustrum rexit probitatis amator
 Grandius ut possit ferre laboris opus.
 Quæritur interea qui tanto munere Præsul
 Dignus haberetur sedulitate pia.
 Scilicet ut reget viduatum Antistes ovile
 Et grave Præpositi sponte levaret onus.
 Ante omnes unus Divi Michaëlis ad aras
 Pastor, censetur dignus honore sacro.
 Martino virtutis apex decernitur ergo
 Radwiger, ut Mitram sumat & ille pedum.
 Noverat Augustus Cæsar, lectusque Senatus
 Martini emeritum cum probitate decus.
 Illum ergo elegit mox & commisit eidem
 Officii Cæsar pondera magna sacri.
 Et merito quoniam sacris ab ovilibus ante
 Arcuit horridi guttura sæva lupi.
 Pavit oves Pastor divini semine verbi
 Doctrina, Exemplo, Religione, fide.
 Quod docuit, fecit: doctrinam vita probavit
 Extulit ad vitam celsior inde gradus.
 Nec mora Prennero Martinus Radwiger ipsi
 Successit mitra dignus, & usque Pædo.
 Et velut Astriacum Prennerus in ordine Patrum
 Et Procerum tenuit Jura, Statumque simul.
 Sic par fulsit honos Martino, & publica sacris
 Pondera sustinuit juncta tenore pari.
 Hoc decet excelsos animos, hoc Æthere dignum est,
 Hoc Deus, hoc omnis Cœlica turba probat.
 Nam via magnorum rite est calcanda laborum
 Ut labor in terris sit super astra quies.
 Post hunc Christophorus fasces Thutt cœpit utrosque,
 Religio Alma tuos, Austria clara tuos.
 Quem sacra Rudolphi debebant jussa secundi
 Cogere, ut hoc magnum non removeret onus.
 Accessere preces Regales Elisabethæ,
 Gallia quam Dominam viderat ante suam.

Cætera quid referam? Mitramque Pedumque reliquit,
 Ditius, hisque nihil pulchrius esse potest.
 Vilius in sacra hac Mitra nil cernitur auro
 Gemmarum pretio cætera cuncta nitent.
 Sunt adamas, Hyacinthus, Onix, viridisque Smaragdus
 Quibus onusta oculis Infula sacra patet.
 Cœlesti hos inter Saphirus luce triumphum
 Cujus ob excessum dum stupet, hæret homo.
 Sit pretium gemmis, pretium esto grandius artis
 Est a qua præstans, urbe & in orbe potens.
 Ne tamen illa sibi posset curasse videri
 Vivus adhuc mitra se abdicat, atque Pedito.
 Quem deinde Andreas Mosmüller munere in illo
 Capit par merito par pietate sequi.
 Hunc ex vicina Patres Claustrum urbe petitem
 Rectorem Summum constituere sibi.
 Sed mox invidia est an amor dicendus? eundem
 Qui dederant, repetunt, substituuntque Patrem.
 Ergo locum, sed non mitram mutavit: & urbes
 Unum certarunt Præfulem habere duæ.
 Suffectus König Andree Hieronymus, omnes
 Explevit partes Præfulis atque Patriæ.
 Canonicos inter jam munia gesserat ille
 Plurima, cum vitæ semper honore suæ.
 Rexit eos quidem tanta comitate, videri
 Quam Rector, potius posset, ut esse Pater
 Nescires, an eum Fratres plus corde foverent,
 An vero König plus adamaret eos.
 Isti Canonici germano e sanguine natum
 Pfaltis cui nomen substituere fratrem.
 His similis fuerat gestæ cognatio vitæ
 Quæ fuerat chari sanguinis inter eos.
 Divini cultus studium, prudentia in omnes
 Amborum comitas, par eademque fuit.
 Charus uterque Deo, populo, charissimus illis,
 Quos Dux exemplo rexerat usque suo.
 Esse videbantur nati ad summa atque regendum
 Nec frustra Regio nomen habere sacrum.
 Hoc vita functo Jacobus adivit honores
 Nürnberger, mitra dignior ipse fuit.
 Nam ne virtutes ejus tot, claraque dicam
 Acta unum placeat commemorasse fatis.
 An Matrem quisquamne suam sic natus amavit
 Te velut hic: Mater semper amanda Dei.
 Quavis luce duas horas, ternasque precari
 Effigiem solitus fervidus ante suam.
 Imbre rigans terram, semper te ut flectere posset
 Ad sua vota, precans ore, oculisque simul.
 Hic Dorothea tibi præstans Altare dicavit
 Cui tota vix par urbe videbis opus.
 Post Nirenbergam Fernando protinus uno
 Consensu Socer mitra, pedumque data.
 Qui plures annos Divini Præco disertus
 Verbi, tum factis, tum fuit ore potens.
 An dicendo licet tota clareret in urbe
 Plus vitæ exemplo claruit ille suæ.
 Tum candelabro tanta cum luce niteret
 Impositus, majus sparfit ubique jubar.
 Sed tantus cum esset Pastor, populique Patrumque
 Nemo illo potuit vilior esse sui.
 Omnibus his tandem meritis par omnibus unus
 Unus qui cunctis digne imitandus erit.

Successit Laudes Reliquorum Hieronymus Hayden
 Una omnes, dicam me superasse, tenens.
 Hujus Musa timet memorare Encomia Sanctus
 Existat, neque scit, doctus an ille magis.
 Nam quid in illo aliud nisi virtus mira videtur
 Integritas, pietas, ac pietatis amor?
 Qualis, quamque frequens, quam incensus totus ad aras
 Igne sacro, solitus sacrificare Deo?
 Largus in ornandis templis pulcherrima sacra
 Ejus testari, quod monumenta queunt.
 Ingenium, & doctrinam ejus Romana loquatur
 Urbs, quæ Doctoris nomine adauxit eum.
 Unde redux Patriam illustrare scientia; Alumnos
 Miris Palladios cæpit amare modis.
 Moxque Viennenses Summum plaudente Lycæo
 Rectorem studiis Præposuere suis.
 Qua Rectoralis fuerat dum purpura amictus
 Prudens, Rexque sagax omnibus unus erat.
 Quid loquar Austriaco perfunctus honoribus amplis
 Quæ non protulerit commoda sæpe solo.
 Austriacos inter Proceres dum Jura tenebat
 Primum à Consiliis est venerata Virum.
 Quem sibi Millenis optat Provincia votis
 Collegam Statuum semper habere suum.
 Canonicos erga nunc respice tesseram amoris
 Oeconomus, quantus fidus hic atque Parens.
 Testis sit rara quam providus arte laboris
 A cunis celebrem struxit in urbe domum.
 Testes sint aliæ, quas ruri à limine terræ
 Structuras posuit non sine laude sui.
 Diro sed miseros Turcæ cingente Viennam
 Quæ dedit Oeconomus, Barbara flamma tulit.
 Non tamen exanimem at vivum spectate laborem
 Nam vix à strage hac sol duo lustra dedit.
 Magna dum cura, magna quoque laude Paternus
 Antiquam in formam cuncta redegit amor.
 Quas varias inter sacras, curasque profanas
 Idem perpetuo, consimilisque sibi.
 Hinc Fundatoris nequeam cum dicere, Jure
 Restauratoris nomine honoro Patrem.
 Testes hujus erunt Confratres singuli, & omnes
 Qui se hoc felices Præsule jure putant.
 Quorum est hoc votum commune, quod Astra secudent
 Ut gaudere queant hocce Parente diu.

Atque hic Collegii istius Dorotheani, ut vocant, Supremus Rector ejusdemque
 Restaurator egregius, imo pluribus titulis alter Fundator appellari condigne promeri-
 tus Reverendissimus Præful Perillustris ac Amplissimus Dominus Hieronymus Hayden
 Præpositus Infulatus SS. Theologiæ Doctor, nec non S. C. M. Consiliarius supra lau-
 datus S. Dorotheæ templo priori obsoleto nimis, & frequentioris Copiæ Populorum
 ad id confluentium commode suscipiendæ minus idonee totaliter destructo, aliud no-
 vum tota Majestate sua mirifice decorum substituit, quod anno 1673. inceptum intra
 proxime sequens quadriennium feliciter absolvit, illudque Sacris Cimeliis splendidissi-
 me condecorari fecit, siquidem thesaurus templi hujus fidem spectantium superat, &
 vasis argenteis, aureisque, donariis quoque gemmatis, & opulentæ artis Sacerdotum,
 Altariumque indumentis feliciter abundat. Item inter plurimas sacras Reliquias mag-
 na veneratione solerter asservat corpora SS. Josini, & Jonisij MM. superioribus annis à
 Philippo Friderico Comite Preinero pijsimæ memoriæ Episcopo Viennensi solemniter
 donata & illata,

VIENNENSE

Secundum ad *Cæli Portam* nominatum, originem suam debet Magistro Gerhardo, ad S. Stephanum quondam Parocho Zelosissimo, Is quippe Virginibus aliquot sub Instituto Reclusarum, de quarum Instituto pluribus actum est superius V. *Baumburgense*, à se in propriam, quam iisdem ultro cesserat, domum collectis, pro intento, quo in S. P. Augustinum ferebatur, affectu, annuos eosque sat pingues constituit redditus, ea tamen conditione, ut non alteri nisi Sanctissimæ Magni hujus Parentis Regulæ sese obstringerent, aut si Regulam isthanc tractu temporis mutari contingeret, redditus omnes ad Ecclesiam S. Stephani ipso facto redirent. Acceptata utrinque sancta conditio, & Virgines illæ anno 1267. die 18. Julij ad Augustinianæ Regulæ Professionem in Candido Præmonstratensium Instituto cum consensu Celsissimi Principis & Episcopi Passaviensis fuerunt admissæ, in qua Instituti ratione ad trecentos & octodecim annos persistere sacratæ Virgines, donec à primævo observantiæ fervore aliquantulum remittentes, ad antiquissimum Canonissarum Regularium S. Augustini Ordinem piorum haud dubie Virorum suggestione anno 1585. fuerunt translatae, eo quidem Disciplinae Regularis compendio, ut eam in hodiernum diem velut in primo adhuc flore inter 60. prope Sanctimoniales Divinis laudibus diu noctuque devotissime insistentes, saluberrime virentem liceat intueri. Cæterum etiam Serenissimæ Domus Austriacæ munificentiam ea quidem liberalitate, quæ foundationis nomine digna sit, in antiquas Cæli Portæ Inquilinas fuisse effusam, satis nobis exhibent binæ Bullæ Pontificiæ, quod nempe Sanctissimo Domino nostro Papæ Innocentio Monasterium Portæ Cæli impense commendavit Fridericus Imperator, à *cujus Antecessoribus fundatum illud fecit, & dotatum*. Post inductas Divi Augustini Canonissas anno 1585. propria Superiorissa Parthenonem hunc aliquamdiu caruisse, ex sequentis Canonice S. Jacobi DD. Præpositarum Catalogo, paulo post referendo, colligimus, in quo duæ recensentur Præpositæ, videlicet Dorothea Comitissa de Buechheimb, & Agnes Hierschlerin, quæ bina S. Jacobi & Portæ Cæli Collegia ab anno circiter 1586. simul administrasse notantur. Tandem saluberrima provisione Eminentissimi D. Melchioris Kleffelij S. R. E. Cardinalis & Episcopi Viennensis, qui hoc Cæli Portæ Cœnobium statutis undequaque probatissimis, in quorum Præfatione ejus Restauratorem seipsum nominat, instruxit, & communit: In primam & propriam sub Instituto Canonico Præpositam anno 1603. denominata est

I. BARBARA Dorothea Bernhofferin, quæ exacto 21. annorum regimine ætatis suæ annorum 66. obdormivit in Domino anno 1624. cui legitima electione successa est

II. ROSINA Victoria Häzenbergerin, quæ obiit 1637. ætatis 46.

III. ANNA Elisabetha Agnes Breynerin obiit 1670. ætatis 75.

IV. ANNA Jacobina à Questenberg obiit 1685. ætatis 57.

V. MARIA Augustina de Caurian obiit 1687. ætatis 45.

VI. ANNA Antonia Breinerin obiit 1702. ætatis 57.

VII. MARIA Magdalena Kluegin à Grünenberg, moderna dignissima Celebrerrimæ hujus Canonice Præposita.

VIENNENSE

Tertium S. Jacobi, cujus initia à moderna Illustrissima Domina Præposita vulgari idiomate in hunc fere tenorem transcripta subjicimus. Cum Leopoldus V. hujus nominis S. Leopoldi Austriæ Marchionis Filius prima Sacelli cujusdam Fundamenta, extra Urbem Viennam in Hilba, vulgo (*auf der Hilben*) jecisset, secumque cujusnam honori Sacellum isthoc dicaret, deliberans, prope flumen Urbi adsitum deambulare, statuam quandam secundo flumine ad se deferri videt, quam stipantis famulitij opera illico extractam reperit esse S. Jacobi Majoris, adeoque Divino quasi oraculo se monitum ratus, Sacellum sæpeditum perpetuis hujus S. Apostoli honoribus voluit esse consecratum. Statuam hanc in hodiernum diem supra portam Inclytæ hujus Canonice locatam videre licet. Interea tres Viduæ moribus & genere nobilissimæ, quarum unam Kulberin fuisse nominatam constat, Viennam veniunt, obtentoque ad prælaudatum Leopoldum V. accessu, propositum, de Monasterio inibi struendo, additis insuper humillimis de loci cujusdam, intentioni huic exequendæ commodi, concessione precibus aperiunt, dum eumque in vota sua, procul dubio Divino instinctu adeo pronum reperiunt, ut præter novissimam S. Jacobi Ecclesiam, satis amplum in Hilba

Hylba (*auf der Hülben*) spatium iisdem donarit, & deficientibus postmodum ædificij sumptibus, quod reliquum erat, suis ipse sumptibus compleri curarit. Completo demum Cœnobij ædificio pientissimæ hæc Viduæ, quodnam Regularis vitæ genus præcæteris sibi met observandum assumerent, collatis inter se consiliis deliberant, & ne temere quidquam ageretur, Divinæ voluntatis agnitionem unanimi prece efflagitant, ea quidem efficacia, ut pientissima hæc Viduarum Trias in somnis magnum Patrem Augustinum habuerit conspicuum, cujus vel sola præsentia sat clare notarat, Canonicum hujus SS. Patriarchæ Ordinem, à tempore Foundationis in hæc usque tempora laudabilissime continuatum, piis Fœminis ab Optima Dei Maximi Providentia esse præordinatum: Quænam Superiorissæ Cœnobium hoc post pretiosam Trium Fundatricum mortem per bina Sæcula rexerint, ob acta per tres vices flammis absumpta constare non potuit; Reliquarum tamen Reverendissimarum DD. Præpositarum, quæ proximioribus quatuor Sæculis præfuerunt, Catalogum hic subnectimus

Anno 1357. ANNA Lanholzin.

Anno 1365. ANNA Janſin.

1372. CHRISTINA Pariserin.

1415. AGNES Schekin.

1421. CHRISTINA Zebingerin.

1430. MARGARETHA Geyerin.

1437. ELISABETHA Schautterin.

1441. PETRONILLA Pöklin.

1471. CRESCENTIA à Zeking.

1513. LUCIA Comitissa de Trauttmandorff.

1522. ELISABETHA Comitissa de Schefftenberg.

1532. SUSANNA Maisterin.

1558. PINOSA Vogtin.

1573. MARGARETHA Comitissa de Losenstein.

1586. DOKOTHEA Comitissa de Puechheimb, utriusque Parthenonis tam S. Jacobi, quam Cœli Portæ Præposita.

1594. AGNES Hierfchlerin, quæ pariter utriusque Parthenonis regimen tenuit.

1627. REGINA Frankin.

1654. MARIA Magdalena Fellerin.

1671. MARIA Anna Schredlin à Schrottenstein.

1681. SUSANNA Constantia Comitissa de Gurlandt.

1689. MARIA THERESIA Comitissa de Buechheimb, quæ 7. tantummodo mensibus præfuit.

1689. MARIA CUNEGUNDA ab Hildebrandt.

1701. MARIA AGNES Köplin ab Adlersberg.

1714. MARIA AUGUSTINA Comitissa de Puechheimb.

V I E N N E N S E,

Quartum Canonissarum Regularium Parthenæum Divi Laurentij Martyris, à quo & nomen hucusque tenuit, honoribus dedicatum, & ut sola traditione hodiedum constat (antiquiora quippe manuscripta una cum ædificiis priore Sæculo abiire in cineres) à Serenissimis Archi-Ducibus Austriæ Ottone Primo cognomento *Mirabili*, & Friderico tertio, cum liberali annuorum proventuum assignatione anno Domini 1337. primitus instauratum atque fundatum, de quibus tamen proventibus temporum injuria dilapsis ne vestigium quidem hoc tempore exstare etiamnum dolent Sacratæ Virgines, quibus competentî numero alendis potissimum hucusque servire debuit indefessa in administratione rei œconomicæ, ex collatis, ut reor, Patrimoniis ab anno circiter 1683. instauratæ, industria. Præpositarum quæ Cœnobij hujus regimen ab hominum memoria administrarunt, hæc sunt Nomina

POLIXENA Muschingerin.

THERESIA Fifenreichin.

EVA AUGUSTINA Comitissa de Traun.

MARIA REGINA Freyin à Ferenberg, Moderna Præposita.

VILICENSE,

Seu *Vilica* in opposito Bonnæ Ducatus Bergensis S. Megingofus Geldriæ Præfectus condidit Monasterium Canonorum & Canonissarum, ubi & sepultus est anno suæ Præfecturæ 28. ita Pennottus in Hist. tripart. lib. 2. cap. 38. num. 12. ex Molano ad diem 19. Decembris. Est autem Vilica, vulgo Vilich (juxta Bollandum tom. 1. Febr. die 5. ejusdem Mensis in Commentario prævio vitæ S. Adelheidis primæ Abbatissæ Vilicensis, ut brevi infra dicetur, §. 1. num. 2.) locus inter Confluentes Rheni & Sigæ in Diocæsi Colonienfi è Regione Bonnæ Urbis situs, ergo genuinum hoc Vilicense Collegium loco fere conjunctum rectius inter ea, quæ de nostra Germania Superiori sunt, censetur annumerandum; verum ut ut sit, Ordo Regularis jam dudum utrobique defecit, in statum sæcularem conversus; & de primo quidem seu illo, quod Virorum est, Collegio apud eundem Bollandum loc. cit. §. 2. ita legitur: *Sunt Canonici (Vilicenses) morum honestate atque eruditione, at non necessario titulis nobilitatis conspicui, quinque; quorum unus gerit Parochi munus; præter hos Vicarij septem, atque ab his accurate peragitur in dies Ecclesiasticum Officium.* Et hæc de Monasterio Canonico-regularium in Vilich.

VILICENSE,

Alterum hujus nominis & paris Ordinis, Fœminarum tamen Contubernium, cujus primam Abbatissam egit. S. Megingosi & Gerburgis Uxorij ejus Filia S. Adelheidis anno circiter 1015. nonis Februarij cœlis recepta; eadem hæc primum inter Canonissas Regulares vitam Religiosam Professam in ipso hoc Vilicensi Cœnobio tum temporis adinstar utriusque Nobilissimi seu Principalis gemini Parthenonis Quedlinburgensis, & alterius Gandersheimensis, de quibus supra, optime reformato: Cujus genuinam Foundationem uberius descriptam hic damus ex vita ejusdem S. Adelheidis, quam affert Bollandus supra citatus tom. 1. Febr. die 5ta ejusdem Mensis cap. 2. ut sequitur: Interim cum Godefridus Frater ejus (S. Adelheidis antedictæ) processisset in robur virile, essetque elegantia ac strenuitatis miræ, Imperatorem Bohemos cum exercitu adeuntem est comitatus honorifica suorum militia, omnique bellico apparatu heriliter stipatus: Ubi factus Belligerator insignis & fortis meruit accipere victoriam gloriosæ mortis: cujus cadaver à suis, licet multo laboris sudore, tamen ad Patriam (Deo gratias) reductum est cum honore. Hac namque adversa præfati Conjuges tacti fortuna recordati sunt, quod teste Apostolo, præterit hujus mundi figura: cæperuntque uti mundo tanquam non utentes, toto desiderio ad cœlestem patriam tendentes, quam carentem sine scierunt nunquam posse interire. Omnium igitur rerum, quæ huic Filio defuncto rectæ distributionis sorte ceciderunt, Deum fecerunt hæredem, ut meliori compensatione hæreditatem meruisset in Paradyso deliciarum, id est parte, qua matura morte præventus caruit, in hac Valle lacrymarum. Tunc in loco, qui Vilica dicitur, templum honorabile Domino erexit à Fundamentis, illud decenter prædiorum vel mancipiorum cumulans supplementis. Amboque incolumes & sani decreverunt propter Christum dissiungi à lege conjugali: Quibus tam meliori Spiritus conjunctioni & æquali cæpti operis colligatis cura, erat cor unum & anima una. Ille etiam propter frequentiam suorum & exterorum, qui illi ut Regi semper ingruerant, quasi specie tenus mundo inserviebat; prædia sua lustrando, & præsidendo, Christique gratia mediante omnia prudenter & juste disponendo. Si quando vero populo paululum remoto aliqua quietis invenit otia, hæc vertere studuit in honesta negotia allocutione usus Capellanorum; ut per Eos Teutonice exponerentur lectiones voluminum Divinorum: Quas ideo tam ardentem audire expetivit, quia præceptum Jacobi Apostoli factis implere concupivit: Estote Factores Verbi & non Auditores tantum. Illa vero Illustris Matrona prorsus a multitudine populi semota stabilis mansit in loco ædificandi Monasterii, accelerans opus structuræ instantia prudentis Magisterii, semperque intenta servituti Divinæ, jejuniis & orationibus invigilabat nocte ac die. Hæc enim faciendo non est dubium, quin præcelleret viduas illas, quas merito continentia Apostolus appellat veras, quæ post mariti mortem faciunt ex necessitate virtutem: quam & hæc fecit non defuncti Mariti necessitate coacta, sed divini amoris igne intrinsecus tacta. Tunc in prædicto loco adunata Virginum sedulitate

a quibus divina excolerentur servitia; filiam a Monasterio Sanctarum Virginum redimentes prædiis, tradiderunt illi curam regiminis. Tunc namque prudens dispensatrix constituta in magni Patrisfamilias domo, cepit augeri omni studio, & opere bono; maternamque subditis adhibens curam, fideliter in tempore suo erogavit tritici mensuram. Tunc exultabant in Domino pii Parentes, tantum suæ prolis sibi que subditarum Virginum profectum videntes: cupientesque eas adhuc excellentiorem arripere vitam, rogabant, ut mutato habitu, Monachicæ conversationis subirent vitam. Hæc quia adhuc Juvenis cultum vestium suæ Religioni congruentium, ut ipsa asseruit, multum concupivit, humili responsione illorum petitioni contraivit, affirmans Deum non querere coacta servitia, sed quod voluntarii cordis simplex affert munditia. Cujus humile responsum attendentes, salva pietate, animum revocabant ab incepta voluntate. Tunc rebus decenter satis ornatis illud locum tradiderunt manu Imperatoris, tertii scilicet Ottonis ad perpetuam tutelam Regiæ defensionis. Qui gratia earum dilectionis illum locum absolvit ab omni jugo sæcularis distractionis, donans libertati secundum legem & constitutionem Monasteriorum Gandersheim, Quedlinburg. Asnithæ; ita scilicet, ut nullus Judex vel Advocatus inde unquam exigeret servitium, aut in ejusdem loci confiniis ageret placitum, nisi quantum placuisset Abbatissæ vel congregationi sibi commissæ, & ut in perpetuum libera frueretur potestate, Abbatissam sibi eligere in ipsa Sororum sancta Sodalitate. Cujus libertatis donatio, ut in perpetuum rata foret, & firma dabantur testamenta Domini Apostolici, & duorum Imperatorum scilicet Ottonis & Henrici manuscryptione ac sigilli impressione confirmata: quæ adhuc apud nos retinentur custodia fideli, ne posteros lateat veritas hujus rei. Hæc ille de fundatione Collegii hujus Vilicensis, quod quia primis saltem temporibus Canonice Regulæ morem gessit, inde forsitan Constantinus Ghinius Abbatissam illius Adelheidem antedictam memorato die suo Martyrologio Canonico Regularium inscripsit, quæ tamen post mortem Parentum suorum S. Benedicti Regulam (ut loco cit. cap. 3. diserte legitur) amplexata fuit. Verum posteris annis Institutum Monastico-Benedictinum isthic loci pariter extinctum in vitam liberorem abiit Religioso Claustro in Sæculare Collegium Nobilium Fœminarum mutato, de quo in Commentario prævio supra cit. §. 2. num. 12. ita legitur: *Sunt Vilicenses Canonice plerumque duodecim, præter Abbatissam, omnes genere illustres.*

VINEA NOSTRÆ DOMINÆ,

Taliter intitulatum in Diocesi Leodiensi primum Canonissarum Regularium Ordinis S. Augustini Contubernium, subinde vero secundum ritus Claustralis & Statuta Cisterciensium arte reformatum, de quo M. C. B. Anonymi fol. 234. prostat vel paucis ita legendum: *Anno 1230. fundatum est Claustrum quod dicitur Vinea nostræ Dominæ a Raynero Priore Belli faceti Ordinis S. Augustini, qui de consilio Joannis Episcopi unam partem bonorum suorum Clero dedit, & alteram Monialibus, quæ post Ordinem Cisterciensium susceperunt.*

VIRDUNENSIS,

Ecclesia Cathedralis (quæ est Suffraganeatus Metropolitanæ Trevirensis) fuit ab Exordio suo Regularis teste Joanne Le Paige in Bibliotheca Præmonstratensi lib. 1. sect. 11. imo ante octingentos annos erant in ea Clerici Regulares tanquam in Monasterio degentes, ut notat Molanus lib. 1. cap. 4. & 11. de Monasterio Virdunensi, ubi quamvis ipse rem ita componere videatur, ut Clerici illi Regularem quidem & communem vitam in Monasterio tenuerint, sine ulla tamen votorum emissionem vixerint; quod quam a veritate diversum sit & alienum, pluribus demonstrat dictus Theologus Parisiensis Joannes le Paige lib. 1. sect. 4. pag. m. 69. Antedicta proponit etiam Pennottus noster lib. 2. cap. 39. num. 12. dum ita scribit: *Virdunenses Clerici ante octingentos annos Regulares erant, & in Monasterio degentes.* Et sic quoque sentit Nebridius a Mündelheim in Antiquario Monastico Epist. 139. fol. 639.

VIRDUNENSE,

In eadem Urbe Collegium Canonico Regularium Congregationis S. Salvatoris Nostri inter Lotharingos florentissimæ, hodie communiter *Abbatia S. Nicolai de Virduno* nuncupari solitum: cujus perbreve solum accepimus descriptionem taliter exaratam: *Anno Domini 1217. Joannes de Aspremont Episcopus Virdunensis, postea Metensis Monasterium & Ecclesiam in honorem S. Nicolai in loco pratium Episcopi nuncupato*

cupato tunc extra urbis mœnia fundavit: in quo Canonicos sub Regula S. Augustini communiter viventes posuit. Abbas hujus Ecclesiæ honorifico inter Cathedralis Canonicos loco potitur, cum quibus etiam atque præfatis Regularibus intima viget unio, Confraternitasque mutua. In Ecclesiâ hujus Abbatia pars non exigua prælaudati S. Patroni sui asservatur, quam veneraturi populi frequenter eo concurrunt. Est in eadem Ecclesiâ erecta Parochia sub invocatione S. Andrea Apostoli, quæ una cum multis alibi existentibus Prioratibus unita est prædictæ Abbatia.

Abbatum Nomina.

I. MATHÆUS (post primum Superiorem anno 1254. terris defunctum, & Prioratum ex tunc in Abbatiam erectum) novus Abbas Regularis constitutus e vivis cessit anno 1280.

II. LUDOVICUS.

III. HENRICUS. Obiit anno 1302.

IV. JOANNES de Stain. 1325.

V. JOANNES Caillandes. 1347.

VI. LAMBERTUS de Sancto Aniano. Obiit anno 1369.

VII. JOANNES Coleti de Tigneville. 1404.

VIII. NICOLAUS de Aspremont. 1418.

IX. HERBINUS de Conflant. 1432.

X. JOANNES Adet de Boncuria. 1452.

XI. DESIDERIUS Varin de Boncuria. anno 1463.

XII. PHILIPPUS Myal. 1475.

XIII. JOANNES Thiriet, cujus in favorem resignavit Abbatiam istam Patruus ejus Prædecessor antedictus, reservato tamen sibi Prioratu S. Nicolai Metensis.

XIV. GARNERIUS Poincignon, anno 1508. ex Priore in Abbatem electus, Jus suum ante confirmationem resignavit Successori proximo, qui fuit

XV. DOMMARTINUS Frater Domini de Varii Episcopi Virdunensis, qui primus Commendatarius fuit, & hic finis Abbatum Regularium, tum initium Sæcularium.

XVI. JOANNES Colardy Canonicus & Archi-Diaconus Cathedralis Ecclesiæ Virdunensis. 1509.

XVII. DESIDERIUS Didelot Canonicus Cathedralis & Præpositus Ecclesiæ ad B. Mariam Magdalenam.

XVIII. GERARDUS Gerbillon Decanus Cathedralis.

XIX. FLORENTINUS Gerbillon Canonicus & Cancellarius ejusdem Cathedralis Ecclesiæ Virdunensis.

XX. JOANNES Bourquet.

XXI. CARDINALIS Seraphinus.

XXII. De MARQUEMONT.

XXIII. ANGENOULT.

XXIV. DOMINUS, Le Roy.

XXV. PETRUS Danet Parochus S. Crucis Parisiensis. Obiit 1709.

XXVI. FRANCISCUS de Montaubou.

Hæc Abbatia Reformationem sæpeditæ Congregationis S. Salvatoris suscepit anno 1625.

V I S B E C K E N S E.

Anno Christi DCCCCXXXIV. tempore Ottonis Magni Monasterium in Visbeck Cann. Regularium in honorem S. Joannis B. a Domina Nobili Hellenburga est fundatum. Post lapsum vero temporis, scilicet Anno Christi MCCXXXIV. per incendium est destructum, & post annos XX. VII. Kal. Julii a duobus Episcopis reconciliatur.

ciliatur. *In qua consecrationis die duæ stellæ lucidæ, circa meridiem cunctis videntibus & admirantibus, supra Monasterium prædictum ceciderunt.* Hæc verba formalia sunt Chronici Mindenensis.

VIVARIENSE,

Prioratus quidam a Serenissimis Principibus Lotharingiæ in Diœcesi Metensi fundatus, loco dicto Gallice Vivier, ubi arx magnifica erat, in qua dicti Serenissimi Principes Aulam suam habere solebant, maxime cum venationis capiendæ voluptate frui voluissent. Reformationem suscepit anno 1627.

ULMETUM,

Seu *Ulmelanum* taliter ab eo, cui quondam præcis Sæculis inædificatum constitit solido Diœcesis Mechliniensis Fundo cognominari solitum Regularium Clericorum Domicilium, quod ipsum glorioso Martyrio suo nobilitavit, atque eidem cum titulo Præpositi perdurante Sæculo nono magnis meritis inclytus antestitit S. Libertus à Constant. Ghinio die 14. Julij Natalibus SS. Cann. Regg. taliter inscriptus: *In Hasbania passio & inventio S. Liberti Martyris vita & meritis gloriosi, qui Mechlinia natus est precibus S. Rumoldi ex Senibus Parentibus Adone Comite & Eliza, estque ab eodem Episcopo baptizatus, & à morte post submersionem suscitatus, ac in propinquo loco, qui Ulmetum dicebatur, Cænobitica vita Cæui Præpositus constitutus.* Cum vero Nordmanni Dani, & Hunni Brabantiam & adjacentes Provincias gladio & igne devastarent, Mechlinia etiam devastata Libertum profugum in Hasbaniam in Ecclesia & ante Altare S. Trudonis orantem pariter trucidarunt circa annum Domini 884.

ULSINENSE,

Venerabile quoddam antiquioribus Sæculis Canonissarum Parthenium Diœcesis Verdensis in Saxonia de tempore & authore primæ Foundationis à Kranzio in Metrop. lib. 3. cap. 36. in hæc verba relatum: *Verdensem Ecclesiam* (ab anno 994. usque 996.) gubernabat Bruno Vir natu & virtute nobilis, qui hæreditatem, quam à Parentibus acceperat, Deo & Ecclesiæ consecravit. *In loco Ulessen* (nunc brevius Ulsen vocant) Monasterium D. Virgini ac S. Joanni Baptistæ erexit, adificavit, ac consecravit, veterem civitatem vocant hodie Monasterium, nam cum ibi olim esset oppidum, nunc translatum reliquit nomen Monasterio, ut vetus Urbs dicatur Cænobium. Et sic ille. Post quem etiam audiendus est Bruschius de Episc. Germ. tom. 1. cap. 14. in causa Parthenonis hujus Ulsinensis sequentia fatur: Bruno (Episcopus Verdensis ordine decimus sextus) Saxonix & Sueviæ Dux Filius Ottonis, Nepotis Ottonis Magni ex Leutolpho Filio successit Arelango, is hæreditatem suam Paternam Deo & Ecclesiæ dedit, Monasteriumque Ulsinense pro piis & Deo fideliter servientibus puellis condidit in honorem B. M. V. & S. Joannis Baptistæ. Designatur Romanus Pontifex ab Ottone III. anno Dom. 994. cognominatus Gregorius V. præfuit Sedi Apostolicæ 20. menses. coronavit Ottonem III. cum quo ille idem Bruno Author est Septem-Virorum Summi in Romano Imperio Senatus, qui solus jus habet & potestatem eligendi Imperatoris. Obiit Romæ non sine veneni suspitione 17. Maij anno Incarnati Verbi 996. sepelitur apud S. Petrum in Summa Basilica Urbis Romanæ. &c.

ULTRAJECTENSIS

Cathedralis, in qua (prout scribit S. Bonifacius Ep. Mogunt. Epist. 97.) S. Willibrordus *Sedem Episcopalem, & Ecclesiam in honorem S. Salvatoris constituit*, primum Ordini Canonico, Authoritate Miræi & Molani, asserta est à Pennotto nostro part. 2. Hist. tripartitæ, cap. 38. n. 12. cui novissime consonant exquisitissimæ illæ Disquisitiones de Ordine Canonico, à quodam Gallicanæ Congregationis Canonico anno 1697. vulgatæ, Pennotti assertionem tam gravibus rationibus roborantes, ut & ego in eandem sententiam absque formidine concedam, non obstante numerosa refragantium Scriptorum Benedictinorum auctoritate. Verum nec his solis nostrorum Doctorum auctoritatibus, de partium Studio saltem apud Adversarios facile suspectis, penitus acquiescerem, nisi in eorum partem tutius me pertraheret aliena auctoritas, nimirum Godefridi Henschenij tom. 1. Martij in Actis Sanctorum, in vita S. Willeici Trajecti Clericos qui Canonica norma vitam agerent, *Externaci vero Monachos instituisse.*

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

Z z

zuisse. Quibus verbis non tantum aperte asserit primam in Cathedrali Trajectensi Clericorum Canonicorum institutionem, sed præterea peropportune insinuat horum à Monachis discretionem, quo præcluditur commune illud Benedictinorum effugium, sui Ordinis Monachos etiam nomine Clericorum & Canonicorum intelligi debere, nescio quo Fundamento passim asserentium. Hoc ipsum magis firmat cit. Henschenius, dum loc. cit. ulterius ait, S. Ludgerum, inter primos Trajectensis Episcopii incolas ab omnibus computatum, *in illo Trajectensi Clericorum Monasterio doctrina & pietate imbutum, nec non in Cassinensium Ascetarum convictu Monasticas exercitationes conditum, nullo tamen ad eam Regulam servandam voto obligatum fuisse*, ubi denuo vitam Clericalem à Monastica egregie distinguit, dum S. Ludgerum Trajecti Clericali, Cassini vero Monastica Disciplina eruditum insinuat. Denique rationabiliter præsumi potest, Viros illos Apostolicos, qui Trajectum primitus incoluere, quales sunt, Werenfridus, Burchardus, Willehadus, Lebuinus, Ludgerus, & alii, eam in Ecclesia sua Institutionem consolidasse, quam in Ecclesia Eboracensi sub Magistro Alcuino didicerant. Hanc Institutionem autem non Monasticam, sed Clerico-Canonicam, & quidem Legibus Magni Augustini conformatam fuisse, ipsissima verba B. Egberti Eboracensis Archi-Episcopi, & quondam B. Alcuini Præceptoris in Præfat. in suis excerpt. tom. 5. Concil. quæ sic sonant: *Canones dicimus Regulas, quos SS. Patres constituerunt, in quibus scriptum est, quomodo Canonici, id est, Regulares Clerici vivere debent. Augustinus Aurelius Episcopus dicit: Ut nulli Sacerdotum, suos liceat Canones ignorare, nec quidquam facere, quod Patrum possit Regulis obviare. Et ne excusatio de ignorantia nascatur, vel per oblivionem aliquid negligatur, frequenter in hoc libello, quasi in speculo prospiciant, quod Canonum est Regulis definitum.*

Quæ verba cum ipsissimis Augustinianæ Regulæ verbis in ult. cap. sic sonantibus omnino coincidunt: *Ut autem vos in hoc Libello tanquam in speculo possitis inspicere, ne per oblivionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur. &c.* Denique ipsum B. Alcuinum Eboraci primum Professum, & postea Turonensis Ecclesiæ Abbatem, non Monachum, sed Canonicum Regularem fuisse, patet ex Chron. Turonensi, in quo ad annum 796. leguntur sequentia: *Carolus Rex instituit Canonicos in Ecclesia B. Martini Turonensis, eisque Alcuinum Magistrum suum Abbatem præfecit.* At vero Canonicorum nomine hic non intelligi Monachos, quod fortassis pro se obijcient Adversarij, facile conijcitur exinde, quia Alcuinus jam senio gravis, viribusque fractus petiit à Carolo Rege licentiam, Monasticam vitam apud S. Bonifacium sub Regula S. Benedicti profitendi (prout legitur in ejus vita ab Authore fere coævo conscripta apud Continuatores Bollandi tom. 4. Maij fol. 339. cap. 3.) quod tamen, cum ei fuisset negatum, extremum diem Turonis apud suos Canonicos clausit, ubi Scriptor vitæ adjungit: *Vita denique ejus non Monastica inferior fuit*, quod idem est dicere: Quamvis Monachus non fuerit, Monachi tamen vitam æquavit. Denique cum negari non possit Cœnobium isthoc Ultrajectense plures Viros Apostolicos à prima sui fundatione numerasse, Monasticæ Professioni adstrictos, idcirco ulterius addendum censui, quod supra cit. Auctor Disquisitionum fol. 302. de hac Monachorum & Canonicorum commixtione annotat hisce formalibus: Willibrordus Archi-Episcopus Trajecti Canonicos & Monachos Apostolatus sui Adjutores ac Socios in uno atque eodem Cœnobio vitæ cujusdam communis Societate devinxit, usque eo, dum *Religiosis Viris utriusque Ordinis* (sunt verba Surij in vita S. Werenfridi cap. 5.) propria Cœnobia in diversis Ecclesiis assignari possent. Mansit hæc Societas mixta ex Canonicis & Monachis ad extrema usque Bonifacii Archi-Episcopi tempora. Et fol. 139. hæc habet. Igitur Clerici Canonici, quos solos jam olim in ipsa Ultrajectensi Ecclesia militasse, in Litt. Caroli Magni apud Hedam pag. 57. indicat Lotharius Ludovici Pii ex Filio Nepos, ibi à Pipini Regis temporibus soli videntur constitisse. Ex quibus omnibus denique conficitur, Ecclesiam hanc Ultrajectensem primum ex Monachis & Canonicis fuisse mixtam, postmodum vero ad solos Regulares Canonicos fuisse devolutam; & hanc utriusque Ordinis commixtionem credo esse originem, quod tum Monachi, tum Canonici Sanctos Trajectenses passim Calendariis suis inserant, ut videre est in SS. Marcellino, Ludgero, Odulpho &c. quos ex concessione Pij V. Officio Ecclesiastico venerantur Canonici Regulares, quos nihilominus Bucelinus & alii Menalogiis Benedictinis passim incorporatos habent.

ULTRAJECTENSE,

Aliud pientissimum olim ante tempora devastationis hæreticæ Monasterium de Venerabili Congregatione Windesimensi B. Mariæ Virginis & duodecim Apostolorum intitulatum, idem communiter Divisionis Apostolorum, & ad Regulares nuncu-
 pari

pari solitum, cujus peculiare quoddam Chronicon scripsit Anonymus quidam Prior illius Domus Ultrajectensis, qui multum in eo adducit de interdicto Ultrajectinorum & absolutione per Cardinalem Cusanum facta &c.

ULTRAJECTENSE,

Monasterium Sanctimonialium in Hierusalem prope Trajectum (nunc Ultrajectum) anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quarto assumptum fuit a Capitulo; cujus fundatores & primi Promotores fuerunt M. Bruno & Agatha Ernesti omnium Religiosorum præcipue Ordinis nostri, & Tertiariorum pia Mater, & Procuratrix: quos hospitio sæpe suscipiens in Trajecto, & multum charitative pertractans nihil inde unquam etiam compulsa voluit recipere. Plures Virgines a mundi vanitatibus abstrahens ista ad Religionis ingressum plurimum animavit, singulisque ad Monasteria & loca Religiosa eis convenientia postmodum direxit. Hæc faces & luminaria ardentia ad se accedentia ante Monasterii in Hierusalem constructionem apertis conspexit oculis, Angelorum præsentiam in Angelicæ vitæ Personis ibidem Christo desponsandis credens designatam. Capella ista extra Trajectum situata dicta est Hierusalem, quia Sepulchrum Domini adinstar sepulchri ejus, quod est in Hierusalem, in terra sancta in petra excisum in ea est constitutum. Hanc ipsam Capellam a suis provisionibus Agatha præfata maximis instantiis tandem obtinuit pro Virginum Monasterio ibidem construendo, ut bonæ voluntatis Virgines in sæculo prædivites in Hierusalem se dederunt Sponso suo cœlesti perpetuo deservituræ, de quarum bonis temporalibus & Christi Fidelium elemosynis nova in Hierusalem Ecclesia, & plura Ancillarum Dei habitacula satis aperte sunt constructa. Ex ista Sancta Congregatione primum tres Sorores, deinde duæ missæ sunt in Depenoene ut bonam earum regularis observantiæ formam oculata fide conspicerent, quam in omni forma proprio in Monasterio postmodum servarent, devotam valde Sororem Elisabeth de Doesborch secum affumentes, quam in primam Monasterii sui Priorissam elegerunt. De mandato igitur Friderici Trajectensis (Episcopi) Ordinis nostri habitum sibi convenientem devote suscipientes juxta Canonum Sanctiones sub perpetua Clausura in Domini famulatu continuo perseverant. Prior autem de Windesem devotum sæcularem ad quatuor annos ordinavit eis Confessarium, post quos Rectorem de Ordine pro Confessione, & duos Fratres secum commorantes ad Capitulum susceperunt. Buschius in Chronico Windes. Lib. 1. cap. 43.

UNDENSTORFFENSE,

Inter celeberrima hodie Bavariæ Collegia computandum, & ad Gelonium fluvium in Diocesi Frisingensi situatum ab Ottone Palatino Comite de Wittlspach, hoc modo & occasione sua sumpsit initia. Contigit anno 1111. ut hic ipse Otto de Wittlspach, quem *Sapientem* vulgo cognominabant, una cum Henrico V. Imperatore copiosum exercitum, quo coronationem juste negatam a Summo Pontifice extorquerent, in Italiam trajiciente, & (quod superius V. Salisburgensis Metropolitana in vita B. Conradi Archi-Episcopi paulo fuiset recensitum fuit) Supremum Ecclesiæ Monarcham cum Suis immaniter injuriante, anathemate feriretur, cujus quidem relaxationem postmodum a Calisto II. ea conditione obtinuit, ut in pœnitentiam percipati criminis novum Canonico Ordini, tum temporis toto orbe reflorescenti, conderet Domicilium; conditione hac humiliter accepta, sumptibus non modicis hujus Palatini Ottonis egregium surrexit Canonicorum Collegium cum Insigni Basilica, a prænominato B. Conrado Juvaviensium Archi-Præfule in Canonicum Ordinem nunquam non beneficio in honorem SS. Petri & Pauli dedicata, prima Canonicorum Colonia ex Collegio Marbacensi, approbante Innocentio II. Pontifice Maximo, in hunc locum legitime derivata, quam sub dignitate & titulo Præpositi gubernare cœperat unus ex dictis Canonicis nomine Rupertus. Fundo quidem, qui prima Cœnobii hujus fundamenta susceperat, nomen antehac erat, *Wertb*; at cum quinto post foundationem anno Otto Liber Baro de Undenstorff consanguineus sæpe nominati Ottonis de Wittlspach omni spe proles destitutus, prædium suum Undenstorff cum omnibus juribus & appertinentiis Authoritate Lotharii II. Imperatoris in perpetuæ foundationis augmentum pie legasset, eam conditionem, haud ægre acceptatam, adjecit, ut recens inchoatum hoc Asceterium sub Insignibus Liberalissimi hujus Dotatoris, & nomine prædii noviter adjecti in perpetuum consisteret, quod & factum & in hæc usque tempora servatum est. Insignes quoque Personarum etiam Serenissimarum sepulturas numerat isthoc Collegium, quorum nomina hic brevitate ergo prætermissa, universim recenset Hundius in Metropoli.

Catalogus

Reverendissimorum DD. Præpositorum Udenstorf-
fensium.

I. RUPERTUS ex Collegio Marbacensi, de quo inferius suo loco dicemus, auctoritate Innocentii II. anno 1128. cum aliis quinque Canonicis postulatus, obiit 1133.

II. ORTHWINUS electus anno 1133. septennio tantum præfuit Collegio, quod cum Ottoni Fundatori, tum temporis adhuc in vivis agenti, impense commendasset, ad plures abiit anno 1141. die 17. Julii.

III. DIETRICUS e gremio Capitularium anno 1140. legitime delectus, & ut pauperum amator in actis deprædicatus, regimine ad annos viginti laudabiliter exacto vitam finivit anno 1160. die 27. Julii in Capitulo sepultus.

IV. RICHARDUS, Vir adeo humilis, ut Prælaturæ dignitatem serio recusatam nō nisi obedientia coactus susceperit, quam deinde post quindenale regimen morte urgente deposuit anno 1175. die 7. Maji, depositus in Cripta Prælatorum.

V. HENRICUS hujus nominis primus, cognomento Kolb, Vir valde Religiosus, & eodem, quo Antecessor decesserat anno Prælaturæ admotus, ac morte, quæ ei 7. Decembris obtigit, denuo amotus anno 1195. sub cujus Regimine vivebat Venerabilis ille Maroldus, a Mathæo Radero fol. 108. Baviaræ piæ merito laudatus: nullus quidem erat Sacris Ordinibus initiatus, nec litteris eruditus, ordinem tamen in Collegio Understorfensi in gradu (ut ajunt) Conversorum Professor, & legum Religiosarum Observantissimus, magnisque gratiarum cœlestium donis auctus; qui domesticis Patribus, fratribusque magna cum animi submissione & charitate ministravit, atque ex prædiis suburbanis, quæ ad victum pertinebant, suis humeris apportavit. Erat inter Cœnobium & Vicum, unde quotidie necessaria pro Monasterio petebat, pia Christi de Cruce pendentis imago, ad quam, onere tantisper posito, nonnihil requiescens preces sternere solebat, ut vires tum spiritus tum corporis instauraret. Ad hanc velut aram tandem & annis fessus; & laboribus exhaustus, cum de more transiret, tanquam victima cecidit, sed in genua abjectus, sublatis in cœlum & oculis & manibus precabundus, uti Religiosum & sanctum decebat, animam Deo reddidit, præmiaque pietatis, religionis & obedientiæ sempiterna recepit. Interim statim ab ipsius morte dum adhuc ad Crucem extinctus hæreret, in Cœnobio omnia in turri æra, nullo manum admovente, concrepuere. Ex quo intellectum, id miraculo factum esse, ubi de morte Maroldi cognitum est. Ergo tota Religiosorum illic Sodalitas supplicabunda ad locum crucis & defuncti processit, humerisque sacrum Fratris pignus domum retulit, & ad S. Nicolai aram, qui honos nec Præpositis ipsis, nec Conditoribus Cœnobii ante illum diem habitus est unquam, sepelivit: ita Beatus juxta Beatos erat collocandus, cum de illius Sanctitate nemo dubitaret, præsertim, quod dum viveret, in miseros ita esset affectus, uti vicem illorum & egestatem magnopere doleret, & quibus posset auxiliis levaret. Deferebat olim elephantiacis aliquot panis crustula, & non nihil de vini latice, occurrensque forte suo Præsidi (ad quem jam alias de nimia in pauperes liberalitate delatus erat) veluti deprehensus, & severius objurgatus, rogatusque quid portaret, affirmavit se lignum & lixivium ferre, factumque momento temporis uti mensa, quam ferebat in materiam & lixivii liquorem, obstupescente Præsule, verteretur, ipseque, quo tendebat, abire juberetur. Hæc de Maroldo habet cit. Raderus, quibus addo pauculos versus in grangio hujus Cœnobii hoc tenore legendos.

Ad tua dicta Ceres lignum est; lixivium vinum,
Quid portes rudis noscere Præsul avet.
Dumque silent homines, non motæ in morte loquuntur
Campanæ, ad Cœlos teque migrasse docent.

VI. BERCHTOLDUS, ab officio Decanatus ad Prælaturam elevatus anno 1195. in maxima annonæ caritate ad tres annos durante, nihilominus locum sibi commissum optime gubernavit, ac tandem in fata concessit anno 1206.

VII. FRIDERICUS eodem adhuc anno, defuncto Antecessori canonice suffectus obiit 23. Februarii anno 1221. Sepulturam accepit in Capitulo.

VIII. HEN-

VIII. HENRICUS hujus nominis Secundus anno 1221. electus, huic ab Innocentio Pontifice Maximo concessum est, ut terræ mandetur corpus Ottonis Palatini ob Romanorum Regem Philippum a se Bambergæ occisum prope Abach in Oberndorff ad Danubium a Papenheimio capite truncati, quod hæctenus solum dolio inclusum, in Capitulo Collegii longo tempore asservatum fuerat. Tandem optimus hic Præsul diuturna infirmitate confectus, vivere desiit anno 1240. die 18. Julii.

IX. WERNERUS Vir doctus, & humilis, & hinc Prælaturæ, ad quam anno 1240. fuerat promotus, præ cæteris dignus: Vir erat tantæ affabilitatis, ut multos attraxerit Collegii sui Benefactores, tandem anno 1247. obiit 18. Febr.

X. CONRADUS eodem, quo Antecessor ejus decesserat, anno electus, & demum anno 1264. 13. Maji defunctus in Capitulo sepelitur.

XI. UDALRICUS regimen suum anno 1264. ea dexteritate exorsus, quæ non modica Collegio suo spondebat rei domesticæ incrementa. At optimus hujus Præsul conatus hebetavit incendium famuli cujusdam incuria injectum, quo non tam totius Domus structura quam pretiosa quæque mobilia damno irreparabili in cineres abiere, in quos paulo post & ipse, haud dubie multis curis mortem accelerantibus reductus est

XII. HENRICUS III. anno 1273. ad fastigium Prælaturæ evectus, Collegium suum hæctenus inter ruinas non sat miserandas sepultum, ad eum quoque Selectioris structuræ splendorem evexit, quem ea tunc ferebant tempora. Eum in regimine secutus est

XIII. GODEFRIDUS, de quo præter obitum ad annum 1305. in actis notatum nihil reperitur.

XIV. CONRADUS II. Vir tantæ prudentiæ, ut a Ludovico IV. Imperatore in Consiliarium intimum fuerit adscitus, integro Semisæculo præfuit, & profuit, & tandem pie in Domino obiit anno 1355.

XV. UDALRICUS II. obiit anno 1373.

XVI. UDALRICUS III. obiit anno 1389.

XVII. PETRUS cognomento Friefs. Obit 1415.

XVIII. ERHARDUS cognomento Rotthuet, hic in Concilio Basileensi jus utendi Insignia Pontificalia pro se & Successoribus mediante Romanorum Imperatore Sigismundo primus obtinuit, vitamque suo honore dignam cum morte mutavit 1442.

XIX. JOANNES I. ejusdem cum Antecessore cognominis, nec minoris prudentiæ & in administranda Prælatura industriæ, quæ tantam etiam apud Principes ei conciliarunt auctoritatem, ut a Serenissimo Duce Baviariæ Alberto I. quem pium cognominabant, in Politicum secretioris consilii, imo & Sacrum Conscientiæ Arbitrum fuerit adlectus. Quas omnes dignitates una cum vita anno 1470. deposuit.

XX. UDALRICUS IV. cognomento Schirm, vitam finiit anno 1479.

XXI. UDALRICUS V. Mamendorffer cognomine, e vivis excessit 1495.

XXII. AUGUSTINUS Dachauer vivere desiit anno 1505.

XXIII. SEBASTIANUS de Schongau. Obit 1524.

XXIV. SERVATIUS Waltenhoffer in Domino defunctus anno 1537.

XXV. AMBROSIUS Kazbeck, fatalem habuit annum 1546.

XXVI. PAULUS Krez obiit 1575.

XXVII. ALBERTUS Eisenreich, Collegii sui renovator satis industrius multis tamen, quod acta memorant, ærumnis confectus, post decennalem Prælaturam e vivis sublatus est die 26. Decembr. anno 1585.

XXVIII. JOANNES II. Aigele cognominatus, ex Parochiarum externarum administratore zelosissimo in Præpositum electus anno 1586. quem zelum dehinc in selectissimis Ecclesiæ suæ ornamentis ingenti pretio apparandis magis exhibuit, ac tandem ad plures abiit die 5. Febr. anno 1604.

XXIX. CASPARUS Schlaich, multis ædificiis vel reparatis, vel e fundamento erectis, regimen anno 1604. susceptum in manus Capituli sui anno 1618. resignans ad Collegium Rottenbuechente se contulit, indeque post aliquot annos ad propria reversus vivere desiit anno 1655. die 23. Januar.

XXX. WOLFGANGUS Carl, Vir insignis Litteraturæ, raræque in tractandis Instrumentis Musicis peritiæ. Officiis Magistri Novitiorum, Cellarii, & Sub-Decani in proprio suo Collegio aliquamdiu laude administratis, tandem in Decanum Schlechdorffensem, & Præpositum Dietramszellensem est postulatus: inde ad vacantem ex resignatione Caspari Schleich Præposituram Udenstorffensem revocatus tanta optimi & zelosissimi Antistitis mox dedit indicia, ut a Reverendissimo Episcopo Frisingensi in universalem Canonici Ordinis per Diœcesin Frisingensem Visitatorem fuerit deputatus. Varia tum intra, tum extra Claustrum excitavit ædificia, pretiosaque suppellectile Ecclesiam suam, cujus decorem impense dilexerat, ditavit. Nimiis tandem doloribus & solitudinibus pæne fractus, honori simul & oneri cessit anno 1631. ac residuum vitæ ad annum 1638. protractæ in sancta contemplationis quiete religiose consumpsit.

XXXI. BENEDICTUS Mayr, anno 1631. electus, regimen suum qua decebat Vigilantis Pastoris industria est orditus, idemque procul dubio pari sollicitudine fuisset profecutus, nisi una cum commissio sibi grege, ovili suo, à Suecis per universam Bavariam hostiliter grassantibus, deturbatus, Monachii, in domo Udenstorffensi vitam ærumnis bellicis abbreviatam finiisset anno 1640. die 12. Sept. Cadaver ad Collegium reductum in Ecclesia sua inter consueta funeralia deposuere devotissimi tanto Præsuli Canonici.

XXXII. MARTINUS Riegg, Vix Ordinem Presbyteratus attigit, cum illico mandante Reverendissimo Ordinario Frisingensi, Collegio Schlechdorffensi in Decanum datus, munus isthoc uti & Parochi & Concionatoris, ea sedulitate per annos aliquot exercuit, ut Con-Canonici sui Udenstorffenses eum vacante Prælatura judicarent dignissimum. Nec fefellit eos concepta existimatio, is quippe Collegii sui, Sueca hostilitate prope collapsi, ruinas plus quam paterna sollicitudine restauravit, pristinaque integritati, & felicitati restituit. At cum ædificia Cœnobii restaurat, moles corporis sui fatiscere inchoat: Quæ etiam diuturna infirmitate urgente collapsa est die 5. Decemb. Anni 1662.

XXXIII. JACOBUS Kùpferle, eodem adhuc anno electus, cum prius Parochi, Concionatoris, & Sub-Decani officio egregie fuisset perfunctus, regimen pro obligationis suæ exigentia ad decennium protraxit, & tandem anno 1672. morte præceptus deposuit.

XXXIV. GEORGIUS Mall è gremio hujus Ecclesiæ in Prælatum anno 1672. electus, inter alia præclarissime gesta, Incorporationem cum celeberrima Congregatione Canoniorum Regularium Lateranensem, & perpetuam Privilegiorum communicationem legitime obtinuit, prout monstrant Authenticæ Litteræ, à Reverendissimo & Illustrissimo DD. Ascanio Gozzio Veneto totius Lateranensis Congregationis Generali, ad eundem, & Capitulum Udenstorffense datæ die 1. Aprilis 1682. obiit anno 1693.

XXXV. DOMINICUS Vent, post laudabiliter gesta Parochi & Professoris officia, defuncto Georgio unanimi Capitularium calculo subrogatus, de quo sequentia memorant mortuales litteræ in hunc tenorem ad nos datæ: In munere Prælaturæ magna & laudabilia præstitit. Conventum auxit Religiosis, Monasterium proventibus, Bibliothecam Libris, Templum decore & ornamentis, iisque sane pretiosis & permultis. Rem Oeconomicam egregie promovit, exteriorem Collegii partem magna ex parte, interiorem Religiosorum Mansionem è Fundamentis extrui curavit. Religiosæ Disciplinæ constanter propapagandæ fuit Zelator insignis, in pauperes & egenos Beneficus &c. triennali tandem variorum morborum molestia defatigatus succubuit anno 1704.

XXXVI. GEORGIUS Riezinger, qui cum Sacratioris Curionis, Concionatorisque Zelosissimi munus insigniter prius obiisset, tandem Infula ornatus decoratus Canonicis Udenfibus præesse jussus est. Vir Disciplinæ Regularis, in Pauperes Charitatis, erga suos amoris Studiosissimus. Tandem cum Canoniam suam ejusque Ecclesias Filiales picturis rarioribus exornasset ad Patres abiit optimus Pater, non tamen in Corona Fratrum suorum, sed extra domum, sed in Asceterio Benedictino Schyrensi, ubi apoplexia tactus, perceptis tamen omnibus à Reverendissimo Schyrensi Sacramentis pie in Domino obiit in die Virgineo 15. Octobris anno 1721. ætatis suæ 64. à Concionibus non nisi ad paucos vitæ annos abstinuit, præsertim in Laudes B. Virginis eloquentissimus Orator. Confessionale etiam Sedulus obivit jam Præpositi dignitate fulgens. In Collegii necessitatibus ac Belli temporibus sæpius pedestris, quam Curulis esse voluit. Deplorarunt Patrem pauperum greges, quibus quanto plus

plus dabat, tanto magis abundabat, fuit hospitalis, temperans, sibi aufterus, aliis benignus. In Capitularibus suis declamationibus nihil vehementius inelamabat, quam: Filioli mei diligite alterum & hoc fufficit. Vixit ut homo annis ferme 64. ut Sacerdos 39. ut Decanus 8. ut Præpofitus 17. fupra memoravimus illum obiiffe 15. Octobris die Virgineo, nempe Sanctæ Seraphicæ Virginis & Matris Therefiæ, quam Sponfali femper cultu profequebatur. Gaudeat nunc Sponfus fuper Sponfam.

XXXVII. AQUILINUS Noder poftquam Philofophiæ, Theologiæ ac SS. Canonum Cathedras per complures annos in Studio Domestico Laudatiffimo ac fumme indefeffo profectu decoraffet, unanimi calculo ad fummam Undenfis Canonice Cathedralis effeectus anno 1721. die 17. Novembris. Præfuit & profuit fenis annis cum dimidio & fatis concessit 17. Maij anno 1728. Sex horis ante loquelæ ceffationem inter alia memoratu digna altum fufpirans hæc verba prolocutus eff: *Beati immaculati in via. Orate ut impleatur voluntas Divina.*

XXXVIII. INNOCENTIUS. Innocens re & nomine. Burghufii natus, Oettingæ vero educatus fuit. Primas Litteras & Muficæ rudimenta in Canonica Garfenfi humaniores Mufas Monachii abfolvit. Altiora Studia jam habitum Canonicum indutus partim Ingolftadii partim Dilingæ abfolvit. Domum reverfus curam animarum fere in omnibus Undenfi Collegio incorporatis geffit. Primo Sub-Decanum, poftea Decanum, tandem Abbatem egit, charitate femper fuper alias virtutes eminente. Laudari nunquam voluit, Laudabilia femper præftitit. Ecclefias Alderspacenfem, ac Ottmarfchaftianam de novo reædificavit, Pretiofis veftibus ornavit Collegiatam fuam, maximis autem virtutibus animam, quam Creatori fuo reddidit anno 1748. Octobris die decimo quarto, nunc Innocens manibus ac mundo corde ftabit in loco fancto Ejus.

XXXIX. GELASIUS Succeffor Innocentii meritiffimus. Floreat, Regnet diu feliciter!

Anno 1751. die 14. Aprilis diem fupremum claufit hujus Canonice totiusque Canonici Ordinis decus, P. R. ac Clar. D. AUGUSTINUS LIEBHARDUS MICHL, SS. Theologiæ & Juris utriusque Doctor. *Scribebat Libros & docebat indoctos*, commune hoc habet cum SS. noftro Legislatore Auguftino Auguftinus ifte elogium, quod ex Poftidonio defumptum Confratri ac Concanonico fuo Undenfes Canonici non denegarunt. Monachium genuit, Ingolftadium erudiit, Orbis Litterarius ut Civem non honorarium, fed natum fufpexit. Non tantum Libros, fed volumina fcripfit. Sed ubi Librorum editorum Catalogus? utinam! Undenfes, qui illi ex Poftidonio fcripfere elogium, etiam cum S. Poftidonio (hoc enim Auguftino Hipponenfi præftitit) addidiffent in Litteris Encyclicis Operum Auguftini accuratum Indiculum, qui Hiftoriæ Litterariæ Scriptoribus olim fuiffet utilis, ac Ordini Canonico honorificus.

Quinque Electionibus Domestice Auguftinus interfuit, fed ad Summos Canonice honores ac dignitates fortuna defuit, non virtutes. Oportuit, fic volente Cælo, ut etiam doceret indoctos, quos in pago Undenfi Canonica vicino per folidos 50. annos inftituit, ac viam Salutis docuit. Tandem mors placidiffimo fomno fimilis die ac anno præfato Mufis dolentibus vitam illi eripuit poftquam annos vitæ complevit 90. ex quibus tanquam Vicarius in Aspach 51. Deo & Ecclefie tanquam Religiofus 69. tanquam Sacerdos 64. adeoque ter Jubilæus impendit, Infcribamus doctiffimi Viri tumulo:

DoCtor MICHL
Requiefcat in Pace!

UNOLCURTENSE,

Oppidum Diœceffis Cameracenfis, in quo *S. Vindicianus Cameracenfis & Attrebatensis Epifcopus Monafterium confecravit ad laudem Dei & Venerationem S. Petri, ibique Clericos & Moniales conftituit.* Molanus in Natalibus ad diem 11. Martii, & ex ipfo Pennottus lib. 2. cap. 38. num. 12.

VOLCERDINCKHUSANUM,

Seu Monafterium S. Joannis Baptiftæ in Volcerdinckhufen à Miræo de Canonicis Regg. cap. 13. fol. 67. appellatum Afeterium Congregationis Windefimennis adhuc durante Sæculo Millefimo quingentefimo Florentiffimum fub ditione Comitum (qui jam ab aliquot annis S. R. I. Principes inaudiunt) Waldeccenfium proprio fuæ Foundationis Fundo conftitutum, idque primum (quo tempore & anno nondum conftat) pro Sanctimonialibus Canonico-Auguftinianis fundatum & coordinatum, inde

tamen de meliori consilio Religiosis Viris paris instituti Professoribus & quidem de strenua reformatione Windesimensi desumptis anno 1465. traditum & assignatum, sequenti Sæculo rursus illis violenter ademptum alienis in prædam cessit, quando nimirum post avitam Patrum Religionem in toto etiam territorio Waldecensi miserabiliter immutatam vix nomen Monasterii istius superat, cujus annuos redditus & proventus sacros modo ærarium Principis sæcularis devorat omnes & singulos vel olim refundendos tempore & anno, quod nemo novit nisi Filius (æterni Patris) & cui voluerit Filius revelare. Sed in antiquam Religiosæ Professionis memoriam juvat hic ad Posterorum memoriam recensere totam Translationis Volcerdinckhusanæ seriem in favorem memoratæ Congregationis Windesimensis autoritate factam, ratam & confirmatam per publicas litteras, quarum vidimatas copias e Canonica Bodecensi Diocesis Paderbornensis supra recensita in rem præsentem ad nos transmissas sic accipe: Nos Simon de Lippia Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Ecclesiæ Paderbornensis ad perpetuam rei memoriam. Quamvis Domini est terra, & plenitudo ejus, certa tamen loca pro cultu frequentiori Suæ Majestatis immensæ singularibus indiciis ipse plerumque conservare consuevit, quæ quanto majori temporis negliguntur incuria, tanto majori negligentes ipsi rei redduntur injuria, qui rursus a Deo neglecti, & in desideria cordis sui traditi non nunquam sic in vanitatibus suis evanescent, quod loca & personæ Divinæ Justitiæ dispensante secreto contrectatione mutua tabescentes, ipsa cum personis loca vilescunt. Et quia devii a tramite veritatis veritas dicit, auferretur a vobis Regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus, ad honorem Nominis Divini plurimum cedere non ambigimus, si vepribus & spinis ab agro Dominico funditus extirpatis loca sancta inhabitantium culpa in desperationem deducta, novellis olivarum, quas in circuitu Mensæ Domini constitutas Propheta commemorat, studuerimus reformare. Cum igitur, uti nuper exhibita nobis pro parte Nobilis ac dilecti Nostri Ottonis Comitis de Waldeck petitio continebat, Monasterium Monialium in Volcerdinckhusen nostræ Diocesis Ordinis S. Augustini ab antiquo fati provide fundatum & provisum possessionibus, agris, pratis, pascuisque & dotatum redditibus, partim negligentia præsentium, partim casibus fortuitis & propter guerras terrarum sterilitates, & alios sinistros eventus, qui partes illas hæcenus affligerunt, in suis etiam ædificiis, ut ad oculum est videre, vetustate fere consumptis, & possessionibus ac bonis plurima damna suscepit, ac detrimenta patitur, & sic penitus desolatam esse conspicitur, quod ex omnibus a multis retro annis ibidem institutis vix duæ Personæ Professæ loci ipsius una cum duabus ex alio Monasterio mutuatis sub gravi paupertatis molestia inibi degant, & morentur, in Religionis opprobrium, suarum animarum periculum & perniciosum exemplum, & scandalum plurimorum. Pro parte igitur Comitis nominati Nobis debita cum instantia fuit supplicatum, ut in præmissis oportune provisionis remedium adhibere curarem. Nos igitur, cujus interest, ne in Monasteriis & locis, aliisque Ecclesiasticis Nostræ Diocesis quibuslibet conventibus cultus Divinus in totum deperat, seu Monasteria ipsa & loca ad extremam perducantur desolationis opprobrium, providere, & ad id opem & operam impendere efficacem, hujusmodi quoque postulationibus annuentes ad prædicta omnia pro Divini cultus augmentatione, pietate curæ Pastoralis allecti desideriis intensis aspirantes, ne ficulnea infructuosa rursus terram perniciosius occupet, eundem locum sui qualitate temporis malitia & sexus fragilitate pensantes, non sub hujusmodi Monialium, per quas ut etiam ipsæ licet jam pauca superstites attestantur, nulla spes est reformari statum, sed ejusdem Religionis titulo Sexu Virili, cujus Professores non solum carne sed & mente vigentes inter mundi pericula adversitatis turbo non terreat, nec arrisus fortunæ fallacis dissolvat, decrevimus reformare. Visis itaque documentis admissivis, nec non instrumentis sufficientibus a Nobis receptis, in quibus supradictæ Moniales seu Canonice pro se, & quarum vices supplebant, vel habebant, in manus nostras sponte & libere dictum Monasterium in Volcerdinckhusen resignarunt, & quælibet earum resignavit cum omnibus suis dignitatibus, beneficiis, officiis, libertatibus, juribus, privilegiis, nec non præbendis, redditibus, proventus, & cum suis attinentiis universis, quibuscunque nominibus censeantur, animi nostri aciem ad Canonicorum Regularium antedictorum Beati Augustini, quatenus hoc ipsum in Volcerdinckhusen, Cœnobium derelictum, & quasi penitus desolatam Ordini & Capitulo suo Generali de Windesem Trajectensis Diocesis uniendum & incorporandum susciperet, Fratres ejusdem Ordinis sanctæ observantiæ Viros devotos eo in loco institueret, & Religioni sui Monasterii conformes beati itineris duces ad gloriam Altissimi, & multorum Salutem. Qui Deum intuens in bona spe & fiducia Patrum Generalis Capituli sui antedicti vota nostræ suggestionis plenissime devotenus admisit, ipsiusque Nobilis Viri fidelis amici nostri Ottonis Comitis de Waldeck supra tacti ardenti affectu, dulcibusque

que monitis invitatus expetita, quanquam gravia de Altissimi confidens omnino subsidio, secundum Ordinis & Capituli sui statuta peragenda suscepit. Nos igitur Simon antedictus Ecclesie Paderbornensis Episcopus in Monasterio Volcerdinckhusen antedicto Religione & rebus temporalibus destituito, cum alias fieri non posse constet, & publice manifestum, ac de Statu Religioso Monialium omnino desperatum nostra auctoritate Ordinaria ac ex debito Pastoralis Officii cum Venerabilibus Viris Dominis Præposito, Decano & Capitulo Majoris Ecclesie nostræ Paderbornensis præactæ, tractatu Capitulari & matura deliberatione præhabitis, & eorum accedente Consensu Singulis Dignitatum, Beneficiorum, & Officiorum titulis inibi penitus suppressis & extinctis, ipsique Monasterio in Ecclesiam Canonorum Regularium antedicti Ordinis S. Augustini eadem auctoritate translato, ipsamque Ecclesiam cum omnibus bonis, rebus & juribus à subjectione qualibet penitus exemptam & liberatam, præterquam à nostra & Sui Ordinis Superiorum devotum inibi Canonorum Regularium præactorum Ordinem in Dei nomine instituímus, nec tamen Prælatus, qui Ecclesie in Volcerdinckhusen sæpedita præfuerit, aut sui Subditi coram alio, quam coram nobis aut nostris Successoribus Paderbornensibus Episcopis, aut illo, cui nos aut Successores nostri per Patentis Litteras hoc specialiter duxerimus committendum, vel saltem Sede vacante coram Capitulo Ecclesie nostræ prædictæ, quovis modo valeat conveniri; volentes, statuentes, & ordinantes sacrum illum Ordinem perpetuis ibidem temporibus observari; ipsam etiam Ecclesiam cum omnibus ædificiis, prædiis, rebus, & bonis mobilibus & immobilibus, juribus, privilegiis, pertinentiis extantibus & futuris eadem auctoritate & consensu adhibitis Capituli nostri, memorato Capitulo Generali Canonorum Regularium in Windesheim plene & integraliter in nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis incorporavimus & univimus, prout incorporamus & unimus per præsentis decernendo insuper ipsam Ecclesiam cum suis attinentiis, personis, & rebus perpetuis debere illi Capitulo subesse temporibus, ipsum quoque Capitulum in Windesheim habere & habere debere visitationem, correctionem, & plenam Jurisdictionem in Ecclesiam & ejus locum præfatum, Canonicosque Regulares ac Familiares pro tempore inibi commorantes, secundum Ordinis & Capituli eorum statuta & ordinationem, Prælatum quoque sub nomine Prioris instituere ejusdem Ordinis & observantia districtæ qui eandem Ecclesiam taliter erectam, & curam ejus Parochialem cum possessionibus, terris, domibus, rebus mobilibus & immobilibus, bonis, juribus, & obventionibus suis universis, quæcunque & qualiacunque fuerint, & in quibuscunque consistant, pro usu, habitatione, & sustentatione hujusmodi Prioris & Canonorum inibi instituendorum deputet, aptet, ac, ut videbitur, appropriet, & assignet. Verum ne Personæ ipsæ Professæ in Monasterio præfato Volcerdinckhusano, & in eodem huc usque degentes in opprobrium Religionis, & vilipendium Cleri propter hujusmodi translationem & suam spontaneam pro honore Dei & qualiscunque proventus sui resignationem, detrimentum pati vel mendicare cogantur, unde tamen commodum & gratiarum exhibitiones omnino sentire deberent, volumus & decernimus eisdem de fructibus, redditibus & proventibus Monasterii sæpediti, quoad vixerint in annuis redditibus, personarum qualitatibus & Monasterii facultatibus debite circa hoc pensatis per Nobilem Ottonem Comitem de Waldeck prædictum provideri, easque in alia Monasteria, prout expedit utilius, collocari. In præmissorum omnium fidem, robur, & testimonium præsentis Litteras nostri appensione Sigilli fecimus communiri. Et Nos Præpositus, Decanus, & Capitulum Ecclesie Majoris Paderbornensis antedictæ, quia præmissis suppressionibus, restitutionibus, incorporationibus, unionibus, subjectionibus, liberationibus omnibus & singulis positionibus, & Articulis supra narratis assensum præbuimus, prout præbemus per præsentis, ideo similiter etiam Nostri Capituli majus Sigillum præsentibus duximus appendendum. Datum in Castro novo anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, ipso die Beati Dionysii Episcopi & Martyris.

(L.S.)

(L.S.)

Hujusmodi igitur translatione modo prædicto realiter peracta & plenissime consummata Monasterium istud sub laudatissima Cann. Windesimensium cura & directione prudentissima cito citius mirabiles fecit progressus, & brevi temporis spatio Zelo inhabitantium quasi in integrum felicissime restitutum post annos circiter viginti à dicta reformatione transactos, nova incrementa capit, novum Mæcenatem & piissimum Benefactorem illius ultro sese præbente Illustrissimo D. D. Ottone Seniore Comite de Waldeck datis in hunc finem litteris dictam dotationem comprobantibus, ut sequitur

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

B b b

Nos

Nos Otto Comes Senior de Waldeck notum facimus omnibus has Patentes Litteras visuris vel Legi audituris. &c. Cum præteritis annis Monasterium Volcerdinckhusanum in Comitatu nostro ab Officio Divino ad tantam inopiam dilapsum sit, ut vix ærumnosæ binæ Virgines ibidem subsistere possint; sic auxilio Cognatorum nostrorum Wolradi, Philippi, & alterius Philippi communicato consilio & consensu Domini Simonis de Lippia, totiusque Capituli Paderbornensis anno MCCCCLXV. Religiosos Dominos Ordinis Canonorum Regularium serio studio delegimus, & impetravimus, ut memoratum ad se locum susciperent, eosque iis Privilegiis & Gratiis insignivimus, prout testantur Litteræ, quæ ipsis à Nobis datæ & roboratæ sunt. Quamvis vero supradicti Domini in Volcerdinckhusen nullos inveniebant redditus, attamen industria sua Monasterium ita restauraverunt, ut cum Patriæ, Procerum, omniumque Incolarum communi plausu secundum genuinam Canonici Ordinis formam diu noctuque Officium Divinum florere incipiat, nec minus manifesta Dei Benedictione circumquaque Volcerdinckhusen adlita oppida, pagi cum nomine Landaw, Frigenhagen, Dermehausen, Warolderen, Eldrinkhausen, Brunhausen, oculo teste taliter respirarunt, jamque de facto ad abunde consulendum necessitatibus suis agros, montes, districtus si colant, ut non amplius necessarium sit pascua in Volcerdinckhusen quærere. Illa enim honestæ illorum vitæ vix paria, & Officio Divino, si subsistere ibidem velint, debeantque. Quare Nos Otto supra nominatus præmatura deliberatione præhabita, pensantes, qualiter Dei honor promoveatur ad Gloriam Dei, Consilio & Consensu Subditorum nostrorum tam Ecclesiasticorum quam Sæcularium, ne inceptus Dei cultus in Volcerdinckhusen obsolescat, pro Nobis Successoribusque Nostris & hæredibus humili Priori Domino Lamberto in hac causa Auctori, totique Conventui & Successoribus suis in Volcerdinckhausen omnino totaliter in virtute harum litterarum tradidimus, cessimus Dominatum nostrum Wæstedorb, Wellinckhausen ad Dimulam, & Arcem Roden situm cum omni suo districtu sive nominato sive non nominato, cum Sylvis, Agris, Aquis, Pascuis, Pratis, cum omnibus Juribus & Pertinentiis cujuscunque demum nominis ne minimo quidem juxta Patriæ morem excepto, præterquam Piscatione, & cum plenum Glaudemium in Sylvis nostris Wellinckhausanis fuerit. Quo propriæ Curiæ in Arce Roden usi semper fuimus, in infra scripta meliori forma, qua possumus optime & possemus primo irrefragabiliter cum omnibus ex lapide structuris, jure Parochiali & Ecclesia libere & proprietarie ad Monasterii usum sine ullo onere, cujuscunque tituli aut nominis, ne minimo excepto ad optandum juxta placitum & commoditatem, ad fructificandum, evellendum, plantandum, & omnem nostram jurisdictionem cujuscunque tituli abdicamus, & promittimus pro Nobis & hæredibus certam hujus loci proprietarii præstituros Cautionem & Warandiam, ita, ut nominatus Pater Prior & supra dictus Conventus & Successores ad meliorationem & structuram hujus boni proprietarii in Volcerdinckhusen unitum & divisim pro oportunitate sua trecentos quinquaginta aureos applicare possit. &c. Et nonnullis interjectis. Ut inceptum Officium Divinum in Volcerdinckhusen continuare commodius possint, omnem his Litteris contentam Fundationem & Gratiam Nos Otto Comes in Waldeck ad Gloriam Dei stabilimus, in quorum fidem pro Nobis, nostrisque Successoribus & Hæredibus Sigillum nostrum scienter affigi curavimus. Datæ anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto in die S. Michaëlis Archangeli.

(L.S.)

VOLCKMARIENSE,

Pientissimum quoddam hujus nominis Sacrarum Virginum Regulæ Canonico-Augustinianæ Domicilium de Congregatione Windesimensi supra in descriptione Monasterii Bodecensis nominatum, in districtu vero Archi-Diœcesis Colonienfis situatum, quod cum hodie haud amplius floreat, nec constet, ubi ubi tandem locorum existentiam suam vel saltem habuerit, probabilis conjectura est, hoc ipsum jam dudum ab Hæreticis fuisse suppressum.

VORAVIENSE.

Antiquitus vero *Varome* nuncupatum, insigne prorsus Diœcesis Secoviensis in inferiori Styria Collegium Canonorum Regularium Ordinis S. Augustini infra præcellsum (qui Styriam ab Austria dividit, unde & auram recentem sanam, & perfrigidam locus percipit) montem *Wexel* appellatum, Græcio Provinciæ Metropoli sex
Millia-

Milliaribus, à confinibus vero Hungariæ non nisi tribus horis, & à plaga Austriaca pari spatio distitum: Cui inchoando seu noviter fundando in peramæno quodam (cui Voravium hoc Nostrum hodieum fortiter inædificatum perstat, & ad radices illius in Meridiem fluviolus allambit *Vorau* dictus vicinum oppidum ad septentrionem belle spectandum suo de nomine *Voraviense* nuncupari faciens) colle superna quædam visio (juxta constantem traditionem) occasionem præbuit Ottokaro Terræ Principi, seu Styriæ Marchioni subito repræsentata. Is enim dum isthic loci inter venandum fugientem quendam miræ magnitudinis cervum insequeretur, inter gemina feræ ex adverso consistentis cornua de repente velut alter Eustachius, seu Placidus Nobilis ille Romanus Militum Magister, olim sub Trajano Imperatore cum Uxore & Liberis Martyrium passus, fulgentem vidit Christi Domini Servatoris Nostri è cruce pendentis imaginem: Qua clarius perspecta mente turbatus Princeps alias vere pijsimus, protinus ex equo desiliens, & hujusmodi crucem cœlitus objectam cernuus adorans firmissime secum statuit, vovitque, sese suum (quod jam ante Capellam habuit cum Crypta à Romano Gurcensi Episcopo in honorem Divi Thomæ Apostoli 1149. dedicatam) Castrum *Varowe* dictum in memorato colle constitutum in perpetuam oblationem Supremo Numini donaturum, atque ad hoc pijsimum propositum suum realiter exequendum ipse Dominus Ottokarus Marchio una cum Coniuge sua Chunegunde Dieboldi seu Theobaldi Marchionis de Vogburg Filia apud Lazium de migrat. gentium lib. 7. fol. 285. nominata, fundum seu verius Castrum suum Voraviense paulo supra memoratum Metropolitanæ Salisburgensi (cujus pro tunc Summum Rectorem seu Archi-Episcopum egit S. Eberhardus Comes de Hiltpoldstein de rara vitæ pietate summopere commendatus à R. P. Mathæo Radero Soc. Jesu in Bavaria Sancta Volum. 1. fol. 132. & Francisco Dückhero in Chronico Salisburgensi fol. 120. & seq.) Ecclesiæ pleno jure, ea conditione, tradidit, ut Canonicos Regulares de eodem Choro Salisburgensi desumptos, eosque sub Regula S. P. Aurelij Augustini Deo militantes collocaret, qui tum pro ipso Fundatore, tum pro Majoribus illius nunquam non devotas Deo preces persolverent, prout fufius explanant ipsæ Foundationis Litteræ, quarum copiam pro noticia Posteris habenda hic apponimus ex ipso Originali desumptam in hæc verba: *In Nomine Sanctissimæ & Individuæ Trinitatis ego Ottocarus Divina pietate Styrensis Marchio omnibus tam præsentibus quam futuris Salutem &c. Quia testante Sacra Scriptura Eleemosynarum largitate peccata remittuntur fidelibus. Idcirco Nos Divini amoris & timoris intuitu pro salute nostra & Dilectæ Coniugis nostræ Chunegundis, nec non Charissimi Filii nostri Ottocavi & omnium Antecessorum nostrorum, quoddam prædium nostrum Varowe dictum ad Juvaviensem Sedem Potestativa manu tradidimus: & in eodem prædio Vivos Religiosos secundum Regulam B. Augustini viventes jugiter ibidem permanfuros, auctoritate Domini nostri Eberhardi Venerabilis Archi-Episcopi collocavimus: qui apud Omnipotentem Deum pro nobis & omnium Antecessorum nostrorum peccatis assidue intercedant, & Orent. Ad removendam autem omnem ambiguitatem terminos ejusdem prædii propriis nominibus exprimere dignum duximus: Ab aqua videlicet, quæ *Varowe* dicitur, usque ad aliam aquam, quæ *Lavenz* dicitur, quidquid inter duas istas aquas continetur, quod ad nostrum spectat Dominicale ad præbendam Fratrum Voraviensium jure proprietatis pertinere volumus. Quidquid etiam inter eandem *Lavenz*, & *Tucham* minorem, item à capite rivuli, qui dicitur *Sulzbach*, & à capite rivuli, qui dicitur *Zewerskevert*, à capite etiam rivuli, qui dicitur *Lengerskevert* usque in Hungariam proprietatis habuimus, sub eadem traditione continetur. Tradidimus etiam eis alpes usque in *Cerewald* prænominato prædio adjacentes. Ne autem malorum hominum incurfu pax Servorum Dei turbari possit, in futurum eandem Congregationem ab omni exactione liberam esse statuimus, tali tenore, ut nullus Successorum nostrorum hæredum aliquod servitium jure Advocatiæ ab eis, vel ab eorum Colonis requirat, sed solius Divini timoris intuitu, & pro futura retributione, sub eorum Patrocinio & defensione conservetur. Statuimus etiam, ut per omne nostrum prædium, & quocunque ditionis atque regiminis progreditur iudicium, nullus mulctæ, seu vectigalium, seu etiam telonij exactiones, de rebus ad jam dictam Congregationem deputatis præsumat exigere, sed eundi & redeundi ducendive vel emendi & vendendi ea, quæ ad necessitatem pertinent, Monasterij Provisores ejusdem liberam etiam habeant facultatem. Si vero quod absit, aliquis Episcoporum, seu aliorum Prælatorum quispiam prædia jam sæpius memorata à Monasterio in *Vorawe* alienare aut in proprios usus redigere quocunque modo præsumpserit, omni altercatione semota in nostram & Hæredum nostrorum potestatem eadem prædia ex integro volumus redire. Ut autem hæc nostræ traditionis Chartula firma permaneat, Sigilli nostri impressione eam roborare decrevimus. Acta sunt hæc anno Dominicæ Incarnationis Millesimo centesimo sexagesimo tertio apud*

Fischach annuente consilio & assensu Domini Eberhardi Venerabilis Juvaviensis Archi-Episcopi, anno Pontificatus sui decimo sexto præfente Venerabili Romano Gurcensi Episcopo & aliis, quorum nomina subter annotavimus. Hujus rei testes sunt Marquardus Nierenbergensis, Gerhohus Richlspurgensis, Wernherus Seccovienſis Præpositi Adalbertus de Berge, Adelwannus de Viler, Lantoldus de Hochenſlout: Henricus de Sterenberg: Gundaker de Steinbach: Rapoto de Piſtens: Duringus de Wernen: Pabo de Turheim: Wilhelmus de Wagingeberg: Carolus Pincerna, Rudegerus Frater Marquardi Junioris; Godeſcalcus Spirlinck, & Frater ſuus Otto: Bernardus de Hachenta, Duringus de Starchenberg & Filius ejus Bertoldus & alij quam plures.

Dum itaque res hæc in deliberatione ſeu potius in proxima voti executione verſatur, Ottocarus Marchio fundator primarius ſimul & Eberhardus Archi-Epiſcopus antediſti præter ſpem in Domino demortui terris ambo defecerunt anno 1164. quare Ottaker junior idem poſtmodum a Friderico I. Cæſare Barbaroſſa primus Styriæ Dux creatus, uti paternarum ditionum, ita & virtutum quoque hæres, adito provinciæ ſeu Ducatus ſui regimine, mox in animum adduxit paternæ intentionis propoſitum ſeu mandatum realiter opere complere; quod & fecit, ex quo prius a Succellore Eberhardi Archi-Epiſcopi antediſti proximo, S. Leopoldi Marchionis Auſtriæ Filio, generatione Sexto, Conrado hujus nominis Secundo, ſupremo Antifite Salisburgenſi pleniffimam paternæ foundationis confirmationem accepit, autoritate ordinaria datam & expeditam ſub hujusmodi tenore: Conradus Dei gratia Archi-Epiſcopus Salisburgenſis Eccleſiæ Luitpoldo Venerabili Voravienſi Præpoſito, Suiſque Succelloribus canonicè ſubſtituendis &c. &c. Quoniam veritate, quæ Deus eſt, atteſtante beatitudo de poſſidenda terra promiſſionis mitibus per ſpiritum pietatis opera miſericordiæ exercentibus promittitur, idcirco nos tum pro debito noſtri officii, tum etiam divini timoris intuitu, traditionem, quam chariſſimus filius noſter Ottocarus Styrenſis Marchio de prædio ſuo Vorawe diſto, ad Juvavienſem Sedem poteſtativa manu fecit, & in eodem prædio Viros Religioſos ſecundum Regulam B. Auguſtini viventes, jugiter ibidem permanſuros auctoritate felicis memoriæ Anteceſſoris noſtri Eberhardi Archi-Epiſcopi collocavit; quia idem Anteceſſor noſter morte præventus eandem traditionem ſuo privilegio confirmare non potuit; Nos, qui favente Domino in Sede Juvavienſi eidem ſucceſſimus noſtra auctoritate ratam habemus & confirmamus. Et ſicut præfatus Marchio ad removendam omnem impoſterum ambiguitatem, terminos ejusdem prædii propriis nominibus expreſſit, ita & Nos eosdem terminos ſub noſtram & Succellorum noſtrorum tuitionem ſuſceptos, eiſdem nominibus exprimere dignum duximus: ab aqua videlicet, quæ Vorawe dicitur, uſque ad aliam aquam, quæ Lavenz dicitur, & quidquid inter duas iſtas aquas continetur, quod ad ejusdem Marchionis ſpectabat Dominicale: quidquid & inter eandem Lavenz, & Tucham minorem item a capite rivuli, qui dicitur Sulzbach, & a capite rivuli, qui dicitur Zewerſkevert, a capite etiam rivuli, qui dicitur Lengerskevert uſque in Hungariam proprietatis habuit, cum alpiſus uſque in Herewald prænominato prædio adjacentibus; Nos ſecundum traditionem præfati Marchionis, ut in præbenda Fratrum Vorawienſium permaneat, noſtra auctoritate roboramus. Præterea bonum propoſitum ejusdem Marchionis & Hæredum ejus ad meliora provocare volentes pro remedio animæ noſtræ & omnium Anteceſſorum noſtrorum, ſicut Anteceſſor noſter verbo quidem fecerat, ſed ſuo Privilegio non confirmaverat, duas Parochias Vorawe videlicet & Teckantkirchen cum omni integritate & jure earum in uſus Fratrum ibidem Domino ſervientium, decimas etiam vini de quatuor vineis apud Hardberg, & de tribus apud Fiſchbach, quas in præſentiarum ijdem Fratres poſſident, eidem Eccleſiæ concedimus. Sane quotieſcunque Archi-Diaconus vice noſtra pro debito Officii ſui placitum Chriſtianitatis habere voluerit, Vorawenſis Præpoſitus in una prædictarum plebium Teckantkirchen ſcilicet honeſte eum recipiat, & de his, quæ ad ſalutem animarum populi ejusdem plebis pertinent, devotus Cooperator exiſtat. Ne autem impoſterum de terminis Vorawenſis plebis quæſtio oriri poſſit, eosdem terminos propriis nominibus in præſenti Privilegio noſtro annotavimus à ſummitate montis, qui dicitur Maſinberg, & per ejus cacumen uſque ad originem fluvii, qui dicitur Feiſtriz, & à capite rivuli, qui dicitur Wiſzilavenz uſque dum rivulus in Schwarzilavenz deſluit, quidquid autem intra hos terminos in præſentiarum cultum eſt, vel in futurum Domino favente colectur, Parochiali jure ad Præfatam Vorawienſem plebem pertineat. Siquis autem noſtro huic Privilegio auſu temerario contraire, & prædictæ Congregationi injuriam inferre tentaverit, ſemel atque iterum commonitus, ſi non reſipuerit, iram Omnipotentis Dei & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli incurrat, ſervantibus autem ea, quæ hic decrevimus, Salus, Pax, & Benedictio à Domino proveniat. Ut autem ea, quæ

GERMANIA CANONICO - AUGUSTINIANA.

quæ in præfenti pagina continentur, firma & inconcussa permaneant, Sigilli nostri impressione roborare decrevimus. Hujus rei testes sunt Siboto majoris Ecclesiæ Præpositus, Meingotus Decanus, Gundaker Cellerarius, Wernherus Seccovientis Præpositus: Henricus Garfensis Præpositus, Albertus Ovenfis Præpositus: Henricus Abbas S. Petri. Siboto Prior ejusdem Monasterij. Luitoldus Abbas Admontensis. Acta sunt hæc anno Millesimo centesimo sexagesimo octavo, Indictione secunda sexto Calendæ Februarij Pontificatus nostri quarto. Apud Adimant feliciter.

Recensitæ huic eximie Marchionis Ottokari Patris munificentie successit etiam præclara Filii Patri per omnia simillimi pia prodigalitas, seu liberalitas, qua videlicet is Priores Monasterij possessiones insigniter adauxit Ecclesiam Voraviensem amplius locupletans diversis aliquot prædiis in novam dotem superadditis, nec non certis quibusdam Privilegiis ac Juribus ad majus commodum & utilitatem spontanee collatis. Neque minor in instaurando hoc sacro contubernio fuit clementia duorum Archiepiscoporum immediate sibi succedentium videlicet Conradi II. jam supra laudati, & alterius Alberti II. variis titulis uberrime demonstrata sane nunquam intermoritura sed albo debitissimæ gratitudinis calculo penes Voravienses hodieum annotata. Hoc proin Voraviense Collegium taliter (ut audivimus) ab Ottocaro Marchione fundatum & instauratum assurgit in colle, quem præter circumjacentes agros & prata jucundum satis & amœnum reddunt, quæ & æstivos inter calores deliciosam umbram præbent tiliæ copiosæ suo Ordine strictissime plantatæ, atque per istas via patet ad anteriorem Collegii majorem portam, à qua Aquilonem versus inde ad Orientem triangulari figura declinans duarum condignationum structura receptioni hospitem accommodata convenienter excurrit, inde vero ad Occidentem equorum stabulum ac desuper granarium, ad Meridiem vero villa probe conspicitur mœniis ac tribus turribus contra hostiles incurfus aptissime munita. Inter villam & excurrentem Orientem versus structuram media area ingens in longum latumque protenditur usque ad fossam, super quam per Pontem quater gemino arcui lapideo fortiter innitentem ad Prælaturam usque transitus aperitur. Intra fossam Hegumencharium tres in altitudinem numerantur contignationes: Quarum infima cellis, vinariis, media famulatio, suprema vero residentie Prælati deservit, ac inter duas quadratas turres sese simul ostentans continuato ædificio nequitur structuræ Collegij seu Dormitorij, quæ ab occidente in meridiem excurrans, & à meridie ad Orientem inde ad Septentrionem reflexa tribus angularibus turribus conspicua, trium etiam contignationum, & ad meridiem fere quatuor ob declivorem situm ad splendorem alta templo sese conjungens quadraturam elegantem & ad omnes Artis Architectonicæ regulas apprime distributam, nulli facile (si magnitudinem excipias) secundam exhibet; nam si spectes & consideres per amplas & altas Religiosorum Canonicorum mansiones, si vero latas ac sublimes (è quibus jucundus in subjectas valles & circumfusos Hungariam versus in planitiem declinantes, ad Meridiem & Occidentem vero grata Sylvarum agrorumque varietate prospectus patet) Fenestras ordine pulcherrimo continuatas: sive tres superimpositos (qui interiorem structuræ Fabricam mirum in modum exornant) ambitus polito lapide stratos: sive Refectorium & Sacristiam utraque ista gypfato opere rarissimis picturis intermixto convenienter exornata, sive denique totam ac universam structuram & regularem, uti vocant, divisionem, omnia hæc quadratum Religiosissimi Collegij ædificium commendant. In media Domicilij Claustralis area marmoreus prostat puteus curandis morbis præsertim sanandis cæcutientium oculis longa experientia salutaris quot annis die Festo S. P. Augustini frequentari solitus etiam à populis venientibus de longinquo, qui aquas hauriunt, & in certissimam oculorum medicinam avidissime recipiunt. A Septentrione Dormitorij quadraturam claudit Ecclesia; quæ duas (quarum una & quidem dextera campanas majores quinque, altera vero minores duas & una simul horologium habet) inter turres sese convenienter attollens tum altitudine, tum latitudine quoque satis magnifica in Orientem sese protendit; per portam vero majorem ob declivitatem collis fit descensus per gradus sex marmoreos ad planum templi polito lapide stratum: In quo ex utroque latere Altaribus undique deauratis excultæ, ut & pavimento marmoreo decoratæ quatuor (præter duas alias Aræ Principi viciniore longitudine sua reliquis potiores) visuntur Capellæ, quarum prima in latere dextro Divæ Virgini Deiparæ Matri, secunda Ejusdem Almæ Matris Genitrici S. Annæ, tertia S. Mariæ Magdalænæ, quarta Gloriosissimo Cœlestis Militiæ Principi D. Michaëli Archangelo; in Sinistro vero latere prima S. P. Aurelio Augustino, altera S. Sebastiano Martyri, tertia S. Beresifo Can. Reg. Abbati, & quarta demum S. Joanni itidem Can. Reg. consecrata manet. Altitudo & Latitudo Capellarum istarum omnino coequalis longitudini & latitudini ambitus super Capellas ex utraque

Ecclesiae parte excurrentis correspondet, qui ambitus ibidem ex utroque latere circumductus super Capellas elevatus mire superiorem templi structuram exornans accessum praebet ad Chorum sedilibus, seu ut vocant stallis, artificiofoque organo insignem, dans simul etiam prospectum in universam interioris templi fabricam. Saepedictas Capellas & ambitum illis superiorem distinguunt columnarum basibus lapideis innitentes, in altum erectae imminentibus Epistiliis pulcherrimo ordine conspicuae, quae amplissimam Ecclesiae testudinem sustentant; Has inter columnas duae versus summam Aram depressiorem tribus pedibus infra testudinem arcum succollantes eminent caeteris: Post quem fornix Superior super testudinem ordinariam tribus orgiis elevatior, infra quem Summum Altare est collocatum, inter quatuor oblongas majores totidem desuper rotundas Fenestras Ecclesiae Fabricam sane splendidissimam absolvit. Porro aedificium templi recensitum tum amplae concinno ordine continuatae Capellae tum desuper ex utraque Ecclesiae parte circumductus ambitus, tam spatiosa in longum latumque protensa testudo, tum tota Architectura adeo decora reddunt magnificentum: tum Capellarum ambitusque superioris longitudinis & latitudinis aequalis Fenestrae maxime versus summam aram majores oblongae 28. & dimidium, pedem in altitudine, octo vero & dimidium in latitudine numerantes illustre constituunt, ut universus Styriae Ducatus numeret Ecclesias Voraviensi decora majestata vel paucas vel omnino nullas.

Ceterum haec Ecclesia Voraviensis jam à prima Castri Vorawe erectione D. Apostolo Thomae consecrata tanto concursu in Solennitatibus Domini majoribus, gloriosissimaeque ejusdem Matris Mariae ac D. Thomae Apostoli hujus Patroni, maxima vero die D. Augustino Sacra in hodiernam diem frequentatur, ut concurrentis populi, Peregrinorumque multitudo saepe duodecim millia excedat. Praealta moenia (*die Ringsmauren*) robustissimis turribus praemunita, per quae sub ambulacro ligneo ad Religiosorum spatiosum hortum muris undique cinctum gratioso arborum ordine, umbra, topiarioque opere jucundum accessus patet, cum fossa & profunda & lata adverso muro cincta, Hungariam versus rupi incisa Ecclesiam, Praeposituram, Collegiumque circumcirca contra hostiles incursus & insultus defendunt. Praeterea Ecclesiam Collegiatam Voraviensem Matrem venerantur Ecclesiae Parochiales sequentes, eidem à Celsissimis Archi-Episcopis Salisburgensibus plenario jure incorporatae. Prima Ecclesia Parochialis Voraviensis in Oppido Vorau sita D. Aegydio dedicata. 2da Parochia ad S. Jacobum Apostolum in Civitate Fridtbergensi. 3tia Parochia S. Stephani Proto-Martyris in Thekanskirchen. 4ta Ad S. Jacobum in Sylvis. 5ta Ad S. Margaretham Virginem in Parvis cellis. 6ta Parochia S. Laurentij infra Montem Wexel. 7tima Ad S. Georgium in Waldbach, è quibus ultimae quatuor olim tantum filiales, ad promovendam tamen Dei gloriam, animarumque salutem accedente etiam majore distantia, viarumque difficultate in Parochias erectae per Vicarios Canonicos in hanc horam laudabiliter administrantur. Praeter Capellas S. Joannis Baptistae extra muros Voravienses & Sanctissimam Crucis in Agro, Sanctique Udalrici in Rainberg Parochia etiam ad S. Petrum & Paulum in Minichwaldt Ecclesiam Voraviensem Matrem agnoscit ex Decreto Eberhardi Archi-Praesulis Salisburgensis, quae praenominata Parochia ad S. Petrum & Paulum alias Monasterio Ordinis S. Benedicti in Vornbach est incorporata. Haec de Fundatione & structura Architectonica totius Collegij Voraviensis dicta sufficiant, sequitur jam

Ordo

Reverendissimorum DD. Praesulum Ecclesiae Voraviensis Dioecesis Secoviensis in Styria.

I. LUITPOLDUS ex Metropolitano Collegio Salisburgensi ad Sacros Canones Augustinianos id temporis strenue reformato auctoritate Metropolitanis seu Conradi Archi-Episcopi Salisburgensis antedicti in primum Ecclesiae hujus Voraviensis Praepositum 1163. ordinatus & confirmatus, idem quoque à Successore illius seu Adalberto II. fortiter adjutus novi templi fabricam variis cimeliis mirifice condecoravit: Vineam Domini recens plantatam novis redditibus insigniter adauxit, ac universim boni Pastoris titulum dignissime promeritus optime praefuit, quo usque post annos sui Regiminis viginti duos summa virtutum laude plenissime consummatos, juxta quoque post Canonicos suos Claustrales numero duodecim ad omnem Religiosae pietatis observantiam efformatos & ipse Canonicae vitae Canon absolutissimus de concredito sibi grege strenuissime promeritus ad praemia laborum suorum feliciter evolavit S. Praxedis Virginis Festo die 21. Julij anno 1185.

II. BERNARDUS Sanctis Prædecessoris sui vestigiis firmiter insistens commiffam, adnitente potissimum Ottocaro juniore supradicto adhuc terris superflite, sibi Ecclesiam Voraviensem plurimis bonis tam spiritualibus, quam temporalibus insigniter adauxit, quo usque multis laboribus successive fractus, & ætate senecta fessus in Domino requievit, ipsis Calendis Februarij anno 1202.

III. LEOTOLDUS post modicum interregni spatium in Regimine Prælaturæ substitutus merissimus per omnia æmulator, sed & Ecclesiasticæ libertatis propugnator acerrimus, post quascunque lites & controversias Sacris Inquilinis Voraviensibus diversimode suscitatas rite sopitas suadente debili senecta fasces ultro dimisit anno 1217. tandem in propria Ecclesia sua reconditus anno proxime sequenti die 23. Januarij.

IV. HEINRICUS eximia congenitæ mansuetudinis laude præclarus potissimum templi sui nobiliter exornandi rationem habuit; unde & sacris Altaribus novis & pretiosa supellectile argentea fatis illud instruxit, varias itidem lites in causa bonorum temporalium emanatas feliciter extinxit, & demum fatis urgentibus in Domino requievit die 4. Februarij anno 1229.

V. BERNOLDUS suscepti Regiminis triennio nondum finaliter expleto ut propriæ Saluti suæ magis consulere, jam senio gravis spontanea resignatione onus Prælaturæ totum excussit ineunte anno 1232. post trimestre circiter spatium ad plures digressus, die 16. Aprilis.

VI. CONRADUS biennio Supremæ dictaturæ inter Ascetas Voravienses feliciter inchoatæ nedum absoluto ad immortalitatem translatus die 28. Januarij anno 1234.

VII. MAINGOTTUS etsi plurimis Dynastarum male vicinorum injuriis oppido laceffitus, juxta tamen insigni prorsus pietate & prudentia moderatus habenas usque ad annum 1241. quo currente, dum casuale incendium ædes Voravienses adurit, & ipse pretiosa quæque in Camera sua Vulcano subtrahere laboriose satagit propriam vitam perdidit, utpote flammis terribiliter obstantibus effugere prohibitus, sed fumo suffocatus in refrigerium emigravit corpore illius flexis genibus & extensis in cælum manibus inibi reperto.

VIII. GEBBINUS post integrum fere unius anni interregnum anno 1242. ad Voraviensem Ecclesiam è busto suo resuscitandam vocatus optimi Patrisfamilias partes sagaciter implevit, dum nempe ad facta tecta illius velociter restauranda, ipsos etiam (quos prius hostes & Adversarios vel invitus pertulit) toparchas vicinos rara animi sui mansuetudine, & grata oris facundia in partem susceptæ restorationis Coadjutores habere meruit, & dum post annos 25. omnis consummationis finem vidit, collacrymantibus aliis ipse solus gaudens oneri cessit simul & prælationis honori anno (quo eodem nondum elapso) terris defecit 1267.

IX. BERNARDUS hujus nominis II. de gremio Metropolitanæ Capituli Salisburgensis univoce postulatus per omnia solers admodum præfuit usque ad annum, quem vitæ habuit ultimum 1282. die 20. Novembris.

X. CONRADUS II. in fastigio Prælaturæ pientissime traductis octodecim annis post resignationem suam ob fractas corporis vires ultronee factam tandem iter æternitatis ingressus est anno Sæculari 1300.

XI. DIETRICUS gravi licet jam senio fessus pro sua qua præstitit industria redditus temporales notabiliter augmentasse perhibetur, usque dum sub initium anni supremæ dictaturæ quarti, Gratia vero Millefimi trecentefimi quarti mortalitatem exiit die 18. Januarij.

XII. HERTINDUS de Nopin, jam tertius de Choro Salisburgensi postulatus admodum laudatur pro stabilienda Oeconomix melioratione plures acquisivisse fundos emptitie comparatos, Necrologio Domestico inscriptus die obitus sui 26. Maij anno 1318.

XIII. OTTAHERUS modico unius solum anni Dominio clarus devixisse perhibetur die 30. Maij anno 1319.

XIV. ORTOLFUS de Paumburg felix Oeconomus multis bonis allodialibus diversimode cõemptis albo industriæ calculo notatus emigravit die 28. Maij anno 1324.

XV. MARQUARDUS loci Decanus concordibus Capitularium Suffragiis Supremo Regimini Voraviensi præfectus post annos 19. relicta post se magni nominis Gloria in Pervigilio S. Thomæ (cui ut Voraviensium Patrono Tutelari specialiter de-

votus semper apparuit) spiritum vitæ mortalis posuit anno 1343. quo eodem die mundum hunc terrestrem olim intravit, exinde Beatæ immortalitati victurus in sæcula.

XVI. LAURENTIUS de Hoffkürchen sui Regiminis anno sexto Gratia vero Humanatæ 1349, die 9. Julij vinculis carnis enodatus amplius præesse simul ac vivere desiit.

XVII. UDALRICUS de Scheichenstein ad triginta solum hebdomadas dictaturam gessit, usque dum Lethalis Epidimiæ morbus ei compedes iniecit, quibus præpeditus ipse una cum pluribus Ecclesiæ suæ Canonicis hinc inde fovendæ Subditorum ac Parochianorum saluti deputatis in foveam mortis incidit die 4. Junij anno 1350.

XVIII. HENRICUS de Wildungsmaur unus præ omnibus longiori 32. annorum regimine clarus, sed & magno satis laudis præconio in tabulis annotatus itidem peste consumptus obiit die 9. Decembris anno 1382.

XIX. CONRADUS III. Patria Neukirchensis post longiorem octo mensium vacantiam plenum Ecclesiæ Voraviensis gubernium de posthac gerere constitutus inter plurima, quæ constanti semper animo pertulit, adversa nunquam non observantiæ Regulari addictissimus, serenior tandem tranquillitatis Phœbo clarius arridente, non animo sed senectâ fractus contradicentibus licet aliis pedum Pastorale posuit, brevique post vitam corruptibilem exiit anno 1397. dum superioribus annis multas admodum & graves Principi Terræ seu Leopoldo tertio Austriaco cum Venetis & Rebellibus Helvetiis toto fere sexennio arma conferenti solvit exactiones ærario Voraviensi inde notabiliter exhausto.

XX. JOANNES de Suevia communiter appellatus ex Cathedrali Collegio Seccoviensi desumptus & Authoritate Apostolica Bonifacii Papæ noni per Gregorium Archi-Episcopum Salisburgensem Sedem vacantem apud Voravienses occupare constitutus rebus permultis diutino 23. annorum spatio præclare gestis Luce Evangelistæ S. Lucæ sacra lucem ultimam occidentem aspexit anno 1420.

XXI. ERASMUS prius loci Decanus magna semper prudentia præditus citius præter spem accelerato fato sublatus ante confirmationem suam extinctus prætracto anno 1420.

XXII. JOANNES Strausberger potestatem suam Authoritate Ordinaria de more confirmatam ultro resignans, paulo post autem pœnitentia ductus pro ea utcunque recuperanda Romam appellans, dum novam in id commissionem impetrat, Paralyticus effectus Successori vel invitus locum dat, tandem tumulo illatus mense Jan. anno 1433.

XXIII. NICOLAUS Zinck post Resignationem à Joanne Prædecessore anno 1430. factam Regimini Præfectus, Oeconomus illaudatus, ut sibi melius consuleret. Hortatu Conradi Episcopi Seccoviensis ultro se abdicat privata vita dehinc clarior emigrans tandem anno 1448.

XXIV. ANDREAS Pronbeck è Ducali Collegio Berchtoldsgadensi supra recensito Voravium evocatus, æs alienum subsidio Paternæ hæreditatis omnino diluit, oppignorata bona justo pretio redemit, ædificiis vetustate sua ruinosis nova substituit, Disciplinam Regularem utcunque temporum injuria labefactatam in integrum restituit, Parochias novas duas, unam ad S. Jacobum in Civitate Fridberg, & ad S. Laurentium alteram obtinuit, aliaque Religioso Præsule dignissima plurima gloriose præstitit, proin uti cunctis Prædecessoribus suis diversitate ac pluralitate meritorum sublimior, ita & honoribus amplioribus dignior à Nicolao V. usu ac Privilegio mitræ Præsularis iustissime decoratus, vicesimo tandem anno Regiminis inter uberrimas complorantium Religiosorum Confratrum & Filiorum lachrymas extinctus, vitæque meliori redditus Idibus Martij anno 1453.

XXV. LEONARDUS Sanctis laudatissimi Prædecessoris sui vestigiis firmiter insistens annis quam cuncti reliqui Præpositi Voravienses Ordine & ætate priores scilicet quadraginta variis titulis summe promeritus Claustralem mansionem suam contra frequentes vicinorum Hungarorum incursus hostiles muris validissimis profundaque fossa muniri fecit: Quibus aliisque laboribus felicissime consummatis jubilæa quoque Festivitate mox recensenda devotissime peracta vitam finiit temporalem, Jubilæum Ecclesiæ triumphantis de posthac (uti pie sperare juvat) feliciter exorsus in cælis die 18. Martij anno 1493.

Porro ejusdem Leonardi nostri temporibus Mathias Episcopus Seccoviensis ad Bullam Cruciatæ passim notam ab Innocentio Papa octavo anno 1489. (ob plurima

mala

mala orbi Christiano quasi ex omni parte terribiliter jamjam imminentia, eaque publicis precibus irato Numini humillime fundendis procul avertenda) per universam Styriam rite promulgandam Commissarius auctoritate Raymundi Geyrandi S. R. E. Tit. S. Mariæ novæ Card. & Episcopi Gurcensis Nuntii Apostolici, & in Germaniam, Daciam, & Sueciam Legati à Latere in Annalibus Ecclesiasticis Oderici Reynaldi tom. 19. anno 1495. anno 1500. & anno 1501. potissimum nominati specialiter constitutus gloriosa fama Collegii Voraviensis id temporis Religiosa pietate & doctrina celeberrimi persuasus in toto Ducatu Styriæ solam (præter Primariam Græciensem) delegit Ecclesiam Voraviensem; in qua à Festo Epiphaniæ Domini (quo die anno 1490. Jubilæum hoc universale in secundis Vesperis initium sumpsit) usque ad Calendas Augusti ejusdem anni singulis fere diebus duæ habebantur conciones, una mane ante Missam solemnem ex more decantari solitam, post Vesperas altera, quam sequebatur solemnis Processio publice pœnitentium ad septem præfixas (ut in Alma Urbe) Stationes ea devotione ac fervore (semper etiam præsentem Sub-Delegato Episcopali Commissario) ab innumerabili populi multitudine habita: Quorum Confessionibus auscultandis ægre suffecit totum licet Venerabile Collegium Voraviense pro tunc viginti Religiosis Canonicis instructum, multis insuper aliis Sacerdotibus in partem pijsissimi laboris & operis aliunde convocatis ob copiosam adeo Convenarum pœnitentium multitudinem aliquando ad ducenta millia & amplius extensam.

XXVI. MICHAEL Disciplinæ Canonice Singularis ubique Promotor, & Custos, Oeconomus item admodum celebris dum corpore infirmus fovendæ sanitati suæ remedia quærit, non nisi mortem invenit die 21. Novembris anno 1496. ob præclarissimum triennale solum licet Regimen vita longiori dignissimus.

XXVII. AMBROSIUS gente Austriacus die 1. Decembris præfacto anno 1496. jam gravi senio fessus ad Regimen tractus, & in legitimum Ecclesiæ Voraviensis Præpositum Canonice promotus, inde tamen post triduum omnimoda (ob vires corporis adeo imbecilles) inhabilitate ponderosis rationibus ubertim demonstrata, & sua à suscepto onere dimissione per multas preces enixe postulata exauditus est pro sua reverentia.

XXVIII. UDALRICUS de Weiz electus die 1. Decembris anno 1496. post Prælaturæ triennium (quo currente communi bono in spiritualibus æque ac temporalibus magis & magis adaugendo pro viribus potenter allaboravit) feliciter absolutum de prævio consensu Metropolitanæ ultro cedit, tum anno proxime sequenti 1501. ad Jubilæum Universale digressus, indeque multis Gratiis & Privilegiis Apostolicis in singularem Ecclesiæ Voraviensis utilitatem & decorem multifariam impetratis & acceptis sospes & incolumis reversus ad propria tandem dormivit cum Patribus suis anno & die non notato.

XXIX. VIRGILIUS cognomine Gämbs electus die 22. Junij anno 1499. & Auctoritate Metropolitanæ rite confirmatus sat bene per omnia promeritus rebus præfuit usque ad annum 1508. quo currente Successori sponte locum dans onus excussit, ac demum cum Patribus suis requievit, tempore vel anno nobis nondum revelato.

XXX. COLOMANNUS expleto Prælaturæ decennio in bona senectute plenus meritis tumulo illatus circa finem Martij anno 1518.

XXXI. JOANNES electus die 7. Aprilis anno 1518. vix delibatis honorum fastigiis tota dignitate sua rursus immaturo fato dejectus mense Junio ejusdem anni.

XXXII. STEPHANUS Feldner post electionem suam anno 1518. à Leonardo Archi-Episcopo Salisburgensi de more confirmatus inter gravissimas licet calumnias publicas unico Voraviensis Ecclesiæ suæ commodo & tranquillitati pro viribus intentus juxta tamen malis undique passim accrescentibus indolens Pater & Pastor Optimus mœrore consumitur annos æternos auspiciatus meliores, deferens temporalem principantem 1534.

XXXIII. AUGUSTINUS Geyer SS. Theologiæ Doctor sub initium anni 1534. electus, & à Metropolitanæ Mathæo Langio S. R. E. Cardinali & Archi-Episcopo Salisburgensi die 28. Februarij de more confirmatus Scientia, quam Oeconomia clarior unice studuit Fidei Orthodoxæ contra novam Hæresin Lutheranam tum temporis in partes Styriæ sensim irrepentem, saltem inter Parochianos & Subditos suos Voravienses illibate servandæ deditissimus quousque vita simul & Prælaturæ defecit circa finem anni 1543.

XXXIV. WOLFGANGUS Prattenhofer, Patria Pollaviensis electus die 24. Aprilis anno 1544. dum in aditu Regiminis Collegium suum enormiter ubique læsum

deprehendit, ut puta bonis pluribus exutum, atque ære alieno summopere gravatum, dignitatem & titulum Præpositi omnino renuit ac Superioris solum nomine ad annum usque 1551. rebus præfuit, cui tamen vel invito ob præclara merita Metropolitanus seu Archi-Præful Salisburgensis Ernestus usum mitræ & Pedi Præfularis gratiose contulit præfato anno 1551. ex quo tempore fasces quinquennio adhuc tenuit, tum oneri simul & honori cessit, tandem ad plures emigrans die & anno nondum per nos inquit.

XXXV. OSWALDUS à Raibenstein anno 1556. Idibus Novembris Insigniis Pontificalibus inauguratus 29. annis præstitit, quo toto tempore miro Religionis Zelo jugiter Hæreticos fuit insectatus, quo usque vita terrestri defecit anno 1585. die 9. Junij.

XXXVI. ZACHARIAS Haiden eodem anno 1585. vi votorum Capitularium Canonice promotus, & autoritate Metropolitanæ legitime confirmatus magna cum pietate simul & utilitate Collegium suum Voraviense rexit usque ad finem anni 1593. quo desinente vitam finit temporalem, auspiciatus æternam.

XXXVII. BENEDICTUS à Perfall è Ducali Collegio Berchtoldsgadensi postulat & in Præpositum Voraviensem authentice confirmatus Ecclesiæ suæ (post Hæreticos auxilio Brachij Sæcularis fortissime debellatos) pro viribus exornandæ, ac bonis illius injuria temporum distractis utcumque reparandis solerter intentus Pastor Optimus gregi suo maximopere dolenti subtractus animam egit anno 1615. die 28. Aprilis.

XXXVIII. DANIEL Gundau è Marchia Brandenburgensi natus, loci Decanus à Marco Sittico Archi-Antislite Salisburgensi post electionem Canonice factam confirmatus & in propria Ecclesia sua Voraviensi initiator Jacobo Episcopo Seccoviensi mitra Præfulari decoratus toto Regiminis sui tempore Disciplinam Canonicam Sacrosanctam integerrime servavit, Collegium suum durante Bello Turcico gravissimis licet hostilis invasionis periculis expositum sola prudentia, & eximia rerum gerendarum peritia fortissime defendit, quævis ædificia materialia splendidissime restituit nomen ac titulum Confundatoris ex omnium sententia justissime promeritus, cujus tandem imensis quasi laboribus pallida mors metam posuit die 26. Junij anno Regiminis 34. ætatis 65. Gratia vero humanatæ 1649.

XXXIX. MATHIAS Singer natus Voraviensis autoritate Metropolitanæ legitime confirmatus & à Marco Episcopo Seccoviensi ornamentis Pontificalibus de more solenniter investitus nunquam non immenso quasi flagravat animarum Zelo apud Parochianos, & Subditos uberrime demonstrato. Perstat hodie Ecclesia Voraviensis rara sane & magnifica magnis sumptibus per ipsum excitata & à fundamentis erecta, magnis quoque ac multis Sacris Indulgentiis ab Alexandro Papa VII. (satagente Præfule illius Mathia) clementissime privilegiata. Decessit die 2. Julij Deiparæ Virginis Elisabeth visitandæ sacra anno 1662.

XL. MICHAEL Toll ex Alfatia natus, post electionem & acceptam confirmationem suam anno 1662. de speciali consensu & autoritate Metropolitanæ per Marcum Episcopum Seccoviensem antedictum sub finem Octobris Insigniis Pontificalibus inauguratus continuo novam Ecclesiam suam per Ordinarium antedictum die 29. Octobris, quæ fuit Dominica 23. post Pentecosten una cum quinque Altaribus ritu solemni consecrari fecit, ac sacris Cimeliis multis & pretiosis plurimum exornavit. Et quod res est virtus & Religio Reverendissimi Præfulis istius Michaëlis tanta semper fuit, ut his satius exprimendis calamus deficiat, siquidem preces suas & orationes alias solitas ad aliquot horas protraxit, jejunia sine omni cibo & potu ad triduum usque continuavit, vigiliis itidem observavit longissimas, quibus aliisque Religiosissimæ pietatis operibus ac laboribus exhaustus, sed & acutissimis Podagræ molestiis in annum usque decimum tertium irremissibiliter vexatus & molestatus, dum resolutionem sui corporis propius imminere deprehenderet, spectabili ac Veneranda Religioforum Confratrum ac Filiorum (quos omnes ad virtutem tanquam certum Patrimonium fuit cohortatus) corona coram adstante inter dulcissimos Crucifixi affatus simul & amplexus insectas humanæ carnis exuvias deferens lætus abiit die 20. Martij anno 1681.

XLI. GEORGIUS Christophorus Pratsch Carantanus jam in priore Reverendissimi Prædecessoris sui electione a magna suffragantium parte desideratus, modo post ejusdem obitum unanimi Capitularium calculo Sedi vacanti pro meritis impositus, ac brevi post die 6. Julij anno 1681. Græcii in Templo Aulico a Celsissimo S. R. I. Principe ac Domino D. Joanne Ernesto ex S. R. I. Comitibus de Thun Episcopo Secoviensi inter festivissimos applausus solemniter inauguratus, præfuit tam virtutum laude,

de, ut non tantum a plebe, verum & a Nobilitate Styriaca vix non pro Sancto fuerit proclamatus, quam sanctitatis opinionem conciliavere, præter virtutes cæteras, profundissima humilitas, cum infirmos subditos, etiam extreme medicos neutiquam dedignabatur visitare, ac cum propriam mensam convivas admittere; maxima insuper erga calumnias munificencia, quorum calumnias beneficiis recompensare solebat, sæpius illud repetens Matth. 5. *si enim diligitis, qui vos diligunt, quam mercedem habebitur? nonne & publicani hoc faciunt.* Denique mansueta erga omnes affabilitas, a cujus alloquio nullus unquam tristis recessit. Uno verbo, verbo & exemplo optimi Abbatis & Patris adimplevit munus, in hoc tamen infelix, quod infelicissimis temporibus inter ingentia Ecclesiæ Voraviensis infortunia præfuerit, ob quæ debita contrahere fuit coactus. Tandem pro Canoniam optime meritus, & postquam suis annos 10. menses 3. dies 23. præfuit, etiam desit 11. Sept. anno 1691.

XLII. JOANNES Philippus, Patria Græcensis, cujus insignia in celeberrimum alias hoc Voraviense Collegium prolixum a nobis, nisi præfixæ libri hujus angustia retraherent, sibi deposcerent elogium. Tam sublimen quippe scientiæ tum Scholasticæ tum Asceticæ gradum attigit, ut utriusque passim oraculum audierit, unde & plerosque suorum voluit esse supremis Theologiæ gradibus insignes, selectissimisque, quæ pro Regularis Observantiæ incremento noviter induxerat, statutis ad omnem Asceseos ammussim voluit esse exultos. Præactis tam solidis fundamentis, mirum est, quam admiranda successerint rei tam sacræ quam domesticæ incrementa. Præsule hoc satagente Collegiata Ecclesia tantum accepit ædificii splendorem, quem tota hodie miratur Styria, inductis præterea binis Deiparæ Virginis Dolorosæ & Rosarianæ Sodalitiis: in omnes quoque incorporatas Parochiales Ecclesias munificæ tanti Præsulis pietas se extendit. Ædificia Collegii partim innovavit, partim e fundamentis erexit, augmentato insuper Canonorum numero, quibus amplissimam præter alia SS. Codicum suppellectilem suppeditavit. Is denique fuit, cujus insigni prudentiæ, Urbi & Orbi notæ, Augustissimus Imperator Josephus I. & Celsissimus Princeps & Archi-Episcopus Salisburgensis Franciscus Antonius plenariam Rottomannensis Canoniam, nescio quo casu fatali sibi met soli tunc minime sufficientis administrationem, etiam hætenus ab ejus Illustrissimo Successore laudabilissime continuatam committendam censuerunt. Tandem vitam ad bimestre ultra 55. annos inter quotidiana Regularis observantiæ specimina protractam, apoplexia tactus pie condidit anno 1717. die 17. Martii, cui eo adhuc anno die 5. Julii successus est.

XLIII. Reverendissimus & Illustrissimus D. Dominus FRANCISCUS SEBASTIANUS ex Comitibus de Weberberg, quem boni Superi in seros annos hospitium servant & incolumem.

URATISLAVIENSE,

Vulgo Breslaviense, in Ducatu Silesiæ, ter inclytum hodie Canonorum Regularium Congregationis Lateranensis Collegium, in suburbio Civitatis Uratislaviæ, & in Insula, quam passim in arena indigitant, situatum. Primum fundatorem agnoscit Illustrissimum D. Petrum Wlast de Dacia, Silesiæ Comitem de Skrzgn, qui suæ, suorumque, Uxoris, Mariæ Ducissæ, & Sventoslai, ac Beatricis liberorum saluti consulturus, Monasterium in honorem B. V. fundare decrevit, variis hinc inde bonis, ac prædiis in executionem intentæ foundationis legitima donatione destinatis, qualia erant Castrum, seu Castellum in monte Sileni, seu silentii, olim Zobotta, nunc Zobbenberg nuncupatum, Vratislavia quinque circiter milliaribus distans, & tota Insula Arena de ponte ad pontem in suburbio Uratislaviensi, eosque cum omnibus juribus, attinentiis, & fructibus. Piissimæ hujus intentionis, jam ab anno 1108. Dei nutu conceptæ executio ad annum usque 1410. dilecta fuit, quo tempore prima Monasterii fundamenta fuere posita in prædicto monte Sileni; ubi Canonici noviter inducti, sub succedaneo trium Abbatum regimine triginta, & octo annis perdurarunt, diutiusque perdurassent, nisi maligna aëris intemperie sublimitatem illius montis hodiedum infestante, finem suæ habitationis, sedem ad pedem montis, in locum, qui Goreka communiter nominatur, transferre fuissent coacti. Translationis hujus author fuisse reperitur Arnolphus Quartus a prima Fundatione Abbas, anno circiter 1148. electus, qui tamen novum hoc suum Gorkense Domicilium cum suis non diu incoluit, sed, ed relicto, in ipsam civitatem Uratislaviensem, in locum ad S. Adalbertum nuncupatum secessit, ibique anno 1186. 23. Maji vitam finiit, succedente sibi Alardo, quinto Canonorum Abbate, quique, nescio, qua ratione, Domicilium S. Adalberti RR. PP. Prædicatoribus S. Dominici cedens, finem, quem hodiedum obtinent, sibi suisque sedem elegit.

elegit in suburbio Uratislaviensi, in Insula Arena, a piissimo fundatore, ut supra meminimus, Canonicorum sustentationi primitus attributa. Hæc de prima Collegii hujus fundatione, variaque Illius translatione, quantum ex Actis, inde communicatis colligere licuit. Verum & de prima Canonicorum Colonia anno 1110. ibi inducta, pauca quædam meminisse consultum judico.

Viguit olim, & etiamnum, favente Deo, viget in Belgio Aroasiensis Canonicorum Regularium S. August. Congregatio, quam tres viri, apprime Religiosi, Helde-
marus, & Conon (postea Episcopus Prænestinus, & S. R. E. Cardinalis, Legatus magnam undique famam collegit) Presbyteri, ac Rogenus laicus instituere circa annum 1090. in loco, Aroasia dicto, unde ac nomen accepit; sita est autem Aroasia in Diocæsi Athebatensi, altero lapide a Bapalma, Artesiæ oppido, & gallice Arovage, vel Arovaife appellatur: sed sævientibus inter Belgas, & Francos bellis sæpius everso Monasterio multum e pristino splendore descivit. Commendatur hæc Aroasiensium Congregatio a nostro Jacobo de Vitriaco, vetusto, & gravi scriptore, in Historia Occidentali cap. 23. & a Roberto de Monte, continuatore Sigeberti, ad annum 1114. Ea porro de Aroasiensium virtute late vulgata erat fama, etiam ante horum scriptorum ætatem, ut S. Laurentius, Dublini Archi-Episcopus (quem idcirco inter Sanctos suos Officio Ecclesiastico venerantur Canonici Regulares) Ecclesiæ suæ sæcularibus Canonicis id Institutum persuaserit, ipseque, qua licuit, susceperit, ut in ejus vita refert author anonymus. Ex hoc itaque Aroasiensi Cœnobio Ducissa Franciæ supradicta cuidam Silesiæ Duci nupta, Canonicum quemdam Regularem in Capellanum sibi assumpsit, eumque secum in Silesiam traduxit, qui laudabili sua, & ad omnem observantiæ Religiosæ amussim exacta vivendi ratione omnium aspectantium sibi conciliavit stuporem, & affectum; quos inter erat supra laudatus Cœnobii hujus Uratislaviensis Fundator, D. Petrus Wlast, fama hujus viri, usque adeo Religiosi mire delectatus, ut hujusmodi Instituti Regularibus Canonicis fundationem, a se hæctenus Religiosis quibusvis indeterminate destinatum, in specie voluerit esse attributam; quas & opera prælaudati Canonici, Ducissæ Capellani ab Abbate Aroasiensi haud difficulter obtinuit, eosque in condito a se Cœnobio in monte Sileni dicto consueta solemnitate locavit. In quibusdam autem Chronicis Poloniæ, & Silesiæ legitur, ipsum Petrum Wlast, Silesiæ Comitem, D. Mariam de Regno Galliæ cujusdam Ducis filiam, in uxorem sibi duxisse, sicque per Canonicum, quem Ducissa de Monasterio Aroasiensi assumpserat, modo dicto Ordinem Canonicorum Regularium Congregationis Aroasiensis in partibus Silesiæ propagasse; cui quidem traditioni consonat scriptura, lapidi cuidam in Ecclesia Uratislaviensi supra ostium, quo ex Ecclesia transitur ad Chorum, etiamnum superflite sic insculpta:

Has Matri Veniæ tibi do Maria Mariæ,
Has offert ædes Sventoslaus, mea proles.

Verum, quidquid demum sit de diversis istis relationibus, certum tamen manet, inclutum hoc Collegium Religiosissimæ Aroasiensium Congregationi jam antiquitus fuisse incorporatum; cum signate ponatur in Catalogo Monasteriorum Aroasiensium, in Actis SS. Joannis Bollandi ad diem 13. Januarii, in vita B. Heldemari nostri legendo; ubi inter 28. Monasteria 16. ponitur *de Uratislavia in Polonia*.

Sunt & aliæ Ecclesiæ Canonice huic pleno Jure incorporatæ; ut Ecclesia S. An-næ in Arena, Præpositura S. Michaëlis 14. milliaribus hinc distans, Præpositura S. Spiritus (de qua plura infra in Catalogo Abbatum) in urbe Uratislaviensi, & Præpositura S. Georgii Ælsnæ, tribus hinc milliaribus; quorum locorum primi duo sub Jurisdictione D. Abbatis in Arena actu perseverant; cæteros duos hæretici tempore Lutheri vi raptos adhuc occupant.

Catalogus

DD. Prælatorum Areno-Vratislaviensium.

I. OGGERUS, de cujus Actis nil extat, nisi, quod decem annis in monte Sileni vixerit, & pie in Domino obierit anno 1120. 4. Sept.

II. RUDOLPHUS, electus anno 1120. mortuus anno 1130. 19. Decembris, sepultus in monte Sileni.

III. RUMPERTUS, electus anno 1130. mortuus anno 1148. 22. Febr. sepul-tus in monte Sileni. IV.

IV. ARNOLPHUS, sub quo Canonici Regulares propter multa incommoda de monte descendentes aliquo tempore vixerunt in Præpositura Gorcensi; postea dictus Wlast, Comes Silesiæ fundationem transtulit ad Insulam Arenæ Breslensem, & ædificavit Ecclesiam parvam (quæ nunc pro Sacristia habetur, cujus dies Dedicatio- nis Dominica in Albis celebratur) & Monasterium in honorem B. V. dotatum cum tota Insula de parte ad partes, ante, & circa dictum Monasterium, cum macello, ta- berna &c. Confirmavit Urbanus III. & Eugenius IV. PP. Mortuus est Arnolphus anno 1190. 23. Maij.

V. ALARDUS, electus anno 1193. sub quo pulsus Benedictinis, Præmonstra- tenses in suburbio Vratislaviæ, nunc Elbing dicto, ubi Templum S. Michaëlis, Mona- sterium S. Vincentij obtinere; mortuus est Alardus anno 1201. 5. Jan.

VI. WITOSLAUS, electus anno 1204. sub quo anno 1209. Henricus primus, dictus Barbatus, Dux Silesiæ, cum uxore, S. Hedwige, & Filio, Henrico secundo, nomine perpetui Testamenti contulit Canoniam decem marcas argenti in moneta Vra- tislaviæ, & Jus Patronatus in Goglau. Confirmavit Innocentius IV. P. M. Anno 1214. donavit Canoniam Præposituram, & Hospitale S. Spiritus in nova urbe Vratislaviæ, & ipse in structura utraque lapidem fundamenti posuit, & Filius dictus aliis bonis dota- vit. Anno 1222. idem Abbas resignavit Episcopo Laurentio Ecclesiam S. Adalberti in hac urbe, cum villa Oltachiana, exceptis Decimis, quas hæc Ecclesia habuit anti- quitus, & libera sepultura; in recompensam dedit Episcopus decem marcas argenti in dicta moneta, & octo modios Episcopalis annonæ frumenti in Olava, ut & PP. Præ- dicatores, Possessores hujus Ecclesiæ annum censum Canoniam huic pendere debent: Quæ omnia clare patent ex Privilegiis, desuper datis anno 1227. dictus Episcopus & Jurisdictionem contulit, & incorporavit Ecclesiam Canoniam Segonensi. Tandem, cum annis 26. optime præfuit, mortuus est hic Præsul 1230. 1. Febr.

VII. ULRICUS electus anno 1231. pie obiit 1240. 1. Martij.

VIII. VINCENTILIS de Pogrell, ex Præposito Cammencensi, quod Monaste- rium huc pertinuit, Abbas electus est Arena-Breslensis. Sub hoc Abbate anno salu- tis 1243. Idus Mensis Octobris S. Hedwigis Patrona Silesiæ defuncta est, & anno 1240. Præsul hic resignavit Episcopo nominato Cammencensi, in quod dein Institutum Ci- stercienfe fuit introductum. Pro recompensa dedit Episcopus decem marcas, & De- cimas in Peterwitz prope Franckstein. Mortuus est denique Vincentius anno 1249. 5. Aprilis.

IX. STEPHANUS, electus anno 1250. eodem anno confirmatus ab Innocen- tio IV. P. M. sub hoc translata etiam est S. Hedwigis anno 1268. Eodem anno emit bonum Buchvitz ab Henrico, & Ladislao Principibus; qui eodem anno donarunt Ca- noniam bonum Crantz cum Sylva. Mortuus est anno 1276. 6. Maij.

X. PETRUS I. electus anno 1277. pie in Domino obiit 1280. 1. Junij.

XI. GOTTSCHALCUS electus 1280. judicialiter egit contra spoliū, ab Hen- rico IV. factum. Hoc Abbate Episcopus Thomas II. transtulit Festum Dedicatio- nis Ecclesiæ Breslensis B. V. à Dominica post Nativitatem S. Joannis Baptistæ in Domini- cam proximam post Festum S. Michaëlis. Obiit 1282. 1. Julij.

XII. NICOLAUS I. cognomine Quos, Silesius Vratislaviensis, electus 1283. sub quo D. Confratres Saganenses occeperunt se subtrahere ab obedientia hujus Ca- noniam. Anno 1286. fundata est Ecclesia S. Crucis in Canoniatu Vratislaviæ ab Hen- rico IV. Principe Silesiæ. Obiit Nicolaus 1299. 1. Augusti.

XIII. SWENTOSLAUS, sub quo providus vir, Utricus civis Vratislaviæ an- no 1300. Allodium Schirtzig in Testamento legavit Canoniam; hic autem Præsul hu- milis Dignitatem hanc resignavit.

XIV. JOANNES I. cujus Electionis, & dies obitus non constant.

XV. PHILIPPUS I. electus anno 1309. dignissimus; testibus Ejus gestis; bona Canoniam oppignorata, & alieno ære gravata plene liberavit, mortuus 1316. 1. Julij.

XVI. HENRICUS I. calvus, electus anno 1319.

XVII. MICHAEL I. electus 1324. confirmatus a Joanne XXII, P. M. anno 1325. comparavit *die Puschmühl in Kreidel.*

XVIII. CONRADUS de Leslavia, electus anno 1329. rexit 36. annis, ex Ec- clesia S. Spiritus in nova Urbe Vratislaviæ ductus processionaliter cum pulsu campa- narum in Abbatiam, & statim e primo sui Regiminis anno incepit extruere magnam

Ecclesiam, emit pagum Cheraslovitz. Sub hoc & Abbate incorporatum est Hospitale in Oëlsna; comparavit & pagum Siswinckel, emit telonium in Zobten, & Supremum Dominium, & Jurisdictionem Ducalem in multis bonis; ut legis in Privilegio Ducis Bulconis anno 1351. Sibi, & Successoribus impetravit Infulam perpetuam a Clemente VI. P. M. Eodem anno emit molendium in Arena; & tandem plenus dierum pie in Domino obiit anno 1363. sexto Idus Novembris.

XIX. JOANNES II. electus anno 1364. extruxit Chorum, decoravit Ecclesiam ex subsidiis permultis pro structura Ecclesiæ illi oblatis, mortuus anno 1372. 25. Junij.

XX. PETRUS II. electus anno 1372. impetravit a Carolo Imperatore confirmationem, ut notabile super hoc extat Privilegium, datum anno 1374. Eodem anno Ladislaus, Princeps Oppolij contulit Canonix Jus Patronatus, & Ecclesiam in oppido Rosenberg cum omnibus Juribus, Proventibus, & Pertinentiis suis, pro Præposito, & quatuor Fratribus, ibi constituendis. Confirmavit Episcopus Preceslaus anno 1375. quo & vivere desit hic Petrus 1. Decembris.

XXI. JOANNES III. Pragensis, electus 1375. anno 1380. construxit balneum, & domos in Arena, & Ecclesiam S. Annæ. Anno 1386. emit supremum Dominium in Bülau. Sub hoc Præsule Episcopus Wenceslaus incorporavit Ecclesiam in Conradivilla, confirmante Bonifacio VIII. P. M. Obit anno 1386. 20. Aprilis, sepultus in Ecclesia S. Annæ ante summam Aram.

XXII. HENRICUS II. electus anno 1386. 23. Aprilis, mortuus 1395.

XXIII. NICOLAUS II. electus anno 1395. extruxit Conventum, & Domum Abbatis, emit agrum Marxdorff, & Gulam anno 1396. obtinuit & Confirmationem a Rege Wenceslao anno 1399. & Jus Civitatis in Zobten; emit supremum Dominium in Strelitz anno 1405. mortuus in Præpositura Gorcensi anno 1412. 1. Maij, sepultus in Choro Vratislaviæ in Arena.

XXIV. JACOBUS Wiau vixit tantum quinque anni quartalia, sub quo 1413. magna fuit pestis in Silesia, & vicinis Regionibus, qua triginta millia hominum, & ultra mortui sunt, & ipse Jacobus cum 19. Confratribus circa Festum S. Jacobi Apostoli.

XXV. PETRUS III. cognomine Zarchevitz, vixit biennio, & obiit anno 1415. Sub quo Henricus Dux Olavienfis spoliavit Zobten, & adjacentes pagos, & Tintz, & Prackau.

XXVI. JACOBUS II. cognomine Steiner, electus anno 1416. circa initium Januarij, mortuus necdum confirmatus 6. Martij 1416.

XXVII. MATHIAS Hering, electus anno 1416. Sub hoc, & Successore anno 1428. usque ad annum 1435. destructa, depopulata, devastata, & incinerata est fere tota Silesia, quod infortunium & Monasteria involvit a nefandis Hæreticis, & Schismaticis, Wicelitis, & Husitis, e Regno Bohemiæ huc commeantibus, adeo, ut hujus desolationis signa in multis adhuc locis appareant; tunc & bona hujus Canonix vix non omnia fuere incinerata, in quibuscunque hinc inde Ducatibus sita. Anno scilicet 1428. tempore vernalis Jejuniij post grandem illam stragem fidelium in suburbio Nisensis urbis factam, Præpositura Gorcensis, oppidum Zobten, & cætera bona Canonix, circa montem sita, & eodem anno post Pascha, circa Festum SS. Philippi, & Jacobi Alodium Prokau, & reliqua in Districtu Vratislaviæ sita, devastata, & incinerata sunt. En desolationem, & destructionem Canonix! tandem sub his tribulationibus 24. Octobris anno 1429. die B. Severini Confessoris Mathias Abbas mortuus sepultus est in Choro, teste oculari, hæc scribente Successore.

XXVIII. JODOCUS de Ziegenhals, electus anno 1429. in Vigilia omnium Sanctorum, emit domum in urbe Svidnicensi anno 1435. & supremum Dominium in Geraslevitz, impetravit incorporationem Ecclesiæ S. Jacobi in Zobten. Anno 1438. obtinuit a Rege Alberto confirmationem omnium bonorum; regnavit 18. annis, mensibus 5. mortuus anno 1447. 16. Februarij, sepultus in Choro.

XXIX. NICOLAUS III. Schönborn, electus in Abbatem anno 1447. Hoc anno organum magnum fuit comparatum. Præsuit annis 16. Dein resignavit Dignitatem 5. Maij anno 1462. & confirmato Successore in Præposituram Oëlsnæ se contulit.

XXX. PAULUS Reichert, electus anno 1463. Anno altero pestis Vratislaviæ solum viginti quatuor hominum millia abstulit. Denique anno 1465. Canonix hæc plerumque lignea tota exusta est, iterum extructa anno 1466. tandem Paulus Abbas tot ærumnis confectus obiit 1468. 13. Octobris.

XXXI. STANISLAUS, electus anno 1468. sub quo Chorus consummatus est. Mortuus est anno 1470. 20. Aprilis.

XXXII. BENEDICTUS Jonsdorff, electus anno 1470. 11. Maij, obiit 1503. 13. Julij, postquam laudabiliter rexit annis 33. & 2. Mensibus.

XXXIII. THOMAS Falckenstein, Decretorum Baccalaureus, electus anno 1503. 4. Augusti, obiit anno 1529. 18. Decembris.

XXXIV. JOANNES IV. electus anno 1530. 5. Januarij, mortuus 1536. 20. Septembris.

XXXV. ANDREAS Frebel, electus anno 1536. 5. Octobris, ab Episcopo Jacobo a Saltza confirmatus 16. Octobris, mortuus 1538. 7. Junij.

XXXVI. NICOLAUS IV. cognomine Littwitz, electus anno 1538. 11. Junij, ab eodem Episcopo confirmatus 14. Junij, cæpit extruere organum minus, obiit anno 1539.

XXXVII. DOMINICUS Gotthart, electus 1539. 6. Novembris, confirmatus ab Episcopo Balthasare e clarissima Promitziorum Familia, dictum organum consummavit, obiit anno 1540. 24. Julij.

XXXVIII. MATTHÆUS Kalman, electus 1540. confirmatus ab Eodem, obiit anno 1550.

XXXIX. ELIAS Schwanberg, electus anno 1550. 29. Octobris, confirmatus ab Eodem, obiit anno 1583.

XL. FRANCISCUS Kratzer, electus anno 1583. 24. Januarii, confirmatus ab Episcopo Martino Gerstman 26. Januarii, obiit 1584. 31. Martii.

XLI. MARTINUS Peckenfelder, electus anno 1584. 5. Aprilis, confirmatus ab eodem 7. Aprilis, obiit 1586. 8. Novembris.

XLII. ADAMUS Weiskopff, Suffraganeus Episcopi Vratislaviæ, postulatus anno 1586. 13. Novembr. resignavit anno 1599. 14. Maji.

XLIII. BALTHASAR I. Bitterhorn, electus anno 1599. 19. Maji, obiit 1601. 27. Junii.

XLIV. BARTHOLOMÆUS Fuchs, electus 1601. 3. Augusti, confirmatus ab Episcopo Joanne VI. 7. Augusti. Dilexit decorem Ecclesiæ, quam multum ornavit aureis calicibus, Pontificalibus, quæ omnia nefanda rebellio, & hæresis abstulere. Testantur & ornatus facer, aræ S. Mariæ Magdalenæ, & S. Catharinæ; obiit anno 1620. 26. Januarii.

XLV. JACOBUS III. Strigner, electus anno 1620. rexit novem septimanis, obiit eodem anno 1. Aprilis; vacante interim sede Fridericus Preudo, Rex Bohemiæ Canonix thesaurum abstulit.

XLVI. GEORGIUS I. Steinborn, electus ex Præposito Kreidlemsi 1620. cujus memoria est ara S. Hedwigis. Obit 1624. in Festo S. Matthæi.

XLVII. CASPARUS Jacobi, electus anno 1624. magnum organum comparavit, defunctus 1631. 31. Januarii.

XLVIII. MICHAEL II. Hibner, electus anno 1631. 6. Februarii, 4. Maji obiit.

XLIX. JOANNES V. Scherer, electus anno 1631. 8. Maji, sub quo thesaurus Ecclesiæ, & Privilegia Canonix per injuriosa tempora sunt amissa; procuravit parvam hierothecam Evcharistiæ, & calicem aureum, celebravit secundas Primitias anno 1651. 1. Octobris in Dedicatione Ecclesiæ, quas dedicavit Ferdinando III. Cæsari, a quo & catena aurea, cum cruce Abbatum donatus fuit. Rexit 24. annis, 1. mensē, & 22. diebus.

L. JOANNES VI. Weckerle, electus 1655. 17. Septembris, emit Scultesiam in minore Tintz, & prædium fecit, ædificavit tabernam in Arena, obiit anno 1657. hydrope, medio nova vespertina tumulatus 16. Septembris.

LI. GEORGIUS II. Pohl Silesius Vratislaviensis, electus 1657. 19. Sept. confirmatus anno 1658. 27. Aprilis, insulatus 1665. Sub quo Canonix hæc Congregationi Lateranensi incorporata est. Jus supremum in majore, & minore Kreidel sopitum a Brigeni Principe redemit; summitatem turris, non tantum Arenæ, sed toti urbi Vratislaviæ ornamentum sumptibus magnis extrui fecit anno 1668. singularis

cultor crucifixi, in cujus latrevticam venerationem Sacellum S. Crucis in Ecclesia Canonica extruxit, ad quod successive aureis, & argenteis pretiosissimis votis a piis mentibus refugium quærentibus, & invenientibus abunde exornatum confluit adhuc ingens populus, & exemplaris Magnatum devotio. Instituit & Sodalitatem S. Sebastiani; qui tandem in Domino obiit 1677. 6. Januarii, septuagenarius: cujus imaginem vivus singulariter mente recoluit, ubi & corpus suum quiescere petiit, sepultus in Sacello S. Crucis.

LII. JOANNES VII. cognomento Sivert, natione Eisfeldiacus, electus anno 1677. a Leopoldo I. Cæsare confirmatus 15. Martii, & a Serenissimo Principe Landgravio Hassiæ, Friderico, Eminentissimo S. R. E. Cardinali, & Episcopo Vratislaviæ 21. Junii anni ejusdem Infula decoratus. Pro majore ara argenteam crucem notabilis magnitudinis, & sex candelabra argentea, cruci proportionata, & artificiose elaborata procuravit, & argenteam lampadem plane magnificam, quinque statuis, ex argento fuis, prudentes Virgines representantibus exornatam, & ampullas ex purissimo auro. In monte Sileno, vulgo Jobbtenberg, prima Canonorum horum sede, templum in honorem B. V. ædificavit, & emit scultetiam in Marxdorff, & Conradi villæ prædia in Strigelmühl. 1704. Jubilæus Presbyter in Festo SS. Petri, & Pauli secundas celebravit Primitias coram Serenissimo Episcopo Vratislaviæ Francisco Ludovico, concionante Reverendissimo DD. Michaële Fribiger, Prælato, & Magistro Ord. Milit. Crucigerorum, cum rubea sella, ad S. Mathiam Vratislaviæ. Anno 1706. vitæ satur pie obiit, tumulatus ante aram S. Hedwigis, ubi vivus sibi monumentum posuit.

LIII. BALTHASAR II. Seidel, natione Silesius, patria Capricollensis, ex Præposito Kreidlensi electus 1706. 13. Septembris, confirmatus a Josepho I. Cæsare 6. Octobris, & a Serenissimo Episcopo Vratislaviæ 4. Octobris ejusdem anni, & 21. a Reverendissimo Vicario Generali, Erasmo Reitlinger installatus est. Hic necesse existimo esse, laudes ejus stylo ferreo sculperè in silice, quas etiamnum deprædicant perpetuo vix non duratura, posteris relicta opera. In primis regnare cum Deo cœpit, & decorem Domus ejus singulariter diligere, quam splendidissimis novis aris, majore, lateralibus duabus egregia altitudinis, minoribus fere omnibus, & organo, opere stupendo, magnificentia, & sono cætera Silesiæ si non excedente, certe nulli cedente, & honestissimis ornatibus exornavit. Porro ædificium novi Collegii Canonici amplum, & magnificum funditus erigere intendit, & notabilem partem executioni mandavit, Prælaturam amplam, & commodissimam fratrum domum, intrinseca excepta expolitione, quam præter alia plura videre licuisset, ni 1715. 29. Julii mors præmatura oculos clausisset in laudabilissimo proposito ab ingruentibus infortuniis, & damnis fulgurum, incendiorum, & armentorum strage nunquam turbato, sed omnia cœlesti Patri, omnium auctori, committenti in cujus manus anno, & die dicto animam commendavit.

LIV. JOANNES VIII. Cramer, natione Silesius, patria Galensis, ex Districtu Zoltensi, 1715. 11. Septembris ex Præposito Kreidlensi Infula coronatus a Carolo VI. 28. Decembris, & a Serenissimo Episcopo Vratislaviæ dicto confirmatus est; quem desuper Reverendissimus D. Vicarius Generalis, Leopoldus Comes de Franckenberg installavit, & Reverendissimus D. Elias de Sommerfeldt, Canonicus, & Suffraganeus Serenissimi Episcopi Vratislaviæ 1716. 19. Martii infulavit. Continuavit is bene cœptum ædificium, Prælaturam cum parte domus fratrum expoliit, & magnis expensis reparavit partem Rippæ in mola, & alia ad illam pro fructu Canoniciæ appertinentia. Sic & a noxio vicino, præterfluente Odera, cujus littus hortum ambit, non nihil vexatus, multis æque sumptibus remunerare conatus est. Ecclesiam magis exornandi nulla urgebat necessitas, defectum tamen minoris organi supplevit novo; pie demum in Domino obiit 1720. 1. Februarii.

LV. FRIDERICUS I. Lengsfeldt, ex Comitatu Glacensi, patria Rosenthalensis, ex Parocho Strelicensi electus 1720. 21. Martii, omnibus viribus sarcinam a movere conatus, sed frustra, tandem suscepit, confirmatus a Carolo VI. Cæsare 14. Junii, a Serenissimo Episcopo Vratislaviæ dicto 16. Maji ejusdem anni, installatus a Reverendissimo D. Suffraganeo Elia dicto infulatus 1722. 4. Octobris. Damna littori dicto ab Odera illata persæpe magnis expensis reparavit. Collegium Canonorum antequam continuaret ædificare, extra illud in territorio Arenensi domos duas perutiles struxit; imo, quod laudabilissimum, Canoniam, alieno ære gravatam plene liberavit, & dum majus ædificium prosequi cogitaret, longæva prius infirmitate probatus, pie in Domino obiit 1724. 10. Julii.

LVI. SIGISMUNDUS I. Passonius, Silesius Vratislaviensis, electus a potiore Canonicorum parte 1. Augusti 1724. potestatem gubernandi in temporalibus extraditam accepit a Carolo VI. 27. Octobr. 1724. spiritualement impetravit a Serenissimo Electore Trevirorum, & Episcopo Vratislaviæ dicto 19. Octobris 1724. & sic ex Parocho Conradi villæ omnium Parochiarum Arenensium Parochus effectus est, dum illum Reverendissimus D. Antonius, Comes ab Hatzfeldt, & Gleichen, Vicarius Generalis ad Collegiatam hanc D. V. Ecclesiam Festo S. Andreae solemniter installavit. Anno 1725. 23. Martii a Reverendissimo D. Suffraganeo dicto infulatus est, cui merito ex hucusque laudabilissimis gestis Elogium hoc conscribi licet:

SIGISMUNDUS Vratislaviæ ex Canonicatu oriundus,

Canonicus Regularis factus,

& merito:

quia ad Ordinem, vitam mixtam profitentium,

Chorum, & Curam,

Pulpitum, & Cathedram

summe idoneus,

quo utroque sibi injuncto, & bene probato,

ita fratrum animos connexuit,

ut in Festo D. Petri ad vincula,

Collum ejus

ligaverint aureo vinculo.

Sed esto:

tam sit onus, quam honos,

quod vinculum hoc secum trahit,

SIGISMUNDUS,

Musis dignus,

illud portandi capacitatem initio jam

comprobavit,

sapientiam

dum amavit,

suos serio ad amplectenda studia

exhortando, promovendo,

&, doctrinæ fontes quia libri sunt,

liberum eam hausturis ingressum

favet

ad Bibliothecam.

Praelaturam admirabilem adeo in modum exornavit,

ut & Successoribus prodesse velit;

assertum probat magnifica non modo mente concepta,

sed vere in opere comprehensa Bibliotheca,

nec non alia,

tam pretiosa,

quam solida,

a vetustate, & edaci rerum tempore non facile consumenda

ornamenta.

De quieto, quo de facto caret, Dormitorio sollicitus,

partem ei annexuit templum versus,

sed particulari commodo publicam praeferebat utilitatem,

intentum abruptit;
 maluit enim nocturnam ab exteris tolerare inquietem,
 quam publici scandali occasionem,
 e suspecta domo, in Arena sita
 emergentem.
 Ut igitur lapis iste offensionis inoffenso transfretur pede,
 non reliquit lapidem super lapidem,
 sed domo funditus
 eradicata,
 locum ejus
 præclaro cohonestavit
 ædificio.
 Structuræ captæ, complendæ Prælaturæ, totiusque Collegii
 Canonici ulteriorem prosecutionem,
 cum hæc vetent tempora gravia, & annorum sterilitas,
 annonæ penuria sat pressum
 subditum ne magis opprimat,
 aliam, Dominio ut profit, subito, ne obsit,
 invenit methodum,
 quando præter novam ædificatam in Arenæ suburbio,
 urbanas complures magnificentia excedentem domum,
 Scultetiam in Haltenborn,
 tabernam annexo jure braxandi in Marxdorff,
 justo emptionis titulo,
 expensis permultis,
 Canonix utilitati appropriavit.
 Multa prætereo, quæ damna reparavit, non pridem illata
 molæ, & littori ab aqua,
 Tinenſi granario ab igne.
 Plura ut videat benevolus Lector,
 illum ad Insigne Ejus, conctram, remitto;
 apparebit in Oratorio splendido,
 & pretiosissimo,
 ad Pontificalia Missarum solemnia,
 quo fas est,
 apparatu.
 Plurima dabit postera temporum longævitæ,
 quod superiorum faveat sempiterna benignitas.
 Parcæ igitur parcite, & vinculum supra datum
 ne rescindite;
 donec nivea provectæ ætatis canitie
 conspersum caput,
 Canonix
 Regimen temporaneum
 felix
 mutet in ævum æternum.

V R E D E N S W E G E N S E ,

Seu Vrensveghense prope Northornam in Westphalia Diœcesis Monasteriensis, & Comitatus Bentemenfis Canoniorum Regularium S. Augustini Collegium fundatum 1394. opera, & consilio Everhardi de Stelmelo, cujus fundationis series in Chronico Montis S. Agnetis fol. 157. cap. 10. talis prostat: Anno MCCCXCIV. circa Festum Purificatæ V. M. Fratres Clerici de Familia, & Congregatione Venerabilis D. & Magistri Everhardi de Stelmelo, Baccalarei in Physica, seu Medicina, cœpere de voluntate, & consilio ejus ædificare locum pro Monasterio futuro in Vrensveghen super hæreditatem dictam Enoldint, & obtenta licentia Episcopi Monasteriensis, Reverendi D. Ottonis de Höye, & consensu Decani, Archi-Diaconi, & Capituli 1. Maji, postea in Adventu Domini die S. Thomæ Apostoli consecratum fuit parvum Oratorium ibi, ubi nunc Ecclesia murata est, & nunc etiam die eodem quatuor Presbyteri de Familia D. Everardi sunt ibi investiti habitu Ordinis Canoniorum Regularium a D. Wenomaro Ordinis Fratrum Minorum, Episcopo Symbaliensi Generali Vicario in Pontificalibus D. Ottonis R. Episcopi Monasteriensis; quorum hæc sunt nomina; primus fuit D. Henricus Kyndeshoff de Daventria, D. Herpe de Lippia, D. Hermanus Plechtenberich, D. Joannes de Juliano. Primus Prior electus D. Hermanus. Hi quatuor primi steterunt per se sub Episcopo Monasteriensi; quia fundatores eorum noluerunt eos subjici aliis: sed anno MCCCC. incorporati sunt Generali Capitulo in Windesem in Diœcesi Trajectensi prope Zwollas ad unum milliare sito. Hæc Chronicon. Prolioxorem hujus Canonice narrationem protert Chronicon Windesemense Libro 1. cap. 38. fol. 162. in hæc verba: *Anno Domini MCCCLXXXIV. &c.*

Uberiorem hujus Canonice descriptionem, ex ipso fonte desumptam, seu a moderno loci Præposito gratiosè communicatam hic damus, simpliciter exaratam:

Anno gratiæ 1394. Divino favore, sollicitantibus, & satagentibus piis viris, & DD. Venerabilibus, D. Henrico Crull, & Everardo de Eza, & Nobili Comite de Benthem Bernardo beneficiente, Monasterium nemoris B. V. M. prope Northorn fundari cœptum est. In primis inclytus ille, ac Nobilis Comes Fratrum posterior natus fuit, sed animi virtute neutiquam segnior, Filius præclari Joannis Comitis de Bentheim, & Illustris Conjugis Elisabeth, Filie magni, & Nobilis D. Simonis de Rippia. De his ergo natus Comes Bernardus post Fratres superstes, circa annum 1364. vitæ suæ 34. Comitatum Benthemensem regendum accepit.

Interim post annos quinque, vel sex, in Bello Ducis Brabantie, & Geldrie super Mosam in terra Juliacensi miles factus, uxorem duxit Filiam præclari D. de Stenvordia Balduini Brunitam, quæ & ipsa facie decora, & omnibus acceptabilis, & gratiosa, improlis tamen. Bernardus in rebus militiæ, & Patria defendenda strenuus, & Bellis victor, in Divinis Deo mirabilius devotus extitit; horas enim, quas de S. Cruce, B. V. & Passione Domini dicimus, quotidie legit, sanctos sibi speciales, quos coleret, elegit, Missam quotidie audiit, vel, si ob negotia gravissima impeditus fuit, ea die carnes non comedit. Omnes in mensa Religiosos super se sedere fecit, duodecim pauperes quotidie ad mensam pavit, unum & pro se quotidie jejunare fecit, Psalterium pro se omni die semel, & Feriis sextis ter legi disposuit, in Profestis B. V. pane, & cerevisia contentus, quosvis Patronos suos prævio diei Festi jejunio honoravit. Specialiter vero omni Feria quarta, quoad vixit, carnes gustare renuit; &, quod res est, multa bona Allodialia, ac prædia Monasterio in perpetuam Possessionem tradidit, ejusque semper in omnibus necessitatibus Fidelis Dispensator, & Tutor immobilis permanfit, adeo, ut quævis mala, unde unde tandem illata, plus sibi, quam Monasterio inferri peroptarit. Denique his, & aliis piis operibus devote, & laudabiliter intentus, post Monasterii Fundationem pene 27. annis supervivens, ætate grandævus, peste inguinum, & pustula correptus in castro suo Benthem obiit 1421. ætatis 91. Vrendeswegiæ ante summam aram reconditus; cui succedentibus annis apposita fuit magna turba ex stirpe hac legaliter progenita. Porro tum Ecclesiam Scutorpiensem administravit Curatus quidam, & Pastor, Henricus Crull, qui, quamvis carnis suæ nitela seductus, aliquando carnaliter vivens, tempus varie consumeret, Divina tamen miseratione conversus, non modo vitam in melius commutavit, sed & mundum cum omnibus blandimentis suis deserere, & in arctiore semita se pœnitentia castigare irrefragabiliter decrevit. Unde visum est illi, secretiorem quemdam locum eligere, ubi solus, vel cum uno saltem Fratrum quietius Domino posset deservire. Cum ergo circumiret, & aptum locum solcite quæreret, nec inveniret, tandem Comitem de Bentheim D. Bernardum dictum adiit, eique suum propositum aperuit; vir autem hic providus,

& prudens, bonum, & inopinum D. Henrici hujus propositum laudans quidem, intentionem vero de reclusionem, & solitudine non approbavit; rationabiliter omnino dissuadens, respondit: D. Henrice! vestra intentio nobis quidem grata est, propositum autem de inclusionem non placet; nam salubrius mihi aliud occurrit, si tamen consultum & vobis videatur; ut nempe novum ego, & vos Monasterium condamus, ubi & plures vobiscum, imo & plurimi per multa Sæcula sedulum Deo, ac fructuosum famulatum exhibere poterunt; quamdam enim coloniam, seu prædium mei juris habeo in Parochia Northorn, & Berscapio Vrelstroepe, locum Monasterio construendo aptissimum; hunc ad Monasterium, si placet, cum omnibus Attinentiis, & Requisitis offero libentissime. At D. Henricus de præclari Comitis consilio, & promisso, quasi divinitus factus, gavisus, & multum recreatus, cum gratiarum actione, decretum oblatum approbavit, & acceptavit.

Tum & vir quidam venerabilis erat, D. & Magister Everhardus de Eza, Ecclesiæ in Helmole Curatus, & Pastor, qui diu probatam vitam duxit, & devotam in domo sua Presbyterorum, Clericorum, & Laicorum Congregationem tenuit. Huic ergo infirmo decumbenti apparuit B. V. cum B. Paulo, & Augustino, significantes, a Divina voluntate prævisum, & ordinatum esse, ut ipse novum in finibus Westphaliæ, & Twertiæ Monasterium construeret; nam & S. Paulus, quasi Dux Verbi, intulit: In mea Diocesi construere satages. Hujus Everardi Capellanus aliquando fuerat dictus D. Crull, qui accepto D. Comitis Bernardi proposito de loco, & situ Monasterii construendi, altero die ad D. Everardum venit, omnia insinuans; ut ad honorem Dei, & plurimorum salutem, dictum locum inviseret, & si aptum iudicaret, cum eo ad Comitem pergere, & assumere dignaretur, supplicavit. Everardus D. Henrici verbis lubenter auditis, pro tota devotione ignitus, animo exhilaratus, promissum simul, ac denuntiationem cum ostensa sibi visione comparans, se gratanter omnia accipere, & fideliter exequi pollicitus est; cito igitur currum pariter ascendentes, & locum invisere, & Comitem consulere profecti sunt; quos & ille debito honore suscipiens, & de Claustrum exstruendi desiderio seriose tractantes audiens, læto corde, ac devota mente, omnia promissa se plenissime daturum respondit, dicens: Non solum, ut promissimus, locum Monasterii construendi voluntarie dabimus, sed ope Dei gratiæ progressu temporis ampliora adijciemus, quod & postea magnifice adimpletum est. Anno igitur 1394. Bernardus hic pro animæ suæ, & parentum salute, de consensu Fratris sui Christiani, & Nepotis Arnoldi de Luterswick, locum, & prædium Egnoldinck in Parochia Northorn situm, cum omnibus, & singulis pertinentiis suis, & campum quemdam Scatencamp cum piscatione ad fundationem Monasterii in honorem Dei, & B. V. dictis DD. Henrico Crull, & Everardo de Eza simpliciter, & pure dedit, & omnino resignavit; & quod ore primum, & voto fecerat, manu, & litteris mox munit, & confirmavit. Sacerdotes ergo illi cum gratiarum actione Comitis oblationem acceptantes, Divinam ordinationem non segniter executi sunt; nam D. Everardus quosdam Familiæ suæ jam sat instructos cum aliis quibusdam ad præparandum, & inhabitandum locum eo illico destinavit, qui & cum rebus, & utensilibus necessariis venientes, pro viribus locum præparabant; licet enim locus prius a Deo electus, & præordinatus, incultus tamen erat, & spinis, & arboribus obsitus; quod contigua adhuc loca evidentius demonstrant.

Denique potissimum adverte, quadraginta ante ædificationem loci annis multa, & mirabilia præcurrisse signa, imo ipsum Monasterium jam prius stare videbatur, campanæ pulsari, lucere luminaria, cantus, processiones, Fratres in albis conversari, & multa alia mirabilia; quæ ita contigere: Habitavit ibi, ubi Monasterium dein ædificatum est, homo quidam simplex, & Deo devotus, qui diu per singulas septimanas bina vice faculas vidit flammantes quatuor, usque ad nubes protensas, vidit non per somnia, sed mentis omnino compos, stans, vigilans, dein processionem valde magnam, cujus finem considerare vix poterat; procedebant autem bini, & bini, albis induti: Quos unus, cappam Choralem gestans prosequi videbatur; voces etiam eorum mire, & dulce in excelsis resonantes audiit: Unde præ nimio gaudio, & stupore in terram corruit. Simile alteri cuidam hujus loci colono visum est; nocte enim quadam mirram quamdam candidarum avium multitudinem adventare, locum undique occupare, & universa ad ipsum pertinentia abigere, & devastare conspexit; ex qua visione ille nimis conterritus, & de suarum rerum direptione anxius, uxori visionem mox tristis, & gemens manifestavit. Illa nocturnis his phantasiis nullam fidem adhibendam asserens, maritum solatiis, quantum potuit, erexit. Sed quid? brevi Domicilium cum attinentiis pro usu Monasterii construendi Comes erogavit. Hinc, cum in albis Fratres accedere conspexit, mulier marito dixit: En aves candidæ, quas in visione omnia tua occupare conspexisti.

Tandem

Tandem & ipsos Fundatores singulariter certificare dignatus est Deus; dum enim Venerabilis D. Everardus, & Henricus ad prædium adventassent, hæsitantes, ubi potissimum Ecclesiam, & Monasterium convenientius erigerent, ecce avicula subito, quasi a Deo missa, ante eos in carro sedentes, & mirantes descendit, temperatoque, & basso volatu præcessit, donec ad quoddam dumetum, densis spinis coopertum venirent; ubi residens præfaga voce, quasi rationalis ales mire, & solatiose modulans, creatori dulces cæpit resonare laudes. Demum, quasi clarius intimans, & fortius imprimens, hic, hic, hic vivaciter decantavit; quod D. Everardus cœleste miraculum animadvertens, ecce, ait, Fratres! hic est Locus, quem sibi Deus elegit, & nobis ad oculum designavit. Hi ergo de Episcopo, Territorio, circumscripto loco Fundatores divinitus admoniti, & certificati, in Dei nomine, & B. V. honore struere cæperunt Monasterium, & sanctuaria eo ipso in loco, ubi avicula deposuit, & chorum magnæ Ecclesiæ lapideæ posuerunt.

Exstructo Monasterio mox Deus revelare dignatus est, quam ad ipsum locum gratiam haberet, quam revelationem devotæ cuidam fœminæ factam D. P. Henricus Kindeshoff, primus Canonici hujus Prior ita descripsit: Revelavit B. V. devotæ cuidam personæ, locum hunc pridem à Deo fuisse præordinatum, electum, & nunc valde dilectum. Inter cætera verba hæc dixit: An nescitis, non consideratis, quam mire Filius meus locum hunc ordinavit, & Fratres ibi direxerit? in omnibus plane pressuris, & tribulationibus eos consolabitur, & adjuvabit, ita, ut, si re vera totus ei se mundus objiceret, nil contra illos sit prævaliturus. Dein & ipsa B. V. piam opem, fidelem assistentiam, continuam protectionem, & perpetua suffragia promisit, dicens, omnibus loci hujus incolis in cunctis necessitatibus corporis, & spiritus, temporalibus, & æternis se refugium fore; si tamen sic in Religione pura, sine personarum acceptione, in spiritus exercitiis continuo proficere studerent, & cæptam devotionem, & reverentiam specialiter servarent. Hinc mirare tria notabiliter gratissima, Dei electionem, cœli, & B. V. protectionem, Religionis, & devotionis exactorem; quæ, ut hæctenus sancte observata fuit, & quam sæpe B. V. locum protexerit, miris Chronici exemplis demonstratur. Sed brevitatibus causa omittis his contexo Historiam.

Ædificiis igitur Religiosorum utcunque demum erectis, ex speciali Commissionem D. Episcopi Monasteriensis, Ottonis Höga, primos quatuor Fratres habitu Canonico-regularium vestiit, D. Henricum Kindeshoff, D. Herponem Presbyteros, Hermannum Plettenberg, & Joannem Gulich, Clericos Venerabilis D. Wennemarus, Episcopus Cymbaliensis, Suffraganeus Monasteriensis, qui locum, & Oratorium consecravit, & vota horum Fratrum excepit. Dein eorum investitorum consilio, & consensu, & auctoritate Episcopi D. Kindeshoff e Daventria in Rectorem primum ordinavit, & præfecit, & curam animarum, & temporalium administrationem eidem commisit; necdum enim Monasterium hoc sub Capitulo Generali fuit, sed immediate sub Episcopo Monasterii.

In magnis ergo angustiis aliquamdiu degebant Fratres sic constituti, tum propter rerum inopiam, tum invidorum petulantem insolentiam, ita, ut quidam Domum hanc aliquando confurgere, & proficere posse omnino desperarent; ipsimet Fratres pusillo animo jam fieri potuissent, ni in Christo, & B. V. Sponsionem de Fideli assistentia accepissent firmissimam; at Divino favore non solum numerus Fratrum admodum fuit adauctus, sed & Religio, & devotio, & victus competens per plures Benefactores liberalissime datus, quos inter specialiter numeratur inclytus Domicellus, Arnoldus de Guderswick, qui, quantum hunc cætum amarit, ex eo liquet, quod, cum a principio Foundationis locus fuit adhuc incultus, spinis densis obscurus, & ædium inops, ipse tamen Fratres invisere fuerit solitus, & ita dilexerit, ut sæpius diceret: Utinam Filius meus Everwinus ita annosus esset, ut Patriam regere posset; ego hic vobis cohabitare, & pulmenta vestra comedere vellem. Sed Dominus non omnino sprevit precem ejus; infirmus enim ita suos alloquebatur: Si ad Monasterium B. V. & hos Fratres me deferre non vultis, saltem cadaver meum ad manipulum textorum ligate, & in Vectam fluvium projicite, ut vel per defluentem aquam illuc deducar. Fuit hic Comitibus Bernardi dicti ex Sorore Nepos, post mortem ad Monasterium honorifice depositus. Everwinus etiam optimæ indolis puer, & ipse a progenitorum favore non degenerans, nec corde duplici Canonici affectus, pro Ecclesia lapides frangendi libertatem concessit. Aliquando, cum Patrem Walramum, probitate vitæ sat eximium, & verecunda lenitate vidit esse conspicuum, sic ad eum Nobilis Princeps: Pater, vos in Choro, & Monasterio Prior sitis, ego foris ero, fidelitatem insinuans, ac promittens, ut & opus sat implevit, res, & causas Monasterii, ut proprias fidelissime defendens. Tandem & hic egregius Benefactor ibi sepultus est anno 1454.

D. Henricus de Crull, Pastor in Scuttorp dictus, cum ad 30. usque fundatæ Canonici annu Fratribus in Sæculo utiliter deservisset, Ecclesiam suam sponte resignavit, & relicto Sæculo se totum, & omnia sua Deo obtulit, & Canonici, ubi in sequestrata domo vivens, S. Scripturæ Lectionibus, & devotis Orationibus sese continuo refecit, & sic immolata quotidie S. Hostia tempus, in Sæculo amissum redimere, & S. Ecclesiam adjuvare circa septennium diligentissime curavit, donec obiret 1423.

Porro cum inelyto D. Bernardo hoc Principales Benefactores, seu potius Confundatores Canonici hujus fuere Joannes de Beveren, cum Gertrude Uxore, quorum vitam, plane miram hic ponere nimis longum, & fors tædiosum foret. Hic Joannes e numero Curialium in Benthem Castellanus inelytus genere, & substantia locuples, primo quidem unice mundo deserviebat, & vanitati; at per Gertrudem piissimam ex integro conversus, mundo valedixit: Inde Conversus Canonici Windesemensis factus, cum Sanctitatis opinione obiit 1408. Coniuge Moniali facta in Parthenone Depenvennensi, supra dicto. Sequitur nunc

Catalogus

Reverendissimorum DD. Antistitum Canoniorum Regularium B. V. in Vrendewegen.

I. HENRICUS Kindeshoff, a juventute sic præventus a Deo in Benedictionibus dulcedinis, ut humana lingua eloqui has vix possit; adolescens enim Deum timere, & per viam mandatorum ejus incedere cepit, mundum, & se perfecte contemnens, continuo in fervore spiritus ambulavit, usque adeo illo accensus, ut Daventriæ in Ecclesia Sæculares Canonicos, & alios pompaticè, & vestibus pretiosis incedentes fraterne corrigere, & arguere non sit veritus. Dein a D. Florentio Congregationis Daventriensis Patre, & Magistri Gerhardi de Groet discipulo receptus, quodam minus discreto fervore juvenilia membra vix non omnino debilitavit; sed ad D. Everardum de Eza, Curatum, & Pastorem in Helmole, corporum, & animarum medicum missus, pristinae sanitati restitutus est. Inde, digitis, & artibus jam præmortuis reconvalescentibus, officia sua fecit, ad opera coquinæ deputatus, injuncta humili mansuetudine adimplevit. Quare D. Everardus eum in Presbyterum ordinari fecit, & tandem Zwollas versus ad Congregationem Sororum Confessorem ablegavit; ubi, quia anima ejus totius decore virtutis radiabat, & animarum zelus mire flagrabat, pro viribus ad hæc se studia convertit. Daventriam ad Ordines recipiendos missus, bona hospitia in Holten declinans, ad quemdam solitarium divertit, & in fervore spiritus per devotas collationes cum eo noctem deduxit insomnem; & quia in virtutibus, & signis primus extitit, etiam in regimine Prior factus est, & Prælatus: nec sic quasi potestate dominantem se ostendit, sed quasi charitate servientem, pristinam humilitatem, simplicitatem, obsequii alacritatem custodiens, implevit scripturam: Rectorem te posuerunt, esto inter eos, quasi unus ex eis. Erat plane pater Ille Venerabilis vir simplex, & rectus, & bonus, magnæ devotionis, & præcipue humilitatis, & istam Domum omni humilitate fundavit. Clericis, & Laicis Constitutiones præscripsit, Horas B. V. teutonum lingua, *Septem Psalmos Penitentia, Vigilias Defunctorum, Benedicite, Gratias* eosdem docuit, qui ad refectionem suam sacram lectionem jugiter audiunt, circa quindenam Capitulum cogunt, toties confitentur, & infra annum sacram Evcharistiam crebro sumunt. Modum salutandi invicem per nomen JESUS, & MARIA, & ad horologii, & campanæ sonum, & ingressum cellæ salutationem Angelicam dici ordinavit; fuit enim alacris valde in docendo, severus in corripiendo, tentatis, & tribulatis multum benignus, efficax in consolando, & his pene jugiter insudabat. Tantus & ei inerat pro domo Dei, religione, animarum salute zelus, ut sine discretione, & personarum acceptione quoscunque, & undecunque pro conversione animarum adventantes reciperet; licet tota Frisia, & Hollandia conversa ad eum venisset, volens omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem nominis Dei venire. Et, quamvis aliorum curam ageret, se tamen ipsum non negligebat, sed in divina absorptus, S. Martinum Patronum suum sequens, oculis, & manibus in cælum semper intentus, ab oratione non relaxabat, ita, ut sub rasore sedens, admonitus, ne læderetur novacula, vix ad modicum orare desisteret. Paupertatem cum eodem Martino in spiritu, & corpore, utensilibus, ædificiis, & rebus omnibus, velut Christi amicam, & Religionis sponsam colere curavit. Corpore quidem pauper, tenuis, & macilentus, sed spiritu dives, & pinguis, ut spiritualia promoveret, temporalia non curavit.

Unde

Unde toto tempore Prioratus sui pene nil non attentavit; nec ædificiis ampliandis intentus fuit, excepta sola Ecclesia lignea, ab ipso inchoata, non tamen erecta, sed propter fratrum dissensionem de loco, in quo erigeretur, aliquamdiu in terra jacuit. Tanta denique innocentia vir hic claruit, ut nunquam criminale quid ab infantia commisse a Confessoribus perhiberetur, sicque factum est, ut labor, exhortatio ejus non esset inanis coram Deo, qualis enim pater, tales & filii erant effecti; obedientia enim in eis tanta emicuit, ut non solum laici ad opera gravia, & vilia essent parati, sed Fratres Canonici, & Clerici etiam laboribus gravissimis, & vilissimis, secandis lignis, operibus coquinæ, & aliis, pro mulsoribus mulgentes, vel scutellas, & fratrum vestes abluentes, ad tempora longa se exponerent obedientissime. Sed patientia eorum qui prædicabitur? quæ ab inexpertis vix credi potest; tanta & paupertas fuit, ut egerent pene omnibus. Dum in quadam magnæ festivitatis vigilia post jejuniorum inediam, pondus diei, & æstus ad bibendam collationem post vespertas fratres convenissent, non tantum cerevisia, sed & tifana in Monasterio defuit. Coquus ergo vicinos adiit, & tifanam sibi commodari humiliter rogavit, & ad refocillandum conventum attulit. Quid familiares habere potuere, ubi tantum inopiam conventus sustinuit? & in his Venerandus P. Henricus Prior tanto patientiæ clypeo munitus, humano deficiente auxilio devotivo, & confidentius in orationibus Deo se, & suos commendabat, quibus & inopine, & quasi miraculose sæpe providit, ut exhilarati fratres etiam egentes patientissime de cætero perseverarent: ipse enim bonorum memoria dignus Joannes de Beveren, cum Monasterii indigentiam rescire posset, in frumento, brasio, & lardo in curribus liberalissime transmisit. Victualibus consumptis, cum & pecuniæ deessent, Prior currus, & carrucas sine pecuniis emittens, necessariis procuratis onustos recepit; eo autem tempore Conventum cum sex Fratribus, & uno Novitio, & quatuor Conversis tenebat. Cum itaque, ut dixi, hujus præclari P. tempore Ecclesia lignea ædificata fuisset, multis tamen diebus in terra jacuit, non erecta, eo quod de loco situs Fratres Capituli dissentirent. Sic factum, ut duo Fratres cum Novitio ob dissensionem discedentes aliud solemne Monasterium Regularium fundarint, nomine Gaesdonck prope Goch.

Prima vero hæc Capella lignea septennio stetit, secunda 44. annis, tertia nunc perseverat Ecclesia lapidea ad laudem Dei jugiter, ubi Deo in excelsis altithrono laudes resonant. Et, ut quid secreti de prima referatur, contigit, ut conversus quidam ab hoc Priore investitus, probationis suæ tempore graviter de deponendo habitu tentaretur, quem B. V. consolata est; in Festo enim SS. omnium in Matutinis sub *Te Deum laudamus* visa est Illi converso corona de sursum delata, & super Fratres in choro, Hymnum hunc ingenti devotione, & cordis alacritate decantantes expansa, in qua denique Virgo innixa apparuit pulcherrima, pluribus virtutibus Angelicis stipata; sed in versu ultimo: *In te, Domine, speravi*, Corona oculis ejus subtracta, & in cælum recepta est; qua visione tentatus recreatus est, ut & vota gaudens profiteretur, & laudabili conversatione bonam, & longævam vitam dein duceret. P. Henricus, cum circa quinquennium laudabiliter præfuisset, & utiliter, sponte, & humiliter resignavit, & sic nacta majori quiete, & causa Deo vacandi, Lectionibus, Orationibus, Meditationibus, Exhortationibus, & piis Exercitiis intentus, peste septimo foundationis anno decessit, & more S. Patroni sui Martini, oculis, & manibus in cælum intentus, *Te Deum laudamus*, *Benedictus Dominus*, *Laudate Dominum de cælis* recitavit, & sic levi quodam sopore in pace in id ipsum visus est obdormire anno 1400.

II. HERMANNUS Plettenberg Prior creatus, vir per omnia Religionis aptus inventus, ad legendum, cantandum, scribendum, & interna sedulus, & fervidus, circa exteriora utilis, discretus, & providus; &, ut compendio laus ejus declaretur, eloquio dulcis, moribus modestus, corde, & opere justus, & pius, Deo, & hominibus dilectus fuit: factus autem Prior, tanquam fidelis servus, & prudens ad usque vitæ terminum Monasterii utrumque statum laudabiliter, & religiose gubernavit. Non diu tamen rexit, anno foundationis septimo peste discedens, habita prius hac visione: vigilantibus oculis miram nigerrimorum corvorum, ad eum concitato volatu prope rantium multitudinem conspexit, qui locum ægri decumbentis, parietenus undique occupabant, &, ne parietum albedinem discernere posset, suis umbraculis, pennis obtegebant. Visione hac terribili territus ad B. V. confugit, cujus imago mulieris, amictæ sole, & corona stellarum duodecim in capite ejus coram eo pendeat. Hac mox invocata omnis illa multitudo teterrima, quasi ad tonitruum vocem, tremebunda diffugit. Hac visione vir Dei probatus, & purgatus, & cælesti demum visione recreatus, & liberatus, tum dein SS. Angelos, in albis ingredientiæ vidit, & ad ministrum dixit:

qui sunt hi ingredienti? minister advertens, quod visionem videret, respondit, quid, Pater, videtis? respondit, quosdam in albis video, qui me veniunt consolari. Sic convocato Conventu sub Lytaniis super se ipsum, & pro se ipso in mortis hora cum flentibus flevit, cum legentibus legit, cum orantibus oravit. Sana igitur mente, sano consilio, coram positis fratribus, & orantibus, obdormiit in pace 1401.

Frater Herpo, primus Sub-Prior primi Prioris, P. Henrici Kindeshoff, cum eo investitus, & promotus fuit; &, quomodo in vita sua dilexerunt se, ita & in morte non sunt separati, die eadem invicem salutantes, valedicentes, & decedentes cœli præmiis remunerati sunt. Hic F. Herpo homo modestus, simplex, & rectus fuit, qui, Christi vivifica, & Divina Sacramenta conficiens, & offerens, hac cœli visione demonstratus est: Virgo quædam maximam Angelorum, & SS. multitudinem ei assistere vidit, quorum aspectu miro gaudio repleta, & recreata fuit. Ex miris autem operibus, quæ Virgo vidit, & quibus intenta fuit, cum legeretur Evangelium, nec legere poterat, nec orare. In elevatione Dominici Corporis, & pretiosi Sanguinis vidit duos Angelos celebrantis brachia sustentare, & cum elevante reverenter valde elevare, dein summa reverentia complicatis manibus eos inclinare, & adorare conspexit. B. V. celebranti pariter assistere vidit. Inter cætera vero valde mirabatur, quomodo præ multitudine Angelorum, & SS. ad Altare circumquaque confluentium, & in aram consistentium, quibus undique circumventus, & compressus videbatur, ipse celebrans movere se posset. Denique in fine Missæ Benedicto populo super celebrantis caput pulcherrimum puerum cum Herpone pariter benedicere vigilantissime intendit.

Ut ne ista correptio, qua Deus Monasterium castigavit, ut peste de Fratribus Clericis, & Laicis initio decem, & octo percelleret, ita, ut de Conventu unus tantum Fratrum cum Novitio superesset, Dei ira existimaretur, in principio per B. V. visitationem populum suum Deus consolari dignatus est; cum enim in ipsa infirmaria in septem lectulis ægri decumberent, juvenis quidam duodecim annorum, innocens, & purus, in lecto suo sedens, vestitus, & erectus, B. V. prope ipsum assistere vidit, eumque maternaliter consolari. Dein B. V. per ordinem ad singulos infirmos transire, & visitare, & recreare patenter aspexit. Quam visionem omnibus confidenter declaravit, & qua hora circum quemlibet contiterit, interrogantibus insinuavit. Visum est Priori Henrico, ut dein Domus illa Refectorium B. V. appellaretur.

Diricus Huxaria vespere, nocte ea moriturus, admirabilem dealbatorum turbam ad ipsum venientem vidit, qui infirmi stratum ambientes, & singuli Codices in manibus tenentes, ut cœlestes agentes exequias super ipsum velut in procinctu jam migratorum Psalmos lætitabant.

Henricus Posteken Laicus familiaris, apostemate faucius, manifeste D. Jesum quasi præcedere, & SS. Passionis suæ Crucem bajulare, & cum quadam nimia corporis fatigue, tanquam sub cruce ruiturum miserrime incedere vidit. Adverso adeo tempore quidam fundatorum Monasterii, & benefactores fratres visitare, & consolari statuere; qui infirmariam introeuntes, & lectulis, ubi ægri respirabant, approximantes, mox quandam miri, & gratissimi odoris fragrantiam persensere, quæ omnium Apothecarum aromata, quæ ipsi unquam odorabantur, mira suavitate vincere putabatur; quo illi obstupefacti miraculo gratiam Dei mirantes, multis annuntiarunt, quod ibi pro fœtore suavem odorem, & pro apostematum sanie aromatum fumum comperissent respersum.

III. THEODORICUS de Vianen, peste cessante a Capitulo Generali electus Prior, Vir humilis, & probus, ex Conventu Eymstein 1401. ab adolescentia bonæ indolis, & spei juvenis adolevit, ut quoddam præfagium futuræ probitatis in ipso radiaret. Factus ergo Regularis, virginalis, & sobrius, & scriptor egregius. De Cathedra Scriptorum ad Pastoris curam præter suam opinionem vocatus vir piissimus, prudens, humilis, pudicus, communi bono multum fidelis, & zelosus, habitudine, & vultu religiosus, & verecundus, & sermone temperatus, moribus disciplinatus, & prudentia discretus, ut de eo pronuntiarunt, qui hominem altius considerarunt. Per hunc Deus electi Monasterii sui statum quoad in - & exteriora mire ordinavit, per animarum lucrum, & temporalium augmentum in pecoribus, agris, pratis, redditibus, pensionibus, Grangiis, prædiis, Decimis, ædificiis, & fossatis. Satagit demum, ut Monasterium fieret Claustrum, & clausum septis fossatis, portis, seris communiens. Molendinum pro usu Monasterii cum rivo a supra adducto, & inferius deducto ipse fun-

fundavit, coquinam, pistrinum, & utrasque Domus Refectorii, & Dormitorii ordinavit, & construxit, omnes impensas, præsertim structurarum modico pretio consummavit, nunquam a bono vacans exercitio, vel legere, vel scribere, corrigere, imponere, pergamenum scribendis Libris formare diligentissime fuetus. Dei cultum, Cereimonialia, & ritus, præsertim Psalmodiam, & Melodiam Religiosa quadam temperantia, & laudabili elegantia per Gradus, & tractus, & pausas decenter, & moderanter textit, & ordinavit. In his, & plerisque aliis Domus hæc quoad utrumque statum per hunc hominem Dei quatuordecim annis, Deo cooperante multum laudabiliter est provecta. Tandem pius Dominus libertati pristinae eum restituere decernens, ab onere, & cura Pastoris absolvit; quod Is, ut ore proprio fateri voluit, diu desiderarat: Ut saltem sic intimius, & liberius ad Deum aliquantulum aspirare posset, diceretque cum Propheta: *Remitte mihi, ut refrigerer, priusquam abeam, & amplius non ero.* Demum anno 1431. obiit in pace, laborum præmia recipiens permanfura.

IV. HENRICUS Lodder, Conventualis, & Sacrista Windesemensis, corpore robustus, natione Westphalus, opere Mechanicus, brevis Staturæ, humeris amplus, capite calvo, rubea carne, barba copiosa, facie lata, nare symus, ventre vastus, carne pinguis, tibiis gracilis, pedibus parvus, grossa voce, cute nervosa, fervoris, & charitatis Zelo proficiens, sub modio delitescere nequirit, sed supra candelabrum in officio Prioris positus, Monasterium in personis, temporalibus, & spiritualibus bonis promovit, & exaltavit, ut Gloria Ordinis fieret; nam in fervore spiritus primo omnium instituit, quod omnes sui Fratres humilia opera quotidie exercebant, venias peterent, quandoque cum osculo pedum humi comederent, Disciplinas reciperent, hospitium pedes abluerent, opera vilia non abhorrent, humilitatem, & charitatem singulis exhiberent debitam, sine cibo, & potu ad portam venientem non abire permitterent, de cibo, & potu non murmurarent, de his vero, quæ habere poterant, comederent, & suo tempore bene dormirent, Horas B. V. septem Psalmos Pœnitentiæ, & Vigilias in laboribus simul legerent. Hæc, & alia plura in nulla Domo Capituli nostri tam stricte sunt observata, ut ibi inchoata referuntur; unde inde tam frequens veniarum petitio, & humilium exercitatio operum in plurima Capituli nostri Monasteria derivantur.

De illius temporalium moderata sollicitudine sufficit dicere, quod solemnem Domum lapideam, nunc infirmorum, fundavit, prædia, & Domos agriculturæ ampliavit, & augmentavit. Quædam jam pono de Baerle, prædio, ut ibi tum erat: est Grangia, Monasterio vicina, a Fratribus Familiaribus devote, & disciplinate commanentibus pacifice possessa, ibi in Benedictione Domini sunt pecorum stabula, & caprarum greges, juga boum, saltus equorum, campi, & agri, sylvarum ligna. Re vera quasi regio circa Jordanem alendis pecoribus fertilis, & apta, & nemus adjacens aquarum inundatione Monasterio bonus, tutus, & necessarius recursus, & guerrarum tempore quasi urbs refugii, & murus securus. Plura alia prædia, & bona mobilia, & immobilia Monasterio tum accrevit, templi & altitudo ab ipso fundata est, duplex ædificatio, & excelsi parietes templi; nam Ecclesiæ lapideæ prima Fundamenta posuit, quæ novem annis post mortem ejus cum ingenti proventu consummata est ita, ut dein Conventus esset ditior. Sed & in diebus ejus emanarunt putei aquarum; cum & exteriora sollicitè procuravit, & Dei cultum summe promovit. Bibliothecam insignem, & copiosam providit, curavit gentem suam, & liberavit a perditione, cum virtutes, & virtuosos paterne fovit, defectus, & vitiosos districtè exterminavit; hospitalis maxime peregrinorum, & hospitem pedes lavare fuetus, recusantes exemplo Christi efficaciter induxit, & media nocte Venerabilibus Hospitibus excipiendis somnum frangere, & surgere non dubitavit, per diem eos per Monasterium deducens, negligentes, & non diligentes si invenerat Fratres, coram eisdem de industria sæpe corripuit, qui mox flexis genibus culpam suam confitebantur, humi permanentes, dum a Patre jussi cum osculo terræ exurgerent. Unde Hospites valde ædificati Deum glorificabant, qui in diebus novissimis, & mundi finibus extremis antiquum Ægypti, Palestinæ, & Thebaidis Monachorum fervorem, & Ordinis Disciplinam in hoc nemore tam eleganter renovavit. Quare totus undique Westphalus orbis odore bono tam sanctæ vitæ valde recreatus, frequenter eos invisere, mores inspicere, & monita salutis pro remedio animarum expetere sollicitè curavit, & Deo tam ferventer famulantibus de omni sua facultate largiter contribuere. Ipse vero ab eis reciproce, a cunctis, ut Angelus Dei ingenti gaudio, & desiderio fuit receptus; magnam enim a Deo gratiam sibi datam reputabant, quod digni habiti sint, ut tanti nominis, & virtutis Prælatus ad eos dignatus sit declinare. Unde eum ut Patriæ Apostolum in suas singuli domos cum gaudio suscipientes, eo præsentè valde delectati communem omnium Patrem vocabant. Cunctis bonis

nis Religiosis, & devotis murus fuit inexpugnabilis, & imperterritus, in omnibus tribulationibus Auxiliator, & Protector, malis, Deum non timentibus durus Adversarius, & gravis Expugnator, & timor irremediabilis; boni Patrem cordialiter diligebant, malis, & militaribus, & oppidanis formidini fuit. Patrem suum carnalem, vassallum, a mundi vanitate ad Deum convertit, qui suum fortilitium deseruit, & Deo in cruciferorum Monasterio circa Osnabrugum serviit. Fuit & Pater clemens, misericors, & præ omnibus, quos novimus, vel vidimus, manus ad dandum semper habens apertas, neminem unquam cujuscunque conditionis sine solatio dimisit; quo plus dabat, eo ultra centuplum plura recipiebat; pro uno floreno Rhenensi aureo, pauperi Religioso Sacerdoti dato centum recepit. Omitto reliqua. Denique elemosynæ tam liberales erant, & promptæ, ut deficiente pecunia egentibus, & nudis, seu Discalceatis visis Sartoribus, & Sutoribus diceret, ut eis nova erogarent, queis fors dissimulantibus, ipse, quocum ab infantia crevit miseratio, & super afflictos pia gestans viscera, extrahens propria indumenta indigentibus elargiebatur. Hæc, & similia, & majora Pater pius sæpissime fecit, quæ commemorare non oportet omnia. Dum ergo his, & similibus virtutum studiis Deo cum magno fervore militaret, fama Illius longe, & late diffundebatur; unde plurimi bonæ voluntatis homines, in Sæculo potentes, corde compuncti, divinitus inspirati, Eum ad Monasteria antiqua reformanda, & nova instituenda Literis, & Veredariis Missis in Adjutorium requirere diligentissime capere; nam & humilibus devotis exercitiis Monasterium Ejus tum abundabat; sedecim enim inde Priores, aut Rectores Domorum Ordinis nostri cognovimus. Ad Eurum, & Nothum, Zephyrum, & Subsolanum, diversis in locis Monasteria reformavit, aut nova instruxit, & fundavit, dum ad vulturnum Saxoniam, ad corum Ostfrisiæ, ad Africum ultra Coloniam cis Rhenum, ad circinum Bethaniam, Ordinis nostri Cænobia ipse visitans perficeret; primus enim omnium in his locis Ordinis, & Capituli nostri Reformator, & Propugnator tum extitit, & Ezingen, Wittenberg, Richenberg, & Bodingen jam bene reformata, nostro Capitulo Generali solemniter incorporavit. Sic & cum Dioccesin Trajectensem guerræ, & tribulationes vastarent, & plurimos e suis Monasteriis fugere compellerent, Venerabilem Priorem Wilhelmum Vornken, & totum Conventum de Windefem obviis manibus, & corde magno, & animo volenti benigne suscipere Prior, & Fratres hi, humane pertractarunt, & cuncta necessaria victus, & habitaculorum gratiose ministrarunt, ita, ut de Dormitorio, & cellis, & aliis commodis suis exirent, & tam charis Hospitibus omnium devotorum susceptoribus libentissime loco cederent, & ipsi duo, & duo pariter ob loci angustiam in uno conclavi se sustinerent. Tanto denique charitatis Zelo fervebat, ut pro Gloria Dei, & oppressorum defensione, & animarum salute mori non pertimeret; contigit enim, quemdam Vassallum, Capitalem Prioris inimicum, ei sæpe comminantem, si posset ipsum unquam habere solum, statim vellet occidere, illi in sua carruca cum socio, & auriga sedenti, & per publicam viam in campo pergenti impetuose occurrere; videns autem Priorem, ira commotus infremuit, dicens, hic jam vitam amittes, & mortem, sæpius tibi a me intentatam incurres, quo audito Prior imperterritus, imo constantior fractus, mox e carruca descendit, & pectus suum denudans ait, si audes, & prævales, veni, & interfice me! en paratus sum, pro Justitia, quam contra te habeo, mortem suscipere. Illico Tyrannus obstupuit, & Prioris constantiam videns, animum mutavit, & ex tunc in Pace eum semper dimisit. Tanta ergo Divinorum Charismatum abundantia in illo nemore B. V. redundavit, ut omnes Canonici, & Familiares uno spiritu fervoris, simplicitatis, humilitatis, & dilectionis viderentur perfusi, quod rebus, verbis, moribus, veste usque hodie ostendunt; ut viri, & fœminæ, Religiosi, & Sæculares illorum mores intus, & foris aspicientes plurimum ædificati, ipsos esse de Northorn optime recognoscerent; quia veram virtutem in singulis, & omnibus videre, audire, & imitari ubique potuere. Veste humili, grossa, & simplice, sermone modesto, & ædificante, humili corde, & devoto, quasi non de hoc, sed alio essent Sæculo, omnes incedere suevere. Sic ergo quotidie in bonis proficiens ipse, & aliqui visionibus, & revelationibus recreati sunt; nam B. V. illi apparuisse dicitur in veste, sanguine respersa, & significasse, quod quidam Laicus sæcularis nimis, & ad mundum reversurus mantellum Illius commacularit. Mathias etiam Clericus traditur vidisse Angelos, funeri obsequium exhibentes, cum Mater Sororum, circa Monasterium commanentium sepeliretur, audisse & ipsam B. V. promittentem, quod Monasterii perpetua esse vellet Protectrix, quamdiu Fratres ibi in humilitate, vilitate, & simplicitate perdurarent. Hic Prior quasi totius Westphaliæ, Saxonæ, & Frisiæ Apostolus quodammodo fuit, qui ibi singulari Dispensatione præfuisse creditur, ut sit principale caput, & refugium omnium devotarum Congregationum utriusque sexus Westphaliæ, & alibi. Denique infirmitate tactus post Officium, 20. annis solcite exhibitum, resignato Prioratu obdormiit in pace 1439.

V. WALRAMUS Francoms, omnium voce, una excepta, ex Officio Procuratoris electus; qui, dum esset Baccalaureus Coloniae, ad virtutum officia strenue se dedit, & postea in pluribus officiis probatus est. Cum vidisset in Prioratu pacem, & quietem sibi deturbari, cedere utilius censuit, & resignavit, mox in Suppriori electus. Tandem in Albergen, cum Regularium Ordinem acceptassent, Rector primus factus est; sed, cum iterum ad Conventum rediisset, in Monasterio Regularissarum Depenvenne prope Daventriam Rector constitutus est, ut semper videretur Gloria sequi fugitantem. Hic solitarius nunquam Daventriam intravit, annis pluribus Moniales suas ex facie non agnoscens, quas non vidisse dicitur, nisi in Sacramentorum administratione. Ibi in magna puritate senescens quievit in Domino, & dicitur revelatus in maxima Gloria. Obiit 1474.

VI. BALTHOLDUS Cuer in locum resignantis Walrami electus, jam Prior in Bœdingen creatus, ubi cum undecim annis sedisset, proprii Conventus Electione revocabatur; fuit enim prudens, & bene Religiosus, cujus sollicitudine, & opera lapidea Ecclesia completa, & consecrata est anno 1445. in octava Apostolorum Petri, & Pauli a Venerabili D. Joanne, Episcopo Naturense, Suffraganeo D. Henrici de Mœrza Episcopi Monasteriensis, quo plusquam quatuor millia utriusque sexus hominum confluerent, de bonis Monasterii ultra multorum æstimationem saturati, & superfuit. Eodem anno Ecclesia Northornensis dedicata est. Hic Prior specie sat præstans, in Conversatione multum graciosus, in suscipiendis Hospitibus valde benignus, hominum favorem obtinuit propensum, & fortunam propitiam, ut brevi ad Prioratus apicem in Bodingen sublimaretur; ubi, cum undecim annis præfuisset, honorificentius inde ad proprium Conventum assumptus est, & tandem post sexennium impropre nimis 58. ætatis, 19. Sacerdotii anno, multis Beneficiorum gradibus, & plenis velis ad vitæ terminum perductus est, quem subtractum necessarii sui planxere anno 1446.

VII. WILHELMUS Keppel a majore vocum parte electus, qui jam ex Suppriori electus in Bodingen fuerat post P. Bartholdum. Unde Bodingæ Fratres permoti, & contristati rogarunt, & satagere, & pariter cum ipsis cognati P. Wilhelmi, Officiales Ducis Julix, & Montium, & ipse Dux, ut illum tenere possent; quippe qui jam Lusantiam Patriæ, & Monasterii primum didicisset; causantes insuper, quod eodem modo ante breve tempus P. Bartholdus ablatum fuisset. Unde motus Conventus ad Priorem de Windesem misit, & se exoneravit; Ille vero Conventui, & Duci respondit: Adductus igitur vir gratus, & probus inthronizatus est. Sed non uno anno supervixit; sed de Illo contigit id tertii Regum Libri: *Nec mihi, nec tibi, sed dividatur.* Obiit 1447.

VIII. HUBERTUS Oudeceep e Trajecto inferiore oriundus, ab initio suæ conversionis Dei timorem ostendit, & ab hominibus abstractus, ad interiora se convertit studiose; talibus ergo, & aliis virtutum studiis deditus, ad Prioris officium provehi meruit, licet junior Sacerdos præ omnibus, uno dempto: Quod officium 40. annis strenue administravit, tanto moderatius, & uberius, quanto diutius; attendens enim, quod ut lucerna super candelabrum sit positus, ut luceret omnibus domi, exemplo, & verbo prodesse aggressus est, amplius abstractus, recollectus, & studiosus, brevis in verbis, in sententiis profundus, adulationes, oblocutiones, & levitates nec faciens, nec diligens, in veste vilitatem, in victu tenuitatem non sprexit, sic palatu domito, ut in mensa non tam saporem, quam refectionem requireret; de primum appositis suam sufficientiam accepit, terrenorum non valde cupidus, sed quasi incurius; dixit enim, si virtutes habemus ampliores, Deus utique de victu, & veste nobis providebit: De pauperibus valde sollicitus, Officialibus præcepit, ne omnino negligenter, in elemosynis largus, ut & integros florenos aureos daret, imo integras summas. Contigit, ut quidam Clerici Osnaburgi Vicarius Monasterio magnam summam, mille, puto, florenos offerret dandos; sed responsum accepit, ut magis indigentibus donaret, cum hic jam victus, & vestitus competens habeatur. Testatur hoc Conventus in Osterberge, se ista summa sustentatum, & adjutum fassus. Fuit insuper sibi ipsi strenuus, & austerus, propria solatia non multum quæritans, tentatis vero, & afflictis consolatorius, & benignus, vitiorum durus expugnator, virtutes, & virtuosos paterne fovebat, magnæ super humanam æstimationem patientiæ vir; nam circa extrema sua, jam officio sponte, & cum precibus propter senium, & debilitatem resignato, paulatim gressus deficere cepit, ut & vulnera pedum, crurum, & corporis fierent; tamen sic circa quadriennium a duobus Ministris levabatur, tractabatur, & deponebatur, ut nunquam murmuraret, reclamaret, sed semper gratus existeret. Unde sane liquet, Ipsum vel incomprehensibilem habuisse patientiam, vel membra magna ex parte præ-

mortua, quia ut lignum, contrectari potuit, alter quasi Joseph honoratus, Princeps Fratrum, Firmamentum gentis, Rector, & stabilimentum populi, & ossa Ipsius visitata sunt. Fuit denique homo corpulentus, statura magnus, ventre, & facie pinguis, grossis membris, vultu venerabili, & decoro, nigris superciliis, aspectu maturus, qui jam plus quam quinquagenarius in ordine usque ad canos pervenit. Tandem longa debilitate purgatus, & probatus, post Sacramenta percepta coram positis Fratribus, & orantibus dormiit cum Patribus suis, ingrediens in abundantia sepulchrum, ut infertur acervus tritici, anno 1491.

IX. GERHARDUS *von Dulcken*, obiit anno 1504. de quo nil Chronicon, nisi nomina assignat illorum, quos investit. Hi sunt Priores de primo annorum centenario, ex Chronicis brevius extracti.

X. WILHELMUS de Embrica, simul in Dalheimb Prior, obiit anno 1513.

XI. WILHELMUS de Herenberg, obiit anno 1548.

XII. HENRICUS, seu Joannes Heeck prius 13. annis Procurator, & demum Prior; obiit 1562.

XIII. HERMANNUS Degnekamp.

XIV. JOANNES Fabritius ab Arnheimb, rexit 36. annis; circa, vel ante hunc Hæretici S. Christi, B. V. & SS: Imagines Canonice, ubi adhuc reserantur, truncare, manus, & pedes refecare, Libros Pergamenos Chori cultris inscindere non formidaverunt, ut in margine notatur his verbis: *Hæ lacerationes sunt fructus Geuseorum, seu Hæreticorum, vel Calvinistarum. Actum 1572.* quod & germanice extat. Nota, hoc anno magnam copiam Equitum, peditumque confluisse, & ubique magnum damnum intulisse; ex quibus assiduis hostium incursionibus factum, ut Canonica ita affligeretur, ut, cum D. Fabritius debitis solvendis non sufficeret, a creditorum filiis captivatus fuerit, & hinc inde quibusdam occisis se transtulerit Oldensaliam cum Fratribus, unde repostulavit Eum Comes Bentemensis; ut patet ex Ejus Litteris ad Ipsam datis anno 1586. 19. Novemb. cujus Religiosi circa annum 1578. relicta Canonica, in oppidum Northorn ad commodam Domum a dictis Comitibus permutatione aliorum bonorum sibi comparatam se recepere; ubi post cæteros Fabritius anno 1611. obiit, relicto uno Conventuali, cui tunc a superioribus Ordinis (qui sine intermissione per se, & suos Delegatos ibi visitarunt) unus, & alius Religiosus pro Possessione Canonice, seu Domo refugii, in Burgo Northornensi servanda submissi Divina fecere, donec R. D. Quirinus Stegeman Prior ibi constitutus fuerit.

XV. QUIRINUS Stegeman, per 17. annos quondam Prior in Stralen, pro conservanda hac Canonica consideratis imminentibus periculis, & necessitate suprema, quæ Canonice Frenswegianæ a prima die ingressus Visitatorum a 13. Novembris, & deinceps 1626. a variis eidem intentari, & advenire propriis oculis vidit, attento quoque, quod Frenswegia in loco Hæretico existens, non nisi sub certi capitis Regimine, & Ordini, & Ecclesie conservari posset, sic defectu capitis (si forte nemo aliorum inter istas angustias se immissurus foret) reliqua ejusdem Canonice membra infirmiora reddi posse ad quorumcunque, invadere inhiantium temeritatem, & audaciam supprimendam, & tandem ad Laureolam S. Obedientie promerendam a nemine instigatus, aut coactus, sed pure propter Deum, & ad Ordinis, & Ecclesie S. profectum Prioratui jam optime constituto, & in temporalibus benedicto renuntians, Claves, & Sigilla Canonice Arenanæ in manus Reverendissimi P. & D. Joannis Scutrii ejusdem Ordinis, & Capituli Generalis ambabus manibus obtulit, & resignavit anno 1627. 30. Octobris, & ab eodem Generali, attendente super hoc filialem Venerabilis D. Quirini Stegeman subjectionem, considerata quoque Ipsius fidelitate, & in Ordinis, Religionisque profectum alacritate, & Zelo, in Priorem Frenswegie creatus, & confirmatus est 1628. 9. Aprilis. Huic ergo Priori Canonica debet, quod hætenus nobis, & Capitulo sit conservata; quam e faucibus Hæreticorum, ut bolum jam devorandum in loco hæretico fiducialiter, & constanter stans, & pugnans eripuit, ereptam, ut strenui militis normam tenere statuens, & stationem cum vitæ etiam discrimine junctam non deserens, ut Justitie Zelator pro ea proprio sanguine limina purpurare dignus inveniri cupiens defendit, & denique per nives, & algores fortissimos labore, molestiis, inedia, periculis captivationis, & mortis superatis strenue defensam D. Hermanno Raymundi, Procuratori suo conservandam reliquit. Strenuus ergo hic Canonice Defensor ad extrema veniens, propriis manibus sibi viaticum ministrans, peste obiit in Anniversario Professionis, & Primitiarum, & altera B. Quirini, Patroni sui die 1636. in Burgo Northornensi sepultus.

XVI. HERMANNUS Raymundi, præclaris Prædecessoris vestigiis strenue inhærens, negotium Conventus sui pro sua dexteritate discreta optime composuit, & consummavit, qui aliquando a Commissario Generali vocatus Zelator Ordinis, desolata, & pervia Ecclesiæ huic fenestras dedit, hortos condidit, & de hac Canoniam optime in omnibus meritis, denique totius Capituli Windesemensis Commissarius, & Progeneralis obiit anno 1654.

XVII. GODEFRIDUS a Bockoldt, Professus in Viridi Valle prope Bruxellas, in Canoniam Frenswegia iterum capit Novitios recipere, quorum primus est modernus Prior noster, & quidam Rectores Sanctimonialium Ordinis S. Augustini in Diocesi Monasteriensi; a moderno Priore, ut Commissario, & Visitatore Apostolico instituti sunt. Hic Prior templum, ambitusque pervios a pecorum sordibus purgari, summam aram Deo construi, Organum, & ambonem fieri fecit, qui sedecim annis Prioratus, quinto post Resignationem in nativo Professionis loco obiit 1676.

XVIII. JOANNES von Vroonhoven, a Capitularibus canonicè electus, quatuordecim Fratribus susceptis, 17. jam tum annis Canoniam hanc laudabiliter rexit, & adhuc regit.

Littera W.

WALDHAUSEN.

In Archi-Ducali Provincia superioris Austriæ celeberrimum, & ex omnibus hætenus recensitis nova Majestate sua nulli secundum, præstantissimum Canonorum Regularium S. Augustini Collegium, Diocesis Pataviensis S. Joanni Baptistæ, & Evangelistæ dedicatum, cujus Præpositus teste Zeillero in Itinerario Germ. cap. 6. fol. 156. cum aliis supremis Statibus votum, & sessionem habet in Comitibus Provinciæ. Fundationis Synopsin hanc nobis communicatam accipe: Comiti Conrado de Peyllstein erat Filius Regenbertus, postea Insula Episcopali Passaviensi insignitus, & Filia Jeatta, quam Conjugem duxit Otto Comes de Machland, absolutus Dominus integri Provinciæ superioris Austriæ quadrantis, vulgo *Machlandviertel* nuncupati, in quo Canoniam hæc sita est. Hic Comes, cujus pietas, & timor Domini individui comites erant, una tantum prole beatus masculina, de pluribus procreandis spe cadens, potiorem partem de abundantia bonorum suorum singulari affectu, & devotione ductus, B. V. M. obtulit, suscitans in Ejus honorem Ecclesiam cum contiguo Monasterio *Baumgartenberg* vocato, quod pius Comes Alumnis S. Bernardi incolendum credidit anno 1143. Hoc sancto opere tandem stabilito, unigenitus Comitis, unicus hæres fati cessit. Orbatus sic Pater baculo senectutis suæ, ultra progredi diffidens, & finem peregrinandi appropinquare advertens, ex instinctu S. Spiritus totam substantiam, uxore consentiente, Deo, & S. Joanni Evangelistæ obtulit, & Regenberto dicto sua bona tradidit, ut Ecclesiam, cum Cœnobio prope oppidum Walthausen ædificari faciat, & in eo Canonicos Regulares S. Augustini, Deo jugiter laudes persolventes consistere curet; quod opus omni, qua par est, sedulitate Regenbertus anno 1141. inchoavit, & captum quadriennio perfecit, perfectum Facultatibus auxit, varias conferens Parochias, & Beneficia. Perfecto ergo opere, anno 1147. Fundator primarius, Comes Otto quievit ab universo opere, & anno altero 1148. plenus dierum, & meritorum, requievit, tumulatus in dicto Monasterio Ordinis Cister: Montis Pomarij, suspensis inverso modo Insigniis gentis; in illo enim defecit Illustrissima Profapia horum Comitum, cujus memoria in Benedictione est, & nomen vivet in æternum, affluentibus enim bonis, & divitiis cor non apposuit, sed sic exposuit, ut cum fenore recipiat censum in cœlis.

Syllabus

Reverendissimorum DD. Prælatorum Collegiæ Ecclesiæ
Waldhusianæ in superiore Austria Canonorum Regularium
Ordinis S. Augustini.

I. HENRICUS electus anno 1147. obiit 1151.

II. SALKERUS electus anno 1151. obiit anno 1162. &c.

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

l ii

III.